DERİMODANKARA

DERİMODSAHİLYOLU DERİMODOSMANBEY DERİMODERENKÖY

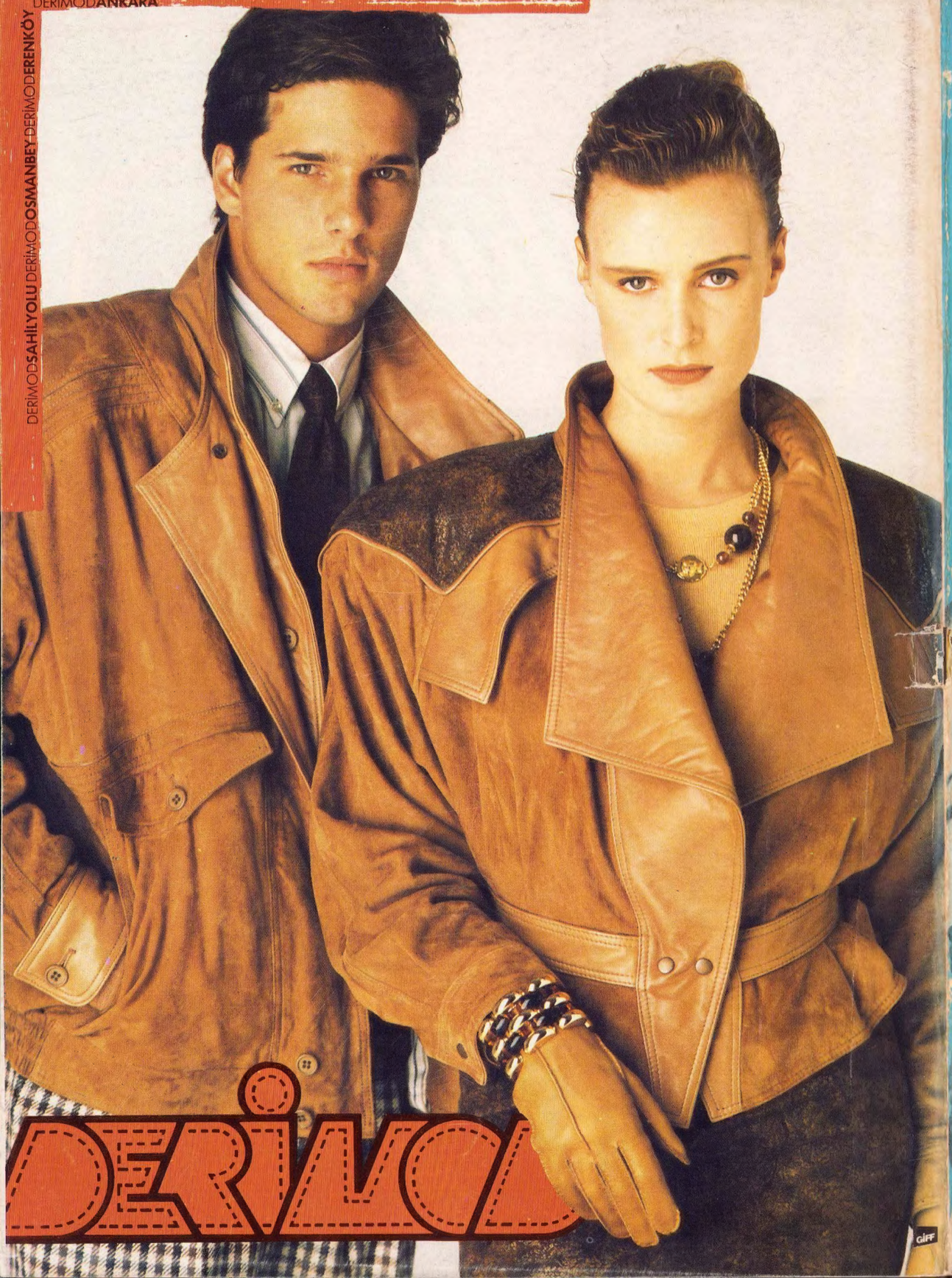

DERİMOD

GİFF

8 KASIM 1987 YIL:5 SAYI:44 700 TL. (KDV dahil)

nokta

GİZLİ BELGELERLE POLİSTEKİ ÇATIŞMA

Artık Türkiye'de daha çok insan gazete okuyacak

SÖZ

Yeni bir gazetenin tüm öyküsü

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE

Gizli belgelerle poliste çatışma 12
Söyleşi / İnci Baba 16
Bir cinayet / Aydın Erol 21
Fonlar bütçeye yaklaştı 23
Paket Postanesi katliamı 26
Söyleşi / Tınaz Titiz 29
Tunçkanat'ın iddiaları 30

DÜNYA

Sovyetler Birliği 1917-1987 36

EKONOMİ

Dünya krizi ve Türkiye 45
Doğuş-Toyota işbirliği 47
Söyleşi / Tunç Bilget 48

KAPAK

SÖZ'ün öyküsü 52
Söyleşi / Ercan Arıklı 62

TOPLUM

Reklamlarda eşcinsellik 68
Bir garip öğrenci 70
Lego evler 72
Zayıflama tacirleri 76

KÜLTÜR-SANAT

Harf Devrimi 78
Cybill Shepherd 82
Yazarı Zebercet'i anlatıyor 85

İZLENİMLER

"Gâvur" gözüyle İstanbul 88

SPOR

Söyleşi / Tennur Yerlisu 92

DİĞER BÖLÜMLER

İçindekiler 3
Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama / Türkiye 34
Panorama / Dünya 42
Günlerin Getirdiği 66
Mektuplar 94
Bulmaca 96
Test 97
Kutu Kutu 98

Yeni bir SÖZ

8 Kasım'da Türk basın hayatına farklı bir gazete geliyor. "Artık Türkiye'de daha çok insan gazete okuyacak" sloganıyla yola çıkan genç ve dinamik bir ekip, basının alışılmış kalıplarının dışında, mizampajından haber üslubuna kadar değişik bir bakış açısıyla okurların karşısına çıkmaya hazırlanıyor. SÖZ'ün hazırlanışının bütün öyküsünü kapak sayfalarımızda okuyacaksınız.

(Sayfa 52)

Kapak Mankeni: Ilknur BOZKURT
Kapak Fotoğrafı: Muhlis HASA

Gizli belgelerle polis çatışması

Emniyet Genel Müdürlüğü ve Atilla Aytek'in arşivlerindeki gizli polis belgeleriyle Zihni İpek operasyonunun perde arkası. Zihni İpek'in yakalandığı adres üç yıl önce telsiz emriyle bildirilmişti. Aytek-Ateşli çatışması ve gizlice banda kaydedilen bir telefon konuşması.

(Sayfa 12)

İnci Baba politikaya soyununca

Yeraltı dünyası denince Türkiye'nin ilk akla gelen bir-iki isminden biri olan İnci Baba, sonunda Meclis'e girmeye karar verdi ve "hizmet aşkı" için yanıp tutuştuğu memleketi Urfa'dan bağımsız adaylığını koydu.

(Sayfa 16)

Harf Devrimi doğru muydu?

1 Kasım 1928'de Arap harflerinin yerine Latin harfleri kabul edilmişti. 59 yıldır Latin harfleriyle yazıp çiziyoruz. Ama ya eski kültür ve arşivlerde kalanlar ne oldu? Aydınlar yıllar sonra Harf Devrimi'ni tartıştılar.

(Sayfa 78)

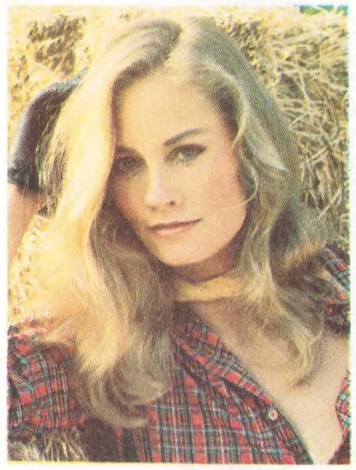

"Mavi Ay"ın sarışını

On yıl önce bavulunu toplayıp Hollywood'dan ayrılmak zorunda kalan Cybill Shepherd'ın yıldızı yeniden yükseliyor.

(Sayfa 82)

PARLIAMENT

Made in U.S.A.

PARLIAMENT
90 CLASS A CIGARETTES
100's
RECESSED FILTER WITH CHARCOAL

Gece Mavisini yaşayın, başarıyı yaşayın.

1979 YILI İCRA PL. 467 TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR

NOKTA'DAN

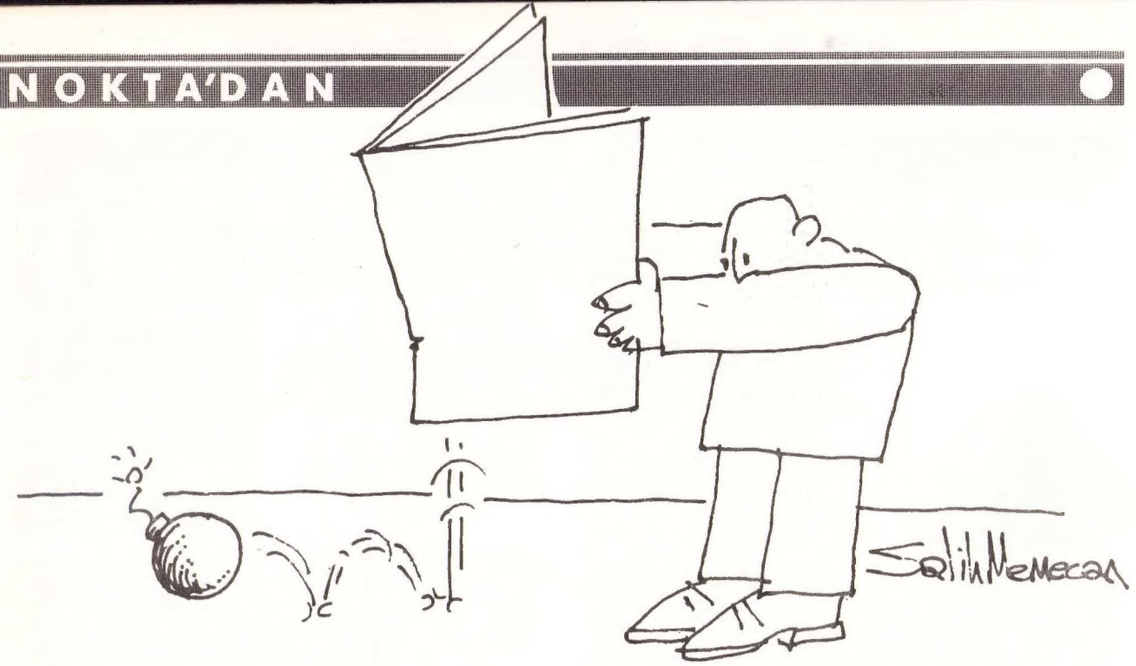

Rüyalar gerçek olur mu?

Olur belki... Belki de olmaz... Diyelim ki oldu... Olsa bile, gerçekleşen bir rüya, **Nokta** gibi bir derginin kapak konusu olur mu?

Bal gibi olur...

Eğer bu rüya yepyeni bir gazetenin doğuşunu müjdeliyorsa ve bu gazetenin tohumları yıllardır paylaştığımız bu masalardaki daktilo tıkırtıları arasında yeşermişse...

Eğer bu rüyanın sahibi, bu derginin de sahibiyse ve bu derginin sahibi, bu derginin çalışanlarıyla omuz omuza vererek bu dergiyi buralara kadar getirdiyse...

Ve eğer, yıllardır **Nokta**'yı birlikte omuzladığımız arkadaşlarımızdan bazıları SÖZ'de söz sahibi olmuşsa...

Bal gibi olur...

Sözü fazla uzatmaya gerek yok... Bu gazetenin sayfaları arasında fitili ateşlenmiş bir bomba var... Farklı, yepyeni ve patlamaya hazır...

Sayfaları açarken dikkatli olun... Kiminin ayağında patlayabilir bu bomba... Kiminin de belki ayağının yerinde kafası vardır... Sözümüz meclisten dışarı...

Hoşgeldin SÖZ...

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli Yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI
Dr. Adil Özkol
YAYIN KURULU Duygu Asena, Korhan Atay, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Emin Tanrıyar, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz Erdal Yavuz
GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Arda Uskan
GENEL YAYIN YÖNETMEN YARDIMCISI
Gülay Göktürk
ANKARA TEMSİLCİSİ
Aycan Giritlioğlu
GÖRSEL YÖNETMEN
Salih Memecan
SORUMLU HABER MÜDÜRÜ
Emin Tanrıyar
İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Erdal Kılıçoğlu (Ankara)
DIŞ HABERLER Aydın Demirer, Viki İzrail
EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu
TOPLUM Levent Tayla
KÜLTÜR Haşmet Babaoğlu
SANAT Sungu Çapan
HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Hümeyra Özalp, Eren Külahlı
YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç
REDAKSİYON Alper Görmüş
TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan
BÜROLAR İstanbul: Hakan Akçaoğlu, Ayşe Baştürk, Ali Boratav, Leyla Olça, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Mehmet Yalçın
Ankara: Gül Büyükbeşe, Can Karakaş, Ayşe Sazak, Nuray Şirin, Ruşen Çakır
İzmir: Ahmet Kökçü
Yurt dışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam
RESİM ARAŞTIRMA Nejat Ceyhan, Elif Erim
FOTOĞRAFLAR Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel
TEKNİK ŞEFLER Ahmet Aksel(Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı), Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera), Savaş Kayar (Fotoğraf Laboratuvarı)
KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasoy, Hakkı Deveci, Reha Erdoğan, Şahin Erkoçak, Ayça Gülsoy, Mahmut Kurtoğlu, Hızır Tüzel, Emre Ulaş, Kâmil Yavuz, UBA
Adres Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul
Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 133 07 40 (3 Hat)
TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU Şehit Nevres Bulvarı Sedir Ap. No. 5/5 Alsancak-İzmir Tel: 21 27 58—22 37 80
SATIŞ BÜROLARI İstanbul Klod Farer Cad. Oğuz İşhanı No: 25 Cağaloğlu
Ankara Konur Sok. 7/4 Kızılay
BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

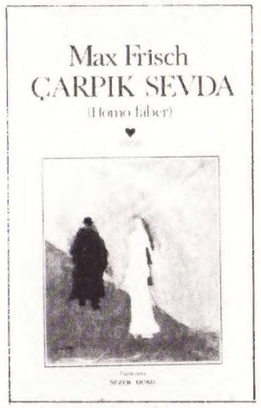

ÇARPIK SEVDA. Max Frisch'den çeviren Sezer Duru, Can Yayınları, İstanbul 1987, 246 sayfa.

İsviçreli yazar Max Frisch'in daha önce de dilimize çevrilmiş ünlü romanı Homo Faber-Çarpık Sevda, Sezer Duru'nun Türkçesiyle Can Yayınları'nca basıldı. Bertolt Brecht ve Thornton Wilder'ın belirgin etkilerini yansıtan Homo Faber, romanın kahramanı "Walter Faber'in kişiliğinde aydınları hep yere basan, salt akla ve bilime inanan modern insan tipinin trajedisini" sunuyor okura. Tekniğin ve matematiğin dünyasından geçmiş, mimarlık eğitimi görmüş, gazeteci olarak dünyayı dolaşmış, ayrıca insanlığın İkinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında yaşadığı tüm acılara tanık olmuş Max Frisch, bu başyapıtını neredeyse belgesel bir "insanlık durumu"na dönüştürmenin üstesinden geliyor. Homo Faber-Çarpık Sevda yirminci yüzyıl romanının bellibaşlı örneklerinden birini oluşturmasıyla ve ülkemizde daha çok tiyatro oyunlarıyla bilinen bir büyük çağdaş yazarı tam anlamıyla tanıtması bakımından öğütlenebilecek bir kitap.

EMPERYALİZM, CIA VE TÜRKİYE. Halid Özkul, Boyut Yayınları, İstanbul 1987, 139 sayfa.

Halid Özkul, "Terörün Gerçek Sahipleri Kim?" alt başlığıyla yayınladığı çalışmasında, daha çok CIA'yla ilgili basında yer alan bilgilerin derlemelerine ve "Yeni emperyalist strateji" üzerine değerlendirmelerine yer veriyor. Yazarın deyimiyle "logo oyunlarına" benzeyen olaylar, parçaların bir araya getirilmesiyle yeni konumlar meydana getiriyor, anlam kazanıyor. Bu bakımdan yazarın basın derlemeleri "logonun parçalarını birleştirme" açısından yararlı olmuş. ABD'nin, son zamanlarda iyice güncelleşen İslami hareketlere yaklaşımını, "irtica" kampanyalarındaki etkisini, terör olaylarındaki rolünü ve Türkiye'deki CIA faaliyetlerini konu alan bu kitap, siyasi tansiyonun giderek yükseldiği, İslami ve solcu hareketlerin giderek ivme kazandığı şu günlerde, özellikle değer kazanıyor.

DOĞU BÜYÜSÜ. İdris Şah'dan çeviren Osman Yener, Süreç Yayıncılık, İstanbul, 1987, 288 sayfa.

Sufi düşüncesi üzerine yazıları, gezi, felsefe, tarih kitapları ile tanınan İdris Şah **Doğu Büyüsü** adlı kitabında formasyonunu Batı eğitim kuruluşlarında edinmiş Doğulu bir bilim adamının mistik konularda ulaştığı ilginç bir sentezi işliyor. İdris Şah'tan çevrilen elimizdeki **Doğu Büyüsü,** büyü, dua, lanet, kutsal ayinler, törenler ve tılsımlar hakkında ayrıntılı bilgileriyle adeta bir büyü ansiklopedisi niteliğine ulaşıyor. Kitapta Babil'den Japonya'ya, antik Mısır'dan Hindistan'a, Yahudilerden Araplara kadar çeşitli ulus ve toplulukların doğa üstü inançları,karşılaştırılarak ve aralarındaki çarpıcı benzerlikler vurgulanarak ele alınıyor. Bu konularla ilgilenenlerin edineceği türden bir kitap **Doğu Büyüsü.**

SOSYAL DEMOKRAT SÜREÇ İÇİNDE CHP VE SONRASI. Hikmet Bilâ, Milliyet Yayınları, İstanbul Eylül 1987, 560 sayfa.

Mustafa Kemal'in "CHP, halkımıza siyasal eğitim vermek için bir okul olacaktır" öndeyişiyle başlayan bu kitapta, Cumhuriyet tarihimizin yakın olay ve gelişmelerine ışık tutuluyor. Hikmet Bilâ'nın oldukça kapsamlı ve hacımlı çalışmasında, bir anlamda çağdaş Türkiye tarihinin ekseni olan CHP'nin, Kurtuluş Savaşı döneminden başlayarak ülkenin ve CHP'nin değişim ve gelişimleri, olaylar, isimler, belgelerle, toplumsal ve ekonomik içeriğiyle sunuluyor. Hikmet Bilâ'nın CHP'nin dünü, bugünü ve yarını inceleyip araştıran bu kitabı kuşkusuz son derece yararlı bir kaynak yapıt niteliğinde.

MUHALEFETİN İÇİNDEN. Yunus Güztoklusu, Arba Yayınları İstanbul 1987, 122 sayfa.

ANAP'ın "İcraatın İçinden"ine muhalefet saflarından bir nazire. SHP'li Yunus Güztoklusu'nun eleştirilerinden ne iktidar partisi ne de kendi partisi kurtulabilmiş. Yazar sosyal demokrasi yerine "çağdaş toplumculuk" terimini benimsemiş. "Sol, Türkiye için ulusal bir gereksinmedir" diyen Güztoklusu'nun kitabı, hâlâ sosyal demokratlar ve demokratik soldan umudunu kesmemiş olanların ilgiyle okuyacakları özelliklere sahip.

DERGİ

ADAM SANAT. Ülkemizde yayınlanan aylık sanat ve edebiyat dergileri arasında magazinleşmek eğilimleri dışında kalmasıyla dikkat çeken **Adam Sanat,** 1 Kasım'da çıkan 24. sayısıyla ikinci yılını doldurdu. Mehmet Fuat'ın yönetiminde çeviri ağırlıklı yazılarla dünyadaki kültürel gelişmeleri ve kuramsal yenilikleri yansıtmayı amaçlayan dergide, şiire ayrılan sayfaların yanı sıra her sayıda çağdaş bir ressam tanıtılıyor.

En çok satan kitaplar

1. **Kadının Adı Yok,** Duygu Asena, Afa Yayınları (2)
2. **Sırça Fanus,** Sylvia Plath, Can Yayınları (1)
3. **Sıfır Noktasındaki Kadın,** Neval El Seddavi (4)
4. **Koku,** Patrick Süskind, Can Yayınları (5)
5. **Ziverbey Köşkü,** İlhan Selçuk, Çağdaş Yayınları (7)
6. **Kendine Ait Bir Oda,** Virginia Woolf, Afa Yayınları (3)
7. **Dublinliler,** James Joyce, İletişim Yayınları (14)
8. **Kafadan Doğumlar,** Gunter Grass, Afa Yayınları (13)
9. **Hoşçakal Umut,** Ayla Kutlu, Bilgi Yayınevi (-)
10. **Müebbet Türküsü,** Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (10)
11. **Oblomovluk Nedir,** N.A. Dobrolyubov, Yön Yayınları (8)
12. **Önce İnsanım Sonra Gazeteci,** Emin Çölaşan, Tekin Yayınları (6)
13. **Kamo, Lenin'in Fedaisi,** Jacques Baynac, Bibliotek Yayınları (15)
14. **Aydaki Kadın,** Ahmet Hamdi Tanpınar, Adam Yayınları (-)
15. **Mavi Gözler Siyah Saçlar,** Marguerite Duras, Can Yayınları (-)

Bu listenin oluşturulmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Deniz, Gençlik** ve **Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta öncesinin sıralamasındaki yerini belirtmektedir.)

PAN AM'DAN DAHA FAZLA KONFOR BEKLİYORSUNUZ. HAKLISINIZ.

Konfor.

Hatırladınız mı? Havayollarında neredeyse unutulmaya yüz tutmuş bir kavram oldu konfor. Pan Am için değil. Bu yıl Pan Am'ın sunduğu yeni konforlar hakkındaki haberlerin ardı arkası kesilmeyecek.

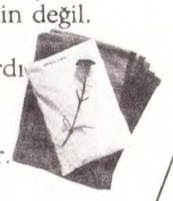

First Class'ta daha fazla konfor.
Clipper® Class'ta daha fazla konfor.
Economy Class'ta daha fazla konfor.

First Class'ta yepyeni Sleeperette® koltuklarımızda konforun âlâsını yaşayacaksınız.

Clipper Class'ta aynı sırada sekiz değil, şimdi altı koltuk var. İstediğiniz gibi ayaklarınızı uzatıp dinlenebileceğiniz, dilerseniz çalışabileceğiniz çok daha geniş, çok daha şık, çok daha rahat koltuklar.

Pan Am sizi yepyeni halılarıyla, daha ferah bir dekor içinde, daha mükemmel aydınlatma düzeniyle, yeni elektronik kulaklıklarıyla, daha zengin, daha yaratıcı menüleriyle ağırlayacak.

Dahası var. Uygulayacağımız yeni rezervasyon sistemiyle bilet işlemleri büyük hız kazanacak, havaalanında uzun kuyruklar oluşmayacak.

Ve nereye giderseniz gidin, dünyaca ünlü Pan Am hizmeti yine emrinizde olacak.

Konfor istiyorsanız, gelin bizimle uçun. Konforun keyfini yaşayın.

PAN AM'DA DAHA FAZLASINI BULACAKSINIZ.

HİLTON METHALİ 80223 / Harbiye - İstanbul
Tel.: (1) 131 23 39 / 40 / 41 / 42 - 131 23 43 / 44 / 45 / 46; Teleks: 22 694

SİNEMA

NİL'İN İNCİSİ (Jewel of the Nile). Michael Douglas-Kathleen Turner çifti, "Hazine Peşinde"nin başarısından sonra Lewis Teague'ün yönetiminde yine bol hareketli, eğlenceli ve sürükleyici bir serüven filminde bir araya geliyorlar. Haftanın tek yeni filmi olan **Nil'in İncisi,** Spielberg'in Indiana Jones filmlerinden etkiler taşıyor ve bu kez seyirciyi Mısır ve Nil'in esrarlı yörelerinde geçen egzotik bir serüvenin göbeğine çekiyor. Hollywood'un yeni irikıyım dilberlerinden Kathleen Turner oldukça göz doldururken Michael Douglas da Harrison Ford'un izini sürüyor. Tipik Amerikan yapımı bu hafif ve eğlendirici bir serüven filminde Dany De Vito da var.

MÜFREZE (Platoon). Oliver Stone'un yazıp yönettiği, Tom Berenger, Willem Dafoe ve Charlie Sheen'in oynadığı 1987'nin 4 Oscar'lı olay filmi **Platoon,** seyirci yığınlarına iki saatliğine Vietnam cehenneminde geçen, soluk soluğa bir savaş gezisi yaptırmaya devam ediyor.

GEL VE GÖR (İdi i Smotri). 1985 Moskova Film Şenliği'nde büyük ödülü alan, değişik bir yaklaşımın ürünü olan **Gel ve Gör** de **Müfreze** gibi ikinci haftasına giren, şaşırtıcı ve oldukça çarpıcı bir başka savaş filmi. Elem Klimov'un yönettiği bu Sovyet yapımı savaş filmi, sadece Moda Sineması'nda gösteriliyor.

Kathleen Turner'la Michael Douglas "Nil'in İncisi"nin oyuncuları

KAMYONCU (F.I.S.T.). Romancı Joe Eszterhas'la S. Stallone'un senaryosundan, TV'den yetişen ve bazı filmleriyle ilgi toplayan Kanada kökenli Amerikalı yönetmen Norman Jewison'un çektiği **Kamyoncu** da ikinci haftasına giriyor. Rod Steiger, Peter Boyle, Melinda Dillon ve Peter Donat'ın rol aldığı ve bir sendika patronunun yükselişini ve düşüşünü anlatan, 1978 yapımı **Kamyoncu,** günümüzün büyük starı Sylvester Stallone'un kendisini kabul ettirdiği ilk başrol filmlerinden. Kazan'ın "Rıhtımlar Üstünde"sinden etkiler içeren ve oldukça uzun tutulmuş bu melodram da, yeni mevsimin sinemaseverlerce ilgisiz kalınamayacak yapıtlarından.

ANTALYA Film Festivali'ne katılan filmler ve sonuçları üstüne yönetmen-senarist Yavuz Turgul, yapımcı-aktör Hakan Balamir ve gazeteci Şenay Kalkan 6 Kasım Cuma saat 19.00'da BİLSAK'ta söyleşiyorlar.

Concert Arban beş Fransız müzisyeninden oluşuyor

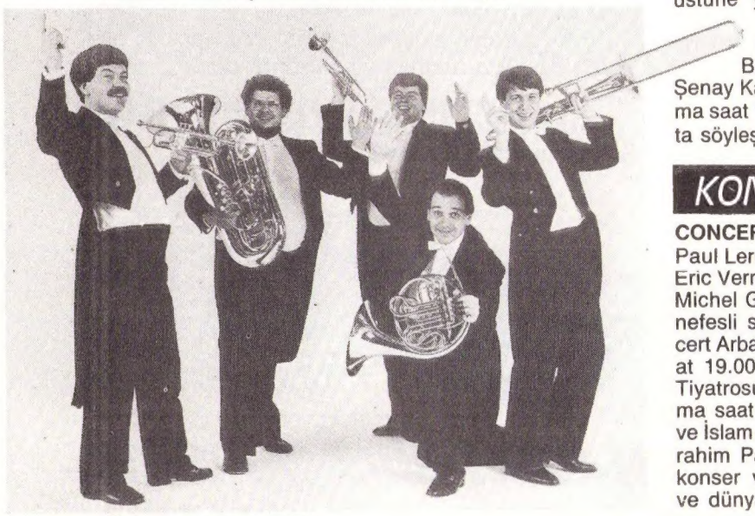

KONSER

CONCERT ARBAN. Jean Paul Leroy, Thierry Caens, Eric Vernier, Yves Favre ve Michel Godard'dan oluşan nefesli sazlar beşlisi Concert Arban, 3 Kasım Salı saat 19.00'da Harbiye Şehir Tiyatrosu'nda, 6 Kasım Cuma saat 19.00'daysa Türk ve İslam Eserleri Müzesi İbrahim Paşa Sarayı'nda iki konser veriyor. Fransa'da ve dünyanın çeşitli ülkelerinde verdikleri konserlerle eleştirmenlerin göklere çıkardığı beş genç Fransız müzisyeninin İstanbul konserlerinde Haendel, Mozart, Debussy, Vivaldi, Rossini, Rodriguez, Ravel, Turpin, Krell, Badault, Fillmore ve Badault'nun eserleri yer alıyor.

"YIKILSIN ÖLÜM". 7 Kasım Cumartesi saat 21.00'de Pangaltı İnci Sineması'nda "Yıkılsın Ölüm" başlıklı bir müzik gecesi düzenlendi. Geceye "Dost Dost İlle Kavga"yla tanınan Haluk Özkan, sesi ve müziğiyle, Gülten Akın söyleşi ve şiirleriyle,Gülsen Tuncer, Nâzım, S. Ali, A. Arif, G. Akın, H. Hüseyin, E. Gökçe, M. İlhan Erdost ve A. Behramoğlu'nun dizeleriyle katılıyor.

SERGİ

SABRİ BERKEL. Türk resminin ustalarından, "D Grubu" üyesi Sabri Berkel'in özgün baskılarından oluşan bir sergi, Ankara Vakko Sanat Galerisi'nde 3-30 Kasım arasında izlenebilir.

DOĞAN PAKSOY. DGSA'nın D. Erimez Atölyesi'ni 1981'de bitiren genç ressam Doğan Paksoy, üçüncü kişisel sergisini 5-28 Kasım arasında Teşvikiye Sanat Galerisi'nde açıyor.

1 KASIM Pazar

TV1

10.01 Voltron
10.30 Pazar Sineması "Kaza" ➡
12.00 Pazar Konseri
12.45 Çizgi Film
13.00 Dönüşü Olmayan Yol-3
13.45 Haberler
14.00 Müzik
14.15 Spor Magazin
16.40 TV'de Sinema "Kanun ve Düzen" ➡
18.00 Haberler
18.10 Stüdyo Pazar
20.00 Haberler
21.00 Bizi Güldürenler "Osman Cemal Kaygılı"
22.00 Askerler -4
22.55 Spor
23.55 Haber Dosyası

TV2

14.00 Haberler
14.10 İşte Pazar
17.00 "Bitmeyen Görev"
17.45 "Hayvanlar Âlemi"
18.30 TV'de Sinema "Ekinler Yeşerince" ➡
20.00 Saz Eserleri
20.15 Bizim Ev -5
21.00 Spor
21.30 Haberler
22.10 Orhan Boran'la Pazar Geceleri
23.45 Haberler

2 Pazartesi

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Sağlık Konuları
17.30 He-Man
18.00 Her Şey İnsanlar İçin
19.00 Palmer Kasabası -5
20.00 Haberler
21.00 Mesela Muzaffer - 4
22.03 32. Gün ➡
23.13 Buddenbrook Ailesi - 4
00.13 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Bizim Sazımız - Bizim Sözümüz
20.00 Müzik
20.10 Pazartesi Oyunları "Cinayet"
21.00 Su Perisi Kayıkları
21.30 Haberler
22.10 Kayıp İmparatorluklar -4
23.00 Tele Mozaik
23.45 Haberler

3 Salı

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Rüzgâr Gülü
17.45 Hanımlar Sizin İçin
20.00 Haberler
21.00 Sanatımızla Anadolu - 3
21.50 Mevlit Kandili
23.15 Türk Tasavvuf Musikisi

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Çocuk Tiyatrosu"
19.35 Besteciler ve Yorumcular
20.00 Mevlit Kandili - Sohbet
20.15 Merak Ettikleriniz
20.45 Haftanın Dizisi "Tutkular Tükendikçe" -1
21.30 Haberler
22.10 Süpervizyon

23.00 Kanun Namına
23.45 Haberler

4 Çarşamba

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra

15.10 TV'de Türk Filmi "Turist Ömer"
17.00 Haberler
17.15 Az Gittik Uz Gittik
17.45 Akşamın Getirdikleri
19.15 Altın Kızlar
19.40 Burhan Felek Özel Programı
20.00 Haberler
21.00 Eğer Yarın Olursa - 5
22.01 Ben Bilirim
22.55 Quincy - I
23.45 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Dünden Bugüne Musikimiz
20.00 Medeniyet
20.45 Perihan Abla
21.30 Haberler
22.10 Dünya Sinemalarından "Fedora" ➡
24.00 Haberler

5 Perşembe

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Buradan Başla
17.40 Unutulan Hikâye -1
18.05 Bulmaca
18.30 Walt Disney'in Harika Dünyası
19.20 İnanç Dünyası
20.00 Haberler
21.00 Gönül Dostları -4
22.00 Otuzların Dünyası -4
22.35 Unutulmayanlar Cuma Kızı ➡
00.15 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Gençlerle Birlikte
20.10 Örtü
20.40 "Tutkular Tükendikçe" - 2
21.30 Haberler
22.10 Hafta Arası
23.45 Haberler

6 cuma

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Gençlik ve Bilim
17.30 Polyanna
18.00 Gençlik
20.00 Haberler
21.00 Tepedekiler - 5
22.00 Haber Program
23.00 Mavi Ay -5
23.50 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 "İstanbul'un Ulu Ağaçları" - 2
20.00 Küçük Konser
20.15 Sihirbaz Blacke - 5
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.10 TV'de Sinema "Hırsızlar" ➡
00.10 Haberler

7 cumartesi

TV1

10.01 Cumartesiden Cumartesiye
13.00 Cumartesi Onüç
14.00 Haberler
14.05 Cumartesi Onüç
14.30 İngilizce Öğrenelim
15.00 Müzik
15.30 Görünmez Adam -Son
16.15 Yaşama Savaşı -5
17.00 Haberler
17.15 TV'de Sinema "Eski Günlerdeki Gibi" ➡
19.00 Yeni Besteler
19.20 Cehennem Sıcağında
20.00 Haberler
21.00 Kuruntu Ailesi
22.02 Bir Cumartesi Gecesi
24.00 Bayan Murple -3
00.50 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Baker Caddesi
19.35 Spor
20.00 Gençlerden Gençliğe
20.20 Vedat Çetinkaya Konseri
20.45 "Tutkular Tükendikçe" -3
21.30 Haberler
22.10 İşte Eğlence -2 ➡
00.10 Haberler

TELEVİZYON

TV1 KAZA (Treasures of the Snow). Yönetmenliğini Mike Pritchard'ın üstlendiği, Paul Dean'le Carey Born'un başrollerini paylaştığı **Kaza**'da küçük Dany ile kavga ederken uçurumdan aşağı yuvarlanarak onun sakat kalmasına sebep olan Lucien'in bu kazadan ötürü duyduğu büyük vicdan azabı işleniyor. Lucien, artık küçük Dany'yi iyileştirebilmek için elinden geleni yapmaya çalışacaktır... Pazar sabahlarının daha çok küçük seyircilere ve aileye yönelik Amerikan yapımı duygusal filmlerden bir örnek daha. **Küçük seyirciler için çekici olabilir yine de.** 88 dakika.

1 Kasım Pazar

TV1 KANUN VE DÜZEN (Law and Order). California valiliğinden ABD başkanlığına atlayıveren Hollywood'un eski aktörlerinden Ronald Reagan'ın bir western filmi **Kanun ve Düzen.** Nathan Juran'ın yönettiği bu önemsiz kovboy filminde Reagan, ilerdeki başkanlık günlerine hazırlanırcasına, kanun kaçaklarına göz açtırmayarak düzeni sağlayan amansız bir kasaba şerifini oynuyor. Amacına ulaştıktan sonra da sevgilisi Dorothy Malone'un ısrarlarıyla şeriflikten ayrılıp başka bir kasabaya yerleşmeye karar veriyor. Ne var ki eski şerifin düş-

Şerif Reagan bu filmde şimdiki gibi (!) kanun ve düzeni sağlıyor

manlarıyla başı hâlâ beladadır... Pazar günlerinin western geleneğini sürdüren TRT ekranında, bir zamanların üçüncü sınıf Hollywood aktörü olan ABD başkanını **izlemek ilginç olabilir diyorsanız mesele yok.** Zaten 50'lerden kalma Universal yapımı bu bayat ve sıradan western filminin, Başkan Reagan'ın aktörlüğünü sergilemesinden başka bir özelliği de yok aslında. 1953 ABD yapımı, 80 dakika.

1 Kasım Pazar

TV2 EKİNLER YEŞERİNCE (The Corn is Green). Amerikan sinemasının, uzun meslek yaşamı boyunca özellikle ''kadın''ı ele alan başarılı filmleriyle ve incelikli, esprili anlatımıyla sayılı ustalarından olagelmiş George Cukor'un son döneminde yaptığı **Ekinler Yeşerince,** Irving Rapper'in 1945 yapımı filminin yeniden çevirimi. Katherine Hepburn, Ian Saynor, Bill Fraser ve Patricia Hayes'in rol aydığı bu TV filmi, ticari sinemanın yaratıcılığa koyduğu sınırları zaman zaman zorlamış yaşlı ustanın yorgunluğunu yansıtıyor. Emlyn Williams'ın oyunundan uyarlanan filmde geri kalmış bir maden bölgesinde, amcasından bir ev miras kalmış ve bir okul açmış Bayan Moffat'la (K. Hepburn) özel olarak yetiştirip Oxford'a hazırladığı zeki ve yetenekli bir çocuğun öyküsü anlatılıyor. Nükteli bir diyalog ustası, kendine özgü hafif bir üslup sahibi olan ve 1983'te ölene kadar film yapmaktan geri durmayan, özellikle kadın yıldızları yönetmekteki ustalığıyla sinema tarihine geçen George Cukor'un bu TV filmi **pek öğütlenecek gibi değil.** 1979 ABD yapımı, 100 dakika.

1 Kasım Pazar

''Ekinler Yeşerince''nin çekiminde Cukor (solda), K. Hepburn ile

Ekranın en iyi haber programı

Mehmet Ali Birand

TV1 32.GÜN. Ekranın en başarılı haber programı niteliğindeki **32.Gün** yeni yayın döneminde de ilgi çekiyor. Mehmet Ali Birand'la Ali Kırca'nın hazırlayıp sundukları **32.Gün**'ün programı şöyle:''Wall Street Cinayeti''.Tüm Batı dünyasını sarsan borsa cinayetinin mahalline giren **32.Gün** kameraları özel çekimlerle kayba uğrayanlara ulaştı ve bundan sonra neler olacağını, bu olayın ülkemizi nasıl etkileyebileceğini araştırdı. ''Körfez Savaşı''. İran'la ABD acaba körfezde tam bir savaşa mı gidiyor? Savaş çıkarsa Washington'un tutumu ne olacak? Batı deniz kuvvetlerinin körfeze girmesine yol açan Irak ne düşünüyor?

32.Gün geçen ay İran'a gitmişti, bu kez Irak'a yollanarak olayı yerinde çekimlerle inceledi. ''Geçen ayın adından en çok söz ettiren filmleri, şarkıları ve moda defileleri''. ''Nükleer Pazarlık''. Moskova ile Washington arasındaki nükleer pazarlıkta varılan son nokta. Amerikalıların casus uydular aracılığıyla Sovyetler'i nasıl gözledikleri rinin hikâyesi.

2 Kasım Pazartesi

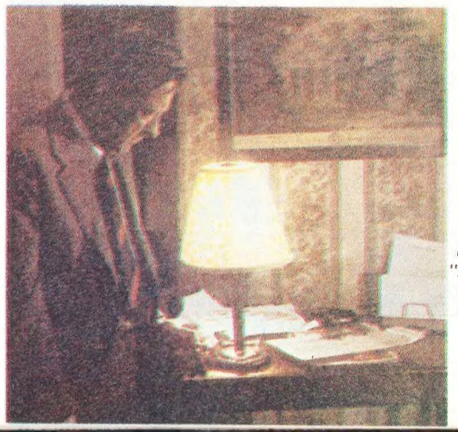

B. Wilder'in ''Fedora''sında W. Holden var

TV2 FEDORA. Sinemanın efsanevi yıldızı Fedora (Marthe Keller), geçirdiği bir ameliyat sonunda perdeyi bırakmak zorunda kalır ama mesleğine o kadar bağlıdır ki Fedora efsanesinin sürmesi uğruna kızını bile harcamaktan çekinmez. Son şansını kullanmak isteyen bir yapımcının filminde oynamak, ikisi için de son bir fırsattır... Keskin alaycı ve taşlayıcı üslubu ve oyuncu yönetimiyle dikkati çeken ve yarım yüzyıldır sinemanın içinde yer alan, Hollywood'un yaşayan en büyük ustalarından Billy Wilder'ın son filmlerinden **Fedora.** ''Sunset Boulevard''ın yönetmeninin yine ''sinema içinde sinema''yı konu edinen bu filmi haftanın ilginç filmlerinden biri. Senaryosunu yönetmenin gedikli senaristi I. A. L. Diamond'un yazdığı, müziğini Miklos Rosza'nın, kameramanlığını da Gerry Fisher'in yaptığı **Fedora**'da Fransız yıldızı Martine Keller'den başka Alman Hildegarde Kneff'le Mario Adorf, Amerikalı William Holden'le Henry Fonda ve İngiliz Michael York oynuyor. **Sinemaseverlerin es geçmemesi gereken bir Billy Wilder filmi Fedora.** 1978, Fransız -Alman ortak yapımı, 110 dakika.

4 Kasım Çarşamba

Basın dünyasının hicvi

TV1 CUMA KIZI (His Girl Friday). ''Unutulmayanlar'' programında Amerikan sinemasının sağlam tekniği, tiplemesi ve geliştirdiği bir dizi temayla ün yapan usta yönetmenlerinden Howard Hawks'ın basın dünyasını hicveden 47 yıllık filmi seyirci karşısına geliyor. 1896-1977 arasında yaşayan Hawks çağdaşı Cukor'un tersine bir ''erkek yönetmeni'' olarak anılır. Büyük sözlerden kaçınan, yalın olmayı yeğleyen bir tavırla güldürüden westerne kadar her türü deneyerek geniş yığınlara yönelik popüler bir sinema yapan Hawks, gözde oyuncusu Cary Grant, Rosalind Russell, Ralph Bellamy ve Gene Lockhart'ı çok iyi kullandığı **Cuma Kızı** ile kamerasını basın dünyasına yöneltiyor. Charles Mac Arthur ve Ben Hecht'in ''İlk Sayfa'' adlı oyunundan uyarlanan film, yeni bir evlenmenin hazırlıkları içindeki hızlı kadın gazeteci Hildy'nin (R. Russell) son bir kez eski kocası Walter'i (C. Grant) ve gazetedeki dostlarını görmeye gelmesiyle başlayan bir dizi eğlenceli olayın öyküsü. Bu arada akıl hastası bir katil, basının başlıca konusudur. Hildy, eski ve yeni kocalarıyla istemeden olaylara karışır. Derken katil hapisten kaçacak, Hildy ile Walter onu saklayacaklardır... Son derece sürükleyici, şenlikli ve çılgınca bu kara komediyi, tüm kaynaklar Hawks'ın en başarılı filmlerinden biri olarak nitelendiriyorlar. Yarım yüzyıllık bu Hawks başyapıtı bütün sinemaseverlere öğütlenebilecek bir film ve **ekranda haftanın filmi kuşkusuz.** 1940, ABD yapımı, 92 dakika.

5 Kasım Perşembe

''Cuma Kızı''nda Cary Grant, Ralph Bellamy ve Rosalind Russel

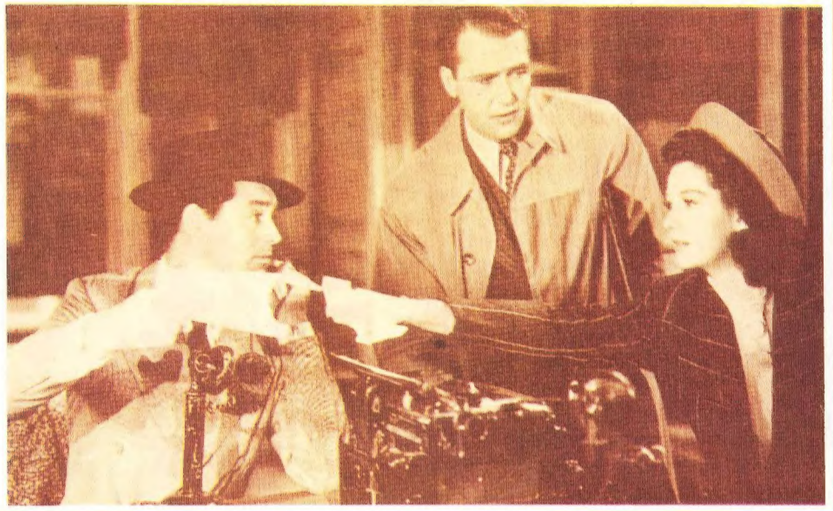

TV2 HIRSIZLAR (The Burglars-La Casse). David Goodis'in romanından Henri Verneuil'ün sinemaya uyarladığı, vaktiyle ülkemizde de gösterilmiş bu film, Claude Renoir'ın görüntüleri ve Ennio Morricone'nin müziğiyle, bol hareketli, hızlı ve eğlenceli bir kaçma-kovalamaca serüvenine dönüşüyor. Ünlü bir zenginin yakut koleksiyonunu çalan soyguncularla peşlerine düşen ama soyguncuları yakalamaktan çok yakutları ele geçirmeyi tasarlayan bir polisin öyküsünü aktaran filmin oyuncu kadrosu oldukça zengin: Jean Paul Belmondo, Ömer Şerif, Robert Hossein, Dyan Cannon, Renato Salvatori ve Nicole Calfan. Egzotik Atina dekorunda geçen **Hırsızlar, özellikle bu tür hızlı ve esprili serüven filmlerinden hoşlananlara önerilir.** 1971 Fransız-İtalyan ortak yapımı, 120 dakika.

6 Kasım Cuma

''Hırsızlar'', hareketli ve keyifli bir Belmondo filmi

TV1 ESKİ GÜNLERDEKİ GİBİ (Seems Like Old Times). Tesadüfen bir banka soygununa karışan genç yazar Nick'in fotoğrafı gazetelere yansıyınca, yazarın eski karısının eyalet savcılığına aday gösterilen kocasının seçilme şansı azalacaktır. Üstelik Nick eski karısıyla aday kocasının garajına sığınmak zorunda kalacaktır... Neil Simon'ın bir oyunundan uyarlanan ve yeni isimlerden

Goldie Hawn ''Eski Günlerdeki Gibi''nde

Jay Sandrich'in yönettiği **Eski Günlerdeki Gibi,** ''aptal sarışın''ın çıtı pıtı temsilcilerinden Goldie Hawn'la bizde pek tanınmayan ama Amerika'nın ünlü aktörlerinden sevimli Chevy Chase'i bir araya getirip, işe biraz da heyecan karıştırarak eğlendirmeyi amaçlayan ve başka da bir iddiası olmayan hafif bir komedi. Geçirecek boş zamanınızı tatlandıracak **tipik bir Amerikan eğlenceliği.** 1981 ABD yapımı, 121 dakika.

7 Kasım Cumartesi

TV2 İŞTE EĞLENCE 2 (That's Entertainement 2). Müzikal film hele hele Amerikan müzikalleri tutkunuysanız işte kaçırmamanız, hatta videonuz varsa kaydetmeniz gereken bir ''antoloji-film''. Geçen ay izlediğimiz ve Jack Haley Jnr.'un seçip kurguladığı ilki kadar başarılı olmasa da **İşte Eğlence 2**, Jeanette MacDonald-Nelson Eddy çiftinden Marx kardeşlere, Judy Garland'dan Ann Miller'e, Laurel-Hardy'den Mickey Rooney ve Louis Armstrong'a kadar bir yığın ünlünün boy gösterdiği bir antoloji. MGM müzikallerinin dram ve komedi sahneleri arasından seçilmiş bölümleri bir araya getiren bu filmi, Gene Kelly ile Fred Astaire sunuyor. Filmin yönetmenliğini de Gene Kelly üstlenmiş. **Kaçırmamalı.** 1976 ABD yapımı, 133 dakika.

7 Kasım Cumartesi

ZİHNİ İPEK OPERASYONUNUN PERDE ARKASI

Gizli belgelerle polisteki çatışma

Uzun zamandır aranan Mafya babalarından Zihni İpek'in yakalanması Kaçakçılık Daire Başkanı Atilla Aytek ile İstanbul Emniyeti II. Şube'den emekli Başkomiser Ahmet Ateşli arasında bir söz düellosuna yol açtı. Nokta bu düellonun ardında yatan bazı gerçekleri gene gizli polis belgelerine dayanarak ortaya çıkarttı.

İmam nikâhlı sevgilisinin evinde yakalandığında Zihni İpek'in aklından, polis örgütünü birbirine düşüreceği asla geçmiyordu. Doğrusu, umurunda da değildi. O hâlâ niçin yakalandığını düşünüyor ve geçerli bir neden bulamıyordu. Hakkında kırmızı bülten 1983'te çıkmış ama o günden bugüne pekâlâ idare edip gitmişti. Üstelik kanserdi de. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Narkotik Şube Müdürü Sarpel Baltacıoğlu, hemen ertesi gün Zihni İpek'in kanser olduğunu ve iki ay ömrü kaldığını açıklamamış mıydı?.. Gerçi kamuoyu, bu tür açıklamalara alışmıştı artık. Dündar Kılıç da yakalandığında, adamları tarafından bulunan bir doktor raporuna göre "kanserdi" "iki aylık ömrü kalmıştı." Allah'ın hikmetine sual mi olunurdu?.. Kılıç üç yıldan beri sağlık ve afiyetle yaşayıp gidiyordu.

Ateşli niçin ortada? Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük imzalı "yıldırım telsiz" İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne Zihni İpek'in yakalanışının ertesi günü gelecek ve her şeyi altüst edecekti. İpek'in sorgusu, görülmemiş bir hızla tamamlanmıştı. Genel Müdür Bedük şimdi ne demekteydi?.. "...Gönderilen dosya ve bilgiler çerçevesinde şahsın (Zihni İpek) detaylı bir şekilde sorgusu yapılarak...". Ankara'da yayılan haberler ise, Zihni İpek'in sorgulamasının çoktan bittiği, üstelik tam adliyeye sevkedilecekken Bedük'ün yazısı üzerine sorgulamaya devam edildiği biçimindeydi. Bu haber, çeşitli kuşkuları beraberinde getirirken Emniyet Genel Müdür'ü Bedük'ün "yıldırım telsizinde" öyle bir paragraf vardı ki bunun II. Şube'den emekli Başkomiser Ahmet Ateşli'ye ulaştıramamış olmasına olanak yoktu. Ateşli'ye kimin ulaştırdığının hiç önemi yoktu ama paragraf aynen şöyleydi: "... tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de aranılan Zihni İpek adlı şahsın İstanbul ili ve civarında sahte polis kimliği altında dolaştığı, adı geçene sahte polis kimliğini, İstanbul ilinde çalışan II. Şube'den emekli Başkomiser Ahmet Ateşli tarafından temin edildiği..."

Savaş başlıyor. Ahmet Ateşli, Genel Müdür Bedük'ün yıldırım telsizinin içeriğini İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde "herhangi bir yerden" öğrenir öğrenmez paçaları sıvıyor ve ilk elde bir basın toplantısı düzenliyordu. Ateşli, basın toplantısında bir tek Kaçakçılık İstihbarat Harekât Dairesi Başkanı Atilla Aytek'i ilginç bir üslupla suçluyordu.

ŞAHİN ERKOÇAK / NOKTA

Bedük daha radikal. Ahmet Ateşli'nin Aytek'i niçin ve neyle suçladığı emniyet arşivlerine bir göz atıldığında çok daha iyi anlaşılacaktı. Genel müdürlük Zihni İpek'in yakalanışının ertesi günü İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne gönderdiği yıldırım telsizde arşivindeki bilgiyi açığa vuruyor ve Zihni İpek'e sahte polis hüviyetinin Emekli Başkomiser Ahmet Ateşli tarafından verildiğini kaydediyordu. Genel müdürlüğü bu kesin ifadesine karşılık Atilla Aytek'in arşivinde Zihni İpek dosyası açıldığında Ahmet Ateşli'den şöyle söz edildiği görülecekti: "Güvenilir bir kaynaktan alınan istihbaratta İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde görevli Başkomiser Ahmet Ateşli'nin silah ve gümrük kaçakçısı Zihni İpek ile irtibatlı olduğu ve zaman zaman adı geçen şahsın Pendik'teki evine gidip geldiği hususları tetkik ve tahkik ettirilmiş olup, Başkomiser Ahmet Ateşli'nin Zihni İpek ile herhangi bir ilişiğinin var olduğu tespit edilememiştir." Buna rağmen Ahmet Ateşli, niçin Atilla Aytek'i dikkate değer bir üslupla suçlamakta özen gösteriyordu? Acaba şimdi emekli başkomiser Ahmet Ateşli'nin Osman Cevahiroğlu (Oflu), Dündar Kılıç gibi Zihni İpek'in yakın dost ve yakın mesai arkadaşı olan muhterem zevatla bir dostluğu, bir ilişkisi var mıydı?

Bir telefon konuşması.

Oflu Osman — Ellerinden öperim ağabey.

A. Ateşli — Sağol ağbi. Teşekkür ederim.

Oflu Osman — Onun için aramıştım ben seni.

A. Ateşli — Ben aradım o kulübü. Taç Kulübü, gelmemişsin dün.

Oflu Osman — Ben oraya çok seyrek giderim. (Telefon el değiştirir)

Dündar Kılıç — Abi hürmetler.

A. Ateşli — Eyvallah...

D. Kılıç — Ağbi yarın geleyim mi oraya?

A. Ateşli — Olur...

Oflu Osman, Dündar Kılıç ve Ahmet Ateşli arasında geçtiği ileri sürülen bu konuşma Dündar Kılıç'ın yanında çalışan ve polisle işbirliği yapan biri tarafından kaydedilmişti. Bu konuşma Ahmet Ateşli'ye sorulduğunda ise yanıt şöyle olacaktı. "Ben yeraltı dünyasının bütün isimlerini tanırım. Ofluyu da Dündarı da. Ama onlarla telefonda konuşmam. Yüz yüze konuşurum. Bu kayıt bir tertiptir." Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde dosyalara belge olarak konan bu konuşma kaydının varlığını Atilla Aytek te doğruluyordu. Bir süredir basına "İstanbul-Ankara polisi çatışıyor" şeklinde yansıyan bazı çekişmelere göz atıldığında Emniyet Genel Müdürlüğü ile İstanbul polisinin çeşitli kademeleri arasında resmiyete dökülmemiş bir gerginlik göze çarpıyordu. Ancak bu çekişmeler basına yansıdığı ölçüde üst düzeyler tarafından da yalanlanı-

"Bana saldırıyorlar..."

İstanbul Ağır Suç Masası Birinci Kısım Amirliği'nden emekli Ahmet Ateşli, hakkındaki iddialarla ilgili olarak* Nokta*'dan Emin Tanrıyar'ın sorularını yanıtladı.

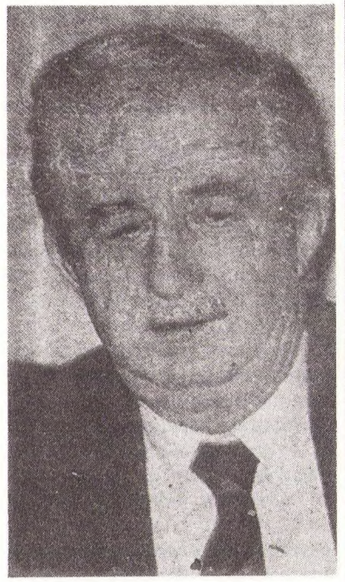

Nokta: Atilla Aytek ile çatışmanızın nedeni nedir?

Ateşli: Valla kardeşim benim hiçbir nedenim yok. Onu kendisine sormak lazım. Aramızda hiçbir şey olmadığı gibi kendisini görmedim, herhangi bir mevzuda da çatışmamız olmadı.

Nokta: Peki onun memurları hakkındaki suçlamanız var: İstanbul'da rüşvet alırken yakalandılar diye. Üstelik bu memurlar da suçsuz bulunarak beraat etmiş, kararı Yargıtay onaylamış.

Ateşli: Adli makamlar onlar hakkında suçsuzdur kararı vermiş olabilir.

Nokta: Siz bu kararın yanlış ya da geçersiz olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Ateşli: Hayır, hayır. Böylesi bir karardan benim haberim yok. Ben olayın bize intikal şeklini dile getirdim. Aytek, tabii son olarak benim hakkımda suçlamalarda bulunmuştu. Şimdi de bunu kullanıp olayın mağduruymuş gibi görünmeye çalışıyor.

Nokta: Hakkınızdaki iddialardan biri de şu: 1983'te Oflu Osman aranıyorken onunla konuşmuşsunuz?

Ateşli: Oflu Osman'ı, Dündar'ı, ötekileri, bunların hepsini tanırım. Ama Osman aranıyorken onunla konuşmadım. Üstelik ben öyle onlarla telefonda konuşmam. Yüz yüze konuşurum...

Nokta: Elimizde bir konuşma kaydı var. Osman ve Dündar Kılıç size telefon ediyor.

Ateşli: Külliyen uydurma ve hayal mahsulü, kasıtlı şeyler bunlar. Bunca yıllık, 30 yıllık polislik mesleğimden sonra bana kara çalmaya çalışıyorlar.

Nokta: Peki ama siz de mahkemeye intikal etmiş ve beraatle sonuçlanmış bir olayla cevap veriyorsunuz?

Ateşli: Bakın bana saldırıyorlar. Benim yaptığım bir insanın gayri ihtiyari kendini korumak için söylediği sözler olabilir. Bana gösterebilir misiniz kim bunca yıl bu camiada böyle çalışsın; şerefli haysiyetli bir şekilde, sonra sessiz sedasız köşesine çekilsin otursun. O benim işte...

yordu. Örneğin Saffet Arıkan Bedük bu son olayda da durumu kişisel bir çatışma olarak değerlendirdiğini söylemekle yetinmişti. Ama bu kez sorun kişisel olmaktan çıkıyordu galiba. Çünkü **Nokta**'nın ele geçirdiği gizli polis "formatları"nda yazılanlar ya doğruydu ya da yanlış. Ya bunları yazan görevlilerin tümü Ateşli'ye özel kin beslediklerı için Aytek tarafından kışkırtılarak bu raporları yazmışlardı. Ya da ateş olan yerden duman çıkıyordu. Çünkü her iki amir de ortada kişisel bir sürtüşme olmadığını resmen ve özel olarak açıklıyorlardı. Demek ki resmi bir sürtüşme vardı.

ADEM ALTAN / NOKTA

Atilla Aytek, emekli komiser Ateşli'yle çatışıyor

İddia ne kadar ciddi?.. Ahmet Ateşli, Atilla Aytek'i, yanında çalışan iki polisin istihbarat amacıyla İstanbul'a gelerek birinden milyonlarca liralık rüşvet istedikleri iddiasıyla suçluyordu. Ateşli'ye göre bu olay sonradan örtbas edilmişti. Anlaşılan kızgınlık "sahte polis kimliği"nde başlıyor, "rüşvet" iddiasıyla somutlaşıyordu. Çünkü olay örtbas edilmediği gibi rüşvet iddiası da daha savcılık soruşturmasında takipsizlik almıştı. Ama Ateşli'nin bu takipsizlik kararından da haberi yoktu.

Alınmayan rüşvetin hikâyesi. Prosedürü bilmeyenler için anlatmakta yarar var: Kaçakçılık İstihbarat Harekât Daire Başkanlığı'na bağlı İstihbarat Şubesi, Türkiye'deki her il emniyet müdürlüklerinde mevcut istihbarat şubelerinden gelen bilgileri derliyor ve sırasıyla Emniyet Genel Müdürü, Yardımcısı, MİT ve kendi daire başkanına **formatlar** halinde gönderiyordu. 22.11.1984 günü sabahı ilgililer önlerine konan formatı okuyunca şaşırmaktan kendilerini alamıyorlardı. Bu da yetmeyecek, kendilerine göre "aptal bir olayın" iki yıl sürecek bir davaya konu olabileceğini nereden bilebileceklerdi?.. Olay şuydu:

Polis memurları Rüstem Akgündüz, Fahrettin Ceylan ve Tuncer Günday, gerekli ajanlarla buluşarak kaçakçılık konusunda bilgi toplamak üzere İstanbul'a gönderilmişlerdi. Polis memurları, ajan (X) aracılığıyla Metin Torun'la tanışıyorlar. Torun, yapılan kaçakçılık ve rüşvet alan kamu görevlileri hakkında ayrıntılı bilgi verdikten sonra buna pişman oluyor. Ertesi gün verdiği bu bilgileri unutmaları karşılığında, bir kaçakçıyı beş kilo eroinle yakalayabileceklerini söylüyor. Polis memurları bu durumu İstanbul Narkotik Şube Emniyet Amiri Bülent Kılıçtepe'ye naklediyorlar ve operasyon düzenleniyor. Ne var ki, Metin Torun randevuya gelmiyor. Bir gün sonra Metin Torun, Polis Moral Eğitim Merkezi'ni arayarak Ankaralı polislere korktuğu için gelmediğini, söylediklerini unutmaları halinde 50 milyon rüşvet vereceğini söyler. Polisler gelişmeyi merkeze bildirir ve suçüstü için talimat isterler. Kendilerine sadece tutanak tutmaları, rüşvet ve suçüstüne karışmamaları, istihbarat toplamaya devam etmeleri emredilir. Ertesi gün Metin Torun, polislerin kendisini zorla alıkoydukları ve rüşvet istedikleri gerekçesiyle savcılığa başvurur.

Kimin eli kimin cebinde... Dört makama dağıtılan 22.11.1984 tarihli formatın son paragrafı şöyle bitiyordu: "Ortada suçüstü yapılan bir para olmamasına rağmen şahsın tek taraflı şikâyetine binaen, savcılığa zaptı ve görev onaylarına ibraz ettikleri halde şu anda ifadelerinin alındığını, bunun dışında da Hürriyet ve Günaydın gazetesine haber verildiği, Metin Torun'un da Şükrü Balcı'ya yakın bir şahıs olduğu ve Dairemize karşı bir komplo yapıldığı anlaşılmaktadır. Bilgilerinize arz."

Zihni İpek, yakalanışıyla polis ekibini birbirine düşürdü

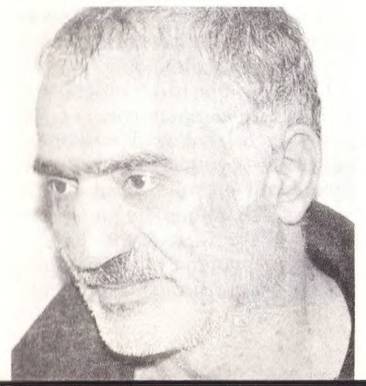

Tam bir ay sonraki format Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük'ün önüne geldiğinde acaba ne düşünmüştü? 13.12.1984 tarihli formatın ikinci paragrafında şöyle deniliyordu: "13.12.1984 günü İstanbul Sarıyer Adliyesi'nden bir mutemedimiz tarafından telefon açılarak Metin Torun'u bize tanıştıran ajanımız 'X'in (adı **Nokta**'da mevcut) İstanbul Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube I. Kısım'da görevli Başkomiser Ahmet Ateşli tarafından dövülerek tehdit edildikten sonra C. Savcısı Celil Demircioğlu'na gönderildiği, bu konunun provoke edilmek amacıyla da Şükrü Balcı tarafından da takip edildiği telefonla bildirilmiştir."

Ajan X, kendisine yapıldığı iddia edilen baskıya rağmen Ankaralı polis memurlarının ne rüşvet talep ettiklerini, ne de aldıklarını söyleyecekti. Bu durumda Sarıyer Savcısı için, polisler hakkında, sadece alıkoymaktan dava açmak mümkün oluyordu. Buna ilişkin olarak İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğü'nün 21.12.1984 tarihinde gönderdiği formatta ALINAN BİLGİ çok ilginç bir şekilde belirtiliyordu: "Bugün İstanbul ilinden alınan istihbaratta; Sarıyer C. Savcılığı'nın görevlilerimizle ilgili olarak hazırladığı 1984/2559 Hz. sayılı iddianamenin özellikle maksatlı olarak İstanbul'da basında çıkması için büyük gazetelere dağıtıldığı öğrenilmiştir."

Sonuçta, polis memurlarının zorla alıkoyma davaları iki yıl sürecek, mahkeme beraat verecek ve Yargıtay da onaylayacaktı. Ama polis örgütündeki kavga bitecek miydi?.. Bitecek gibi görünmüyordu. Bunun en somut örneği olarak da Zihni İpek'in üç yıl boyunca İstanbul'da sahte polis hüviyetiyle elini kolunu sallayarak dolaşması gösteriliyordu.

Üç yıllık rötar. Zihni İpek'in 1983 yılından itibaren nerelerde barındığı, kimlerle ilişki kurduğu, hangi kahvehanelerde kimlerle buluştuğunu, nerelerde inşaat yaptırdığını **Nokta** dergisi 26 Ekim 1986 tarihli ve Türk Mafyası başlıklı sayısında ayrıntılarıyla yazmıştı. Bundan iki yıl önce Saffet Arıkan Bedük de 23.11.1984 tarih ve 345793 sayılı yıldırım telsiz yazısı ile İstanbul Emniyeti'nden işlem yapmasını istemişti... Bedük, yıldırım telsiz yazısında, İstanbul Emniyeti'ne Zihni İpek'in Maltepeli Doğan lakabı ile anılan kişinin himayesinde olduğunu, İpek'in Doğan'a ait Kartal Maltepe'de bir çiftlik evinde barındığını, Avukat Nihat Ayazoğlu'nun yazıhanesine sık sık giden Gaziantepli Muharrem adındaki kişinin İpek'e para yardımında bulunduğunu haber veriyordu.

İstanbul Emniyeti'ne gönderilen yıldırım telsizde, Zihni İpek'in Sahrayı Cedid Caddesi Çamlı Sokak Kösem Apt. 18/7 Erenköy adresinde bulunan imam nikâhlı sevgilisinin yanına gidip geldiğini ve hatta kullandığı telefonun numarası da bildiriliyordu. Evet sonunda Zihni İpek, Genel Müdür Bedük'ün verdiği adreste İstanbul polisi tarafından yakalanmıştı. Ama yaklaşık üç yıl sonra...

Erdal KILIÇOĞLU

İşte gizli emniyet formatları

Emniyet daire başkanlıklarına ve MİT'e gönderilen bu raporlarda ajan X'in Ahmet Ateşli tarafından dövülerek tehdit edildiği ve İstanbul'a operasyon için giden polis memurları hakkındaki dosyanın Ateşli tarafından kasıtlı olarak basına sızdırıldığı ve bütün bunların kaçakçılık dairesine karşı bir komplo amacıyla yapıldığı yazıyor.

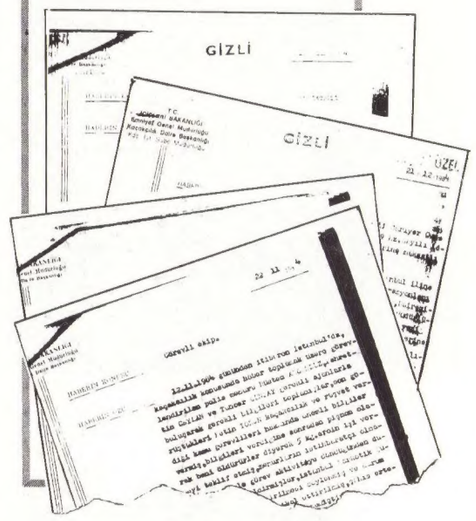

Bir telefon konuşması

Dündar Kılıç'ın bürosunda çalışmış olan ve adı* Nokta*'da saklı olan bir şahıs aynı zamanda polisle de işbirliği yapıyordu. İşte bu şahıs 5 Kasım 1983 Cumartesi günü aşağıda tam metnini yayınladığımız bir konuşmayı banda aldığını söylüyordu. Üstelik bu işlem, bir örneği Emniyet teşkilatında bile bulunmayan Dündar Kılıç'ın dışardan getirttiği bir kayıt cihaziyla yapılmıştı. Dündar Kılıç'ın bürosunun aranması sırasında da polis tarafından bulunmuş ve tutanaklara geçirilmişti. Ankara'da bu konuşma kaydının Emniyet arşivlerinde olduğu da Ankara Emniyeti yetkililerince Atilla Aytek tarafından doğrulanıyordu. Yetkililer bu konuşmanın yapıldığı tarihte Osman Cevahiroğlu'nun Emniyet yetkilileri tarafından arandığını belirtiyor.

Osman CEVAHİROĞLU (O)- Ahmet ATEŞLİ (A)- Dündar KILIÇ (D) G (gündüz) OSMAN CEVAHİROĞLU İkinci Şube'den Gasp Masası Amiri AHMET ATEŞLi ile 333 57 26 numaralı telefonu çevirerek görüşüyor. Bilahare kendisi ile DÜNDAR KILIÇ da görüşüyor.

O—Ahmet abi orda mı acaba, ATEŞLİ?
G—Kim arıyor?
O—Osman CEVAHİROĞLU.
G—Osman abi?
O—Efendim.
G—Ne haber? GÜNDÜZ.
O—A merhaba GÜNDÜZ, nasılsın?
G—İyiyim abi, sen de iyisin?
O—Sağolasın hürmet ederim.
G—Burda, vereyim.
O—Bir zahmet.
G—(Sesleniyor) Ahmet abi.
A—Alo?
O—Abi saygılar.
A—Sağol gözlerinden öperim.
O—Ellerinden öperim abi.
A—Nasılsınız abiciğim?
O—Sağol abi teşekkür ederim.
A—Onun için aramıştım ben seni.
O—Aradım, aradım, ben aradım o kulübü, Taç Kulup'ü, gelmemişsin dün?
A—Ben oraya çok seyrek giderim.
O—Abi üzgünüz ama ne yapalım.
A—İstirahatliyiz idare ediyoruz vaziyeti.
O—Evet abi.
A—Her şey insanlar için ne olacak.
O—Sağlık olsun abi, canın sağolsun.
A—Tabii, tabii. Sen iyi misin?
O—Bir emrin olur mu abi?
A—Bir ricam yok, sağol.
O—Oldu abi görüşürüz.
A—Oldu anam hadi öperim.
O—Bir dakka abi. (Telefonu Dündar KILIÇ'a veriyor.)
D—Abi hürmetler. Alo? (Telefon kapanıyor, tekrar çeviriyorlar.)
D—Alo?
X—Efendim.
D—Ahmet ağabeyle görüşüyorduk kapandı telefon.
X—Bir dakika.
D—Abi nasılsın?
A—Sağol anam sen nasılsın?
D—İyiyim abi sağol, Allah razı olsun.
A—Beraber miydiniz?
D—Evet abi, evet.
A—Ha, ben konuşmayı dinliyordum da anlayamadım beraber olduğunuzu.
D—Evet, evet, ne yapıyorsun abi?
A—Heralde benle görüşmek istediğini söylemişti, ben anlayamadım.
D—Evet abi. Abi yarın geleyim mi oraya?
A—Olur.
D—Ha, yarın olmaz abi seçim var ya yarın.
A—Ha?
D—Yarın seçim var. Öbür gün.
D—Abiyle üçten sonra geliriz oraya.
A—Oldu.
D—Kahveye değil mi?
A—Oldu peki. Akşama doğru yarın burdayım ben.
D—Oldu abi. Yok yarın değil abi.
A—Öbürsü gün. Öğleden sonra burdayım.
D—Oldu abi.

ADEM ALTAN / NOKTA

SÖYLEŞİ / MİLLETVEKİLİ ADAYI İNCİ BABA

'Zaten her gün karakolluk olacağız'

Yeraltı dünyasının ünlü isimlerinden Mehmet Nabi İnciler (İnci Baba) sonunda politikaya atılmaya karar verdi ve önce yanlışlıkla Valiliğe verdiği dilekçeyi, daha sonra İl Seçim Kurulu'na ileterek Urfa'dan bağımsız aday oldu. İnci Baba,* Nokta'*dan Can Karakaş'ın sorularını yanıtladı.

Nokta: Seçim broşürünüzde "Ankara kurtlarıyla, kalleşleriyle, iyi ve kötü insanlarıyla karşılamıştır İnciler ailesini" şeklinde bir ibare var. Kimlerdir bunlar?

İnciler: Biz Urfa'dan Ankara'ya geldiğimiz zaman, bizi kabul etmediler. Maltepe'de bir kahve köşesinde mücadelemizi verdik. Nasıl bugün kangren haline gelen bir hayali ihracat varsa, o gün de hayali ihaleler vardı. Adam pist yapmış, mesela Elazığ havaalanı, ancak pist yok ortada. Oysa parasını almış. Bu insanlara karşı mücadele ettik. Bunlar da bizi mafya olarak gösterdiler. Her zaman aslan payını alanlar, bizi toplum içerisine almadılar. Bu kurtlar, çakallar beni Urfa'da da kabul etmiyorlar. Ama taban beni kurtaracak. Ben bunların maskesini düşüreceğim. Ancak beni bir noktada yeniyorlar. Devletin gücünü arkalarına alıyorlar. Namuslu bürokratları kandırıyorlar. Beni yamyam gösteriyorlar. Ama gerçek yamyam, gerçek vatan haini onlar. Bunlar zor günlerde bulunmazlar. Ben iki ihtilal, bir darbe gördüm.

Nokta: 1972 yılında Demokrat Parti'yi kurmuştunuz. Ne oldu?

İnciler: Maltepe'deki kahvemde partiyi kurduk. Ben o zaman basında antipati çekerim diye genel başkan sıfatını almayıp, genel başkan yardımcısı oldum. 12 Eylül'de, diğer bütün partilerle birlikte bizim arşivlerimize, defterlerimize de el koydular. Zaten o türkücü var, Hasan Mutlucan, çıkıp "Hayda bre Estergon Kalesi" dedi mi ya ihtilal var, ya darbe. "İşsiz kaldım", diyor. Bu bir işarettir. Tahmin ediyorum yakında bir şey var. Benim yandığım, biz iki sene mi milletvekilliği yapacağız?

Nokta: Broşürde "hiçbir partiye girmeyeceğim" diyorsunuz. Neden bağımsız aday oldunuz?

İnciler: Bunun nedeni doğduğum kenti, meselelerini bilmem. GAP projesi diyorlar. Yüz takım elbisen, beş yüz tane gömleğin var, ama yiyecek ekmeğin yok. Var mı bunun manası? Urfalı'nın bugün içecek suyu, yürüyecek yolu yok. Bağımsız aday olmamın nedeni Urfa'nın, hatta Türkiye'nin mebusu olmak.

Vakko imzalı bir kravat...

Kumaşı? En safı, en iyisi.
Renk, desen, çizgi? En moda olanı.
İşçilik? En üstünü.
Kişiliğinizi yansıtan kravat: Vakko imzalı.

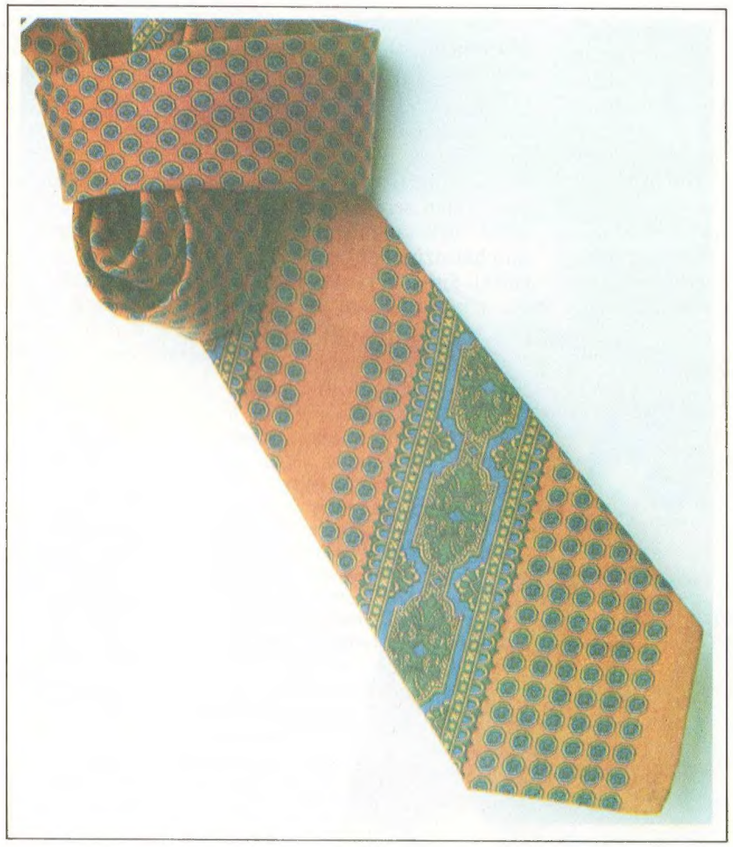

Binbir Vakko Kravatı'ndan biri...

Vakko

"MODA KRAVATTA DA VAKKO'DUR"

era

Ama bir partiye mensup olduğum zaman ancak o partinin münevveri olurum.

Nokta: Halkoylamasına aktif olarak katılıp, Demirel'in Samsun mitinginde de bulunmuştunuz?

İnciler: Evet katıldık. Pankart yazdık. "Kurtar bu devleti, milleti" dedik. Fakat bize açıp bir teşekkür etmediler. Eskiden benim manevi babamdı. Şimdi onu Allah'a havale ettim. Bitti. Artık manevi babam değil, Meclis'te görüşeceğiz.

Nokta: AT'ye girmemiz konusundaki düşünceleriniz nedir?

İnciler: İtibarımız olmadığı için AT'ye giremeyiz. Adamlar hürriyeti her şeyden üstün tutuyorlar. Bir devlet başkanı diyor ki "Ben hürriyet için devletten feragat etmem." O ayrı konu. Ben zaman zaman Amerikan vatandaşı olmayı özlüyorum. Dünyanın hiçbir yerinde adamlara vize yok.

Nokta: Bu seçimlerde ilginç adaylar var, örneğin Hülya Koçyiğit...

İnciler: Evet Fatma Girik de vardı. Gençler bana hiçbir yere oturma, Fatma Girik ile Hülya Koçyiğit'in arasına otur diyorlar. Ben de söz verdim, ikisinin arasına oturacağım.

Nokta: Hülya Hanım'la önceden tanışıyorsunuz. Meclis'te karşılaştınız diyelim...

İnciler: Bir centilmen gibi, Meclis'in şanına yakışır, belki o gün üzerimde papyon kravat olacaktır, oda Pier Cardeh'den giyinmiştir. Gazinodan assolist-müşteri olarak tanışırız. Orada iki parlamentere yakışır şekilde birbirimize hal hatır soracağız. Merak ediyorum Meclis'te hangi konuları dile getirecek. Benim mensup olduğum bir kitle var. Şimdi biz ezilen, sabıkalı, kabadayı âleminin parçasıyız. Biz halkın, tabanın temsilcisiyiz.

Nokta: Diyelim ki bir milletvekili gözünüzün içine baka baka yalan söylüyor. Tavrınız ne olacak?

İnciler: Yandı. Müdahale ederim. Belki çok tepki alacağım, bilmiyorum.Daha Meclis iç tüzüğünü okumadım. Çok ceza, ihtar alacağım. Zaten her gün karakolluk olacağız. Öyle tahmin ediyorum. Hergün haksızlık karşısında isyan edeceğim. Şimdilik satılmayacağımı iddia ediyorum. Ama ileride, beynimi kullanarak, memleketime hizmet etmek için bir partiden aday olabilirim. Ancak bu hiçbir zaman para karşılığı olmayacaktır.

Nokta: Hangi partiler olabilir?

İnciler: Günün koşullarına göre. Oyunu kurallarına göre oynayacağım. Ecevit cezaevi arkadaşımdır. Yalnız Erbakan'dan olmaz. Erbakan'ın dışında hepsi olabilir.

Nokta: Ya gideceğiniz partiler sizi istemezlerse...

İnciler: Belki Allah hidayet buyurur, matematik olarak bana ihtiyaçları olur. Mutlaka kucağıma düşerler. Benim de bir oyuma ihtiyaçları olursa onu en iyi şekilde kullanacağım.

Nokta: Ya bir bakanlık söz konusu olursa, hangisini isterdiniz?

İnciler: İçişleri veya bayındırlık. Çünkü yetiştiğim camiayı korumak için. Karakolları iyi biliyorum. İkincisi de mesleğim olarak, teknik okul mezunuyum, iyi hizmet veririm.

Nokta: Yalan söyleyen milletvekili yandı diyorsunuz. Ya bu Hülya Hanım olursa?

İnciler: Hiç değişmez. Belki bir hanıma erkekmiş gibi davranmak olmaz ama, ben o çatı altında onu erkek olarak kabul ederim. Mesela Bülent Ersoy'da kestirip attı. Ama ben onu da o çatı altında erkek kabul ederim.

Nokta: Çok fazla para harcayan bir insan olarak tanınıyorsunuz. Hem gece hayatı, hem öğrencilere burs. Aylık kazancınız ne kadar?

İnciler: Ben şu anda 4 tane şantiyesi olan bir işadamıyım. Bu sorunun altında ne olduğunu anladım. Ama onun da koç gibi cevabını vereceğim. Ben bu sosyal içerikli devlet hizmetinden dolayı aldığımın haricinde, duyduğum, gördüğüm zaman çalanlardan da hissemi alırım. Buna da mani olacak güç tanımıyorum. Zaten onlar beni tanırlar, ben de onları tanırım. Siz basın olarak yüzlerce hayali ihracatçıyı yazıyorsunuz, hangi hayali ihracatçı cezaevinde? Normal alınterinin dışında çalanları gördüm mü alıyorum. Eskiden yüzde bir alıyordum, şimdi bunu yüzde ikiye çıkarttım. Urfa'nın sosyal hizmetlerine ve talebelerine göndereceğim. 100'ün üzerinde talebe okutuyorum. Biz çalandan alıyoruz ve halka dağıtıyoruz. Zenginden alıp fakire veriyoruz. Bu vatanı seviyoruz●

İnci Baba'nın seçim broşürü de adını çağrıştıran "incilerle" dolu. Yıllar yılı yüreği "Urfa aşkıyla" yanmış İnci Baba'nın, önceleri Urfalı milletvekillerini işbirliğine çağırmış "hizmet" için, bakmış olmuyor ben kendim Meclis'e girerim demiş. Seçilirse milletvekili maaşını almayıp, ihtiyacı olan hemşehrilerine dağıtmayı vaat eden Mehmet Naci İnciler'in pek bir anlam verilemeyen seçim sloganı da şöyle: "Vurun Urfalılar namus günüdür. Bağımsız adayımız İnci Baba'dır."

Başarılı bir yönetici ALKENT'i seçti.

Y. Önder EREN, Altınyıldız Şirketler Grubu Ticari Grup Koordinatörü

Önder Eren, 1953 doğumlu başarılı ve genç bir yönetici. İlk ve orta öğrenimini Bandırma'da, liseyi Robert Kolej'de tamamladı. 1975'de Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi bölümünden mezun oldu. Arthur Andersen Uluslararası Mali Müşavirlik Kuruluşu'nda çeşitli görevler alan Önder Eren, bu işinin ardından Altınyıldız Şirketler Grubu'nda, Beymen mağazalarının bağlı olduğu Konte adlı kuruluşun Genel Müdürlüğünü yürüttü. Daha sonra tekstil konusunda faaliyet gösteren Akın Şirketler Grubu'nda Finansman Koordinatörü olarak çalışan Önder Eren halen Altınyıldız Şirketler Grubu'nun Ticari Grup Koordinatörü.

Kendisi iş hayatıyla olduğu kadar çeşitli sosyal faaliyetlerle de yakından ilgili. Genç Yöneticiler ve İş Adamları Derneği'nin kurucularından ve aynı zamanda başkanı. İşiyle ilgili kitaplar okumak ve seminerlere katılmak alışkanlıkları arasında. Önder Eren, zaman buldukça büyük bir zevkle tenis oynuyor.

ALKENT'te apartman yönetim sorunlarının olmayışı ve ALKENT bloklarının tek merkezden yönetilecek olması Önder Eren'in ALKENT'i seçme nedenlerinden yalnızca biri.

Önder Eren, ALKENT'i seçme nedenlerine şöyle devam ediyor: ALKENT inşaat kalitesi, ALKENT ortamı ve yerleşim yeri, ALKENT'te şehirden uzaklaşmadan dinlenme ve spor imkânlarının bulunması.

Önder Eren... başarılı ve genç bir yönetici, mutlu bir aile babası. Yemyeşil bir ortamda yaşamak için ALKENT'in Frezya bloklarından bir daire seçti. **Mutlu bir yaşam için özellikle** ALKENT'i seçen diğer kişiler gibi...

ALKENT
BAHÇE ŞEHİR
MUTLU ŞEHİR

ÖZDEL SANATLAR / SAATCIOĞLU & SAATÇIOĞLU

ALARKO ALKENT Tepecik Yolu, ETİLER-İSTANBUL Tel: 163 19 25/163 81 43-44 /157 13 01

TOPRAK

Çok yaşa Gala!

Yeni Gala Kapaklı Mendil

BİR CİNAYET/ BİR PORTRE

Ölüm, adın kalleş olsun...

Hamburg'da Dev-Sol'cuların bildiri dağıtmaları sırasında çıkan bir tartışma sonrasında öldürülen Aydın Erol 12 Eylül sonrasında binlerce siyasinin yurt dışına çıkmasına katkıda bulunmuştu. Konservatuvar mezunu olan Aydın Erol İstanbul Opera ve Balesi baletlerindendi.

Hamburg'daki Emek Lokantası kalabalık bir cuma akşamı yaşıyordu. Kapıdan içeri beş kişi ellerinde bildirilerle girdiğinde masalardaki Türk politik göçmenler bunun olağan bildiri dağıtmalardan biri olduğunu düşünüyordu. Bildiriyi dağıtanlar da bildiri dağıtılanlar da birbirlerini tanıyorlardı. Nitekim ilk münakaşa bu "tanışıklık" nedeniyle çıkacaktı. Türkiye'deki Deri-İş grevini desteklemek için bildiri dağıtanlar kendilerini Dev-Sol'cu olarak adlandıran grubun

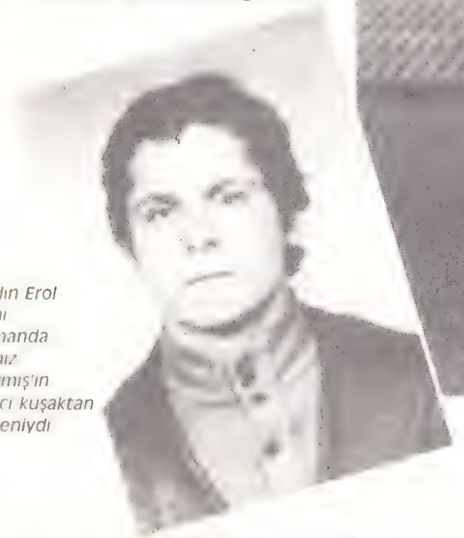

Aydın Erol aynı zamanda Deniz Gezmiş'in ikinci kuşaktan kuzeniydi

İstanbul Opera ve Balesi'nde de çeşitli roller almıştı

İngiltere'de Royal Ballet'de eğitim görürken Nureyev'le de arkadaştı

üyeleriydi, masada oturanlar ise eski Dev-Yol taraftarları olarak biliniyordu. Bildiri faslından sonra sıra bağış toplamaya gelince, masadakiler "Aynı şeyi biz de yapıyoruz onun için bizden bağış toplamanız gereksiz" diyordu. Bu ilk gerginliği oluşturuyordu. Daha sonra masadan bildiriyi okumaya başlayan biri, "Burada PKK imzası da var. Bu bildiri dağıtanlar içinde PKK'cı da mı var?" diyerek tepkisini dile getiriyordu. Çünkü geçen yıl şubat ayında gene Hamburg'da pusu kurularak öldürülen arkadaşları Kürşat Timuroğlu'nun katilinin PKK'cı olduğuna dair oldukça yaygın bir kanı vardı. Kısa zamanda alevlenen tartışma, Aydın Erol'un gayretleriyle önleniyor ve bildiri dağıtanlar çıkıp gidiyorlardı. Ancak bir süre sonra lokantanın kapısı tekrar açılıyor ve gidenler bu kez daha kalabalık ve "teçhizatlı" olarak içeri giriyordu. Kavgaya hazır gelen ekip ilk saldırıyı Sema isimli bir kadının başını yararak gerçekleştiriyor, ondan sonra ise Emek Lokantası tam bir savaş alanı haline dönüyordu. İnip kalkan sopalar, kırılan şişeler ve silah sesleri.

Bir süre sonra Alman polisi gelmeden herkes dağılıyor, yaralılar hastanenin yolunu tutarken ortada birisi kalıyordu. Arkadaşları başına sopayla vurulduğunu zannettikleri Aydın Erol'u kaldırmaya çalıştıklarında beyninden tabancayla vurulmuş olan Aydın'ın öldüğü anlaşılıyordu. Alman polisi 8 el silah sıkıldığını tespit ediyor ve zanlı olarak da Yılmaz U. isimli eski bir Dev-Yol taraftarını gözaltına alıyordu. Ancak işin ilginç yanı, Yılmaz U.,Aydın Erol'un arkadaşıydı ve yapılan muayenede eline silah almadığı ortaya çıkıyordu. Yılmaz'ı polise bildiren şahsın takma adı "Adil", gerçek soyadı ise Yiğit'ti ve lokantaya ikinci bir kez girip Sema isimli kadının başını yararak kavgayı başlatan ilk şahıs olarak tanınıyordu... Dev-Sol'cuların olaydan sonra yaptıkları açıklama daha da ilginçti: "Arkadaşlarımız bildiri dağıtmaya gittiler ve saldırıya uğradılar, çıkan arbedede olanlar oldu." Dev-Sol'cuların bu soğukkanlı ve "resmi" açıklamaları karşısında Dev-Yol taraftarları, Hamburg Göçmenler Derneği, Türkay İnformasyon Büro, Kültür-Laden, Hamburg Halkevi, Komkar ve Kürdistan Demokratik İşçi Derneği adlı kuruluşlar ortak bir bildiri yayınlıyorlar ve "Kendilerine Dev-Sol'cuyum diyenlerin verdiği bildiriyi almak istemediği için öldürülen Aydın Erol'u ve 15 yıllık militanca mücadelesini saygıyla anıyorlardı." Bildiri aynı zamanda "bir saldırı ve provokasyon ortamının yaratılmaması için mücadele edilmesi gerektiğinin" de altını çizerek "insanları soğukkanlı olmaya çağırıyordu."

Kimdi Aydın Erol? 1956 Ankara doğumlu Aydın Erol, Ankara Devlet Konservatuvarı'ndan balet olarak mezun olduğunda gençliğin eylemlerinde çoktan yerini almıştı. Ancak eylemleri onun sanatsal faaliyetlerini engellememiş İstanbul Opera ve Balesi'nde çeşitli balelerde roller almıştı. Bu arada 1978'de İngiltere'de Royal Ballet'den üç aylık burs kazanıyor ve İngiliz Kraliyet Balesi'nde eğitim görüyordu.

12 Eylül sonrasında gözaltına alınıyor ve üç ay süreyle sorguya tabi tutuluyordu.

1982 yılında yurt dışına çıkan Aydın Erol, çıkışından itibaren çeşitli siyasetlerden aranan kişilerin yurt dışına çıkışlarına ayrım gözetmeksizin yardımcı oluyor ve arkadaşlarının ifadesine göre "binlerce insanı takipten kurtarıyor"du. Aydın Erol bütün bu süre içinde sanatsal etkinliklere de devam ediyor ve son olarak Nâzım Hikmet'ten esinlenerek "Sürgünde Sanat"ı sahnelemeye hazırlanıyordu. Öldürülmeseydi kasım ayı içinde Almanya'da bu oyun sahneye konacaktı. Onu ve oyununu izlemeye hazırlanan arkadaşları şimdi onun cenaze törenini yapıyorlardı. Aydın Erol'un cenazesi bu hafta başında Türkiye'ye getirilecek, toprağa verilecek.

Emin TANRIYAR, Ayşe BAŞTÜRK

Yeşillerin protestosu

Yeşil milletvekili Christina Kukuelka, Aydın Erol'un öldürülmesi ile ilgili olarak Hamburg Yeşiller'inin görüşünü* Nokta'*ya şöyle özetledi:

"Acımız sonsuzdur. Aydın Erol bizim de arkadaşımızdır. Yeşiller'in seçim faaliyetlerine kendi sanatsal etkinlikleriyle katılmış ve omuz vermişti. Yeşiller olarak yemek yiyen bir grup arkadaşa lokantada yapılan saldırıyı protesto ediyoruz . Hiçbir gerekçe saldırıyı ve şiddet kullanmayı haklı çıkartamaz. Biz farklı düşünenlere karşı terör uygulamayı bir çizgi haline getiren PKK'ya karşı da aynı anlayışla tavır aldık. Ve saldırıya uğrayanlara yardım ettik. Bundan sonra da tavrımız farklı olmayacaktır. Ümit ederiz ki saldıranlar bunu genel bir politika haline getirmezler."

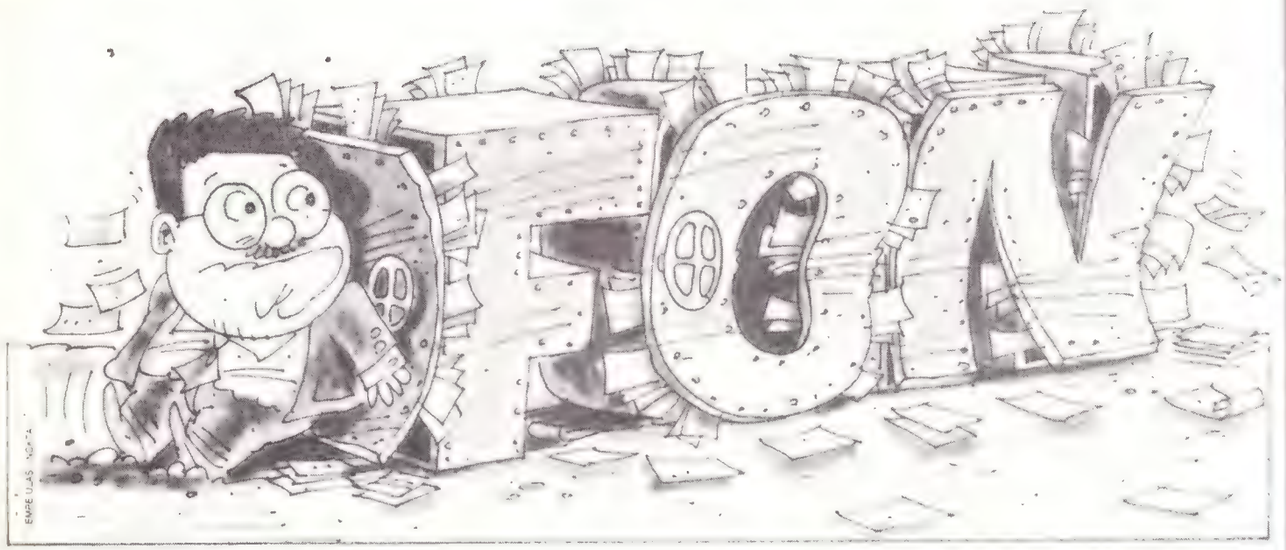

FONLAR/İKİNCİ BÜTÇE OLDU

Özal "yürü ya fonum" dedi

Sayıları 134'ü bulan fonlarda biriken para 5.5 trilyonu buldu. Hiçbir devlet kuruluşu hatta Maliye Bakanlığı nerede ne fonu var ve bunlardan nerelere nasıl para harcanıyor bilmiyor. Ama Türkiye'de resmen ikinci bir bütçe oluştuğunu ve bu sayede her işin tıkır tıkır yürüdüğünü bilmeyen yok.

Milli Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk, Türk özel sektörünün seçkin simalarının katıldığı "Savunma Sanayii" konulu toplantıda "fon"un asıl amacının "savunma sanayii yatırımlarına katılmak olmadığı"nı açıkladığında herkesin suratına bir gülümseme dalgası yayıldı. Sözü edilen "fon"un adı "Savunma Sanayii Destekleme Fonu"ydu ve bu fonda toplanacak gelirlerin savunma yatırımlarına gitmeyeceği söyleniyordu en yetkili ağızdan. Peki ne olacaktı bu biriken paralar? Toplantıda hazır bulunanlar, Bakan Yavuztürk daha sözlerini tamamlamadan onun "leblebi" diyeceğini anlamışlardı. Nitekim Yavuztürk, fonda birikeceği tahmin edilen miktarın 300 milyar lira (1988 tahmini 1 trilyon 375 milyar lira) olduğunu hatırlattıktan sonra, bu paranın "Türk özel sektörü için önemli bir potansiyel oluşturduğunu, Sayıştay kapsamında bulunmayan fonun 'çekle ödenen bir kaynak' niteliğinde düzenlendiğini" söylüyordu.

Bakan Yavuztürk'ün bu konuşmayı yaptığı tarih olan Nisan 1986'dan bu yana geçen 1.5 yılda Savunma Sanayii Destekleme Fonu dev gibi büyümüş, ama bu fondan şimdiye dek kime, ne kadar kredi verildiği belirsiz kalmıştı. Çünkü fon tam anlamıyla bir "kapalı kutu"ydu ve denetimini Başbakanlık, Milli Savunma Bakanlığı ve Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca seçilen birer temsilciden oluşan üç kişilik bir komisyon yapıyordu.

Bazı ilginç fon isimleri:

- Akar Toprak Fonu
- Banka Soygunları Fonu
- Hollanda Fonu
- Öngörülmeyen Giderler Karşılığı Fonu
- Örtülü Ödenek Fonu
- Sınır Ticareti Fonu
- Şeker Kâr Garantisi Fonu
- TRT Dahili Sigorta Fonu
- Yurt dışında hizmet veren teşebbüslerin istihkaklarını sağlamak üzere görevlendirilen kuruluşlar ile bu teşebbüslerde çalışırken mali sıkıntıya düşen işçileri destekleme fonu

Her derde deva fonlar. Çok değil, daha dört beş sene öncesine kadar esamesi okunmayan fonlar ANAP'ın "kaynakları daha rahat ve esnek kullanma" politikasının bir aracı olarak hızla büyüyüp çoğalmış, buralarda biriken miktarlar, konsolide bütçe gelirlerinin yüzde 55'ine ulaşmıştı. Sayıları o kadar çoktu ki, kaç tane olduklarını Maliye Bakanlığı bile zor belirliyordu. Toplam 134 fonun 73'ü 1980 sonrasında kurulmuştu ama, "fon ekonomisi"ne can veren iktidar gerçekten ANAP olmuştu. Son yıllarda kurulan sadece 16 fonun gelirleri toplam fon gelirlerinin yüzde 72'sine ulaşıyordu. Dokuz aylık gerçekleşme göz önüne alınarak yapılan tahminlere göre, 1987 yılı fon gelirleri 5.5 trilyona ulaşacak. 1988'de ise yeni zamlar olmasa bile 7 trilyonu aşacaktı.

"Joker fon". Son birkaç yılda akla hayale gelmedik fonlar kurulmuştu ama, bunlardan biri "öbür fonların derdine de deva oluyor, "0" grubu kan gibi herkese veriyor, ama ondan farklı olarak herkesten de alıyordu. Bürokratların

"joker fon" dedikleri "Geliştirme ve Destekleme Fonu" bugüne kadar çok sayıda fonla ilişki kurmuş, kâh almış, kâh vermişti. Bu fon son zamanlarda "Olağanüstü Hal Bölge Valiliği Fonu"nu da finanse etmeye başlamıştı.

Aslında fonlar arası akışkanlık oldukça ileri bir düzeydeydi ve tıkır tıkır işliyordu. Ama bu açıdan imtiyazlı fonlar da yok değildi. Alma-verme konusunda bazı fonlar kayırılıyor, bazılarının ise tepesine biniliyordu. Örneğin, Fak-Fun-Fon'dan Savunma Sanayii Fonu'na aktarma yapılabiliyordu ama, tersi mümkün olmuyordu. Bu konuda en talihsiz fon olan Fak-Fun-Fon'a bazen fabrikatörleri kurtarma görevi verildiği bile oluyordu. Örneğin bir ara finansman sıkıntısına düşen iki firmaya bu fondan kredi açılmış, yetkililer de "Ne oluyoruz?" sorusunu "Ne var bunda?" diye cevaplamıştı. Yetkililere göre firmalar batsaydı, olan buralarda çalışan fakir fukaraya olacak, onlar işsiz kalacaktı. Olaylara dar perspektiflerden bakılmamalıydı, bu destekle fabrikatörler değil, fakir fukara korunmuş oluyordu.

Şöyle ya da böyle, iyi ya da kötü, artık fonsuz yaşayamayacağımız çıkmıştı ortaya. Ama birçok uzmana göre de iş çığırından çıkmak üzereydi. Artık istisnai olarak başvurulan bir kaynakla değil, neredeyse bütçeyi tali duruma düşüren bir kaynakla karşı karşıyaydık. Bu uzmanlara göre fonlara "kafadan" hayır demek mümkün değildi ama, gözükara bir gidiş de çok tehlikeli olabilirdi.

Aytekin YILDIZ

"Devlet bütçesi tali kalabilir"

"İstikrar Programından Fon Ekonomisine" adlı kitabın yazarları Doç. Oğuz Oyan ve Sayıştay Başdenetçisi Ali Rıza Aydın* Nokta'*nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Özellikle ANAP hükümeti döneminde yaygın bir fon sistemi yaratıldı. Fon gelirleri trilyonları aşıyor. Bu, olumlu bir gelişme midir?

Oyan-Aydın: Fon, bütçe ya da mevcut diğer kamu müdahale araçlarıyla başarılması olanaksız veya çok güç olan belirli hizmetlerin yerine getirilebilmesi için kuruluyorsa bir anlam taşır. Amaç yerine getirilince fonun tasfiye edilmesi de olağan bir süreçtir. Oysa Türkiye uygulamasında söz konusu olan, istisnai olarak başvurulan bir fon modeli değildir. Giderek devlet bütçesini tali olmaya sürükleyen ve neredeyse bütçenin işlevlerini devralacak olan bir fon ekonomisi yaratılmıştır. Olay bu boyutlara tırmandırılınca, fon uygulamasından beklenen yararların büyük ölçüde geçerliliğini yitirdiği söylenebilecektir.

Nokta: Fonların Türk ekonomisine katkıları ve denetlenmeleriyle ilgili görüşlerinizi açıklar mısınız?

Oyan-Aydın: Fonların Türk ekonomisine katkısı, belki yeni ve el atılmamış kaynakları kamu ekonomisine kazandırmak olabilirdi. Oysa araştırmalarımız, fonlarla kamu ekonomisine aktarılan yeni kaynakların oldukça sınırlı kaldığını göstermiştir. Fonlar kaynaklarını daha ziyade geleneksel bütçe ve kamu gelirlerini devşirerek sağlamaktadır.

Denetim konusuna gelince; bize göre asli sorun, fon ekonomisinin, kamu kesiminin kaynak tahsislerini etkin bir şekilde gerçekleştirmesinin önünde ciddi bir engel oluşturmasıdır. Bu bağlamda fonların Sayıştay denetimine alınması esas olmakla birlikte, bir çözüm değildir. Bir kere Sayıştay, hukuki uygunluk denetimi dışına çıkmamaktadır. Dolayısıyla Sayıştay'ın fonksiyonunu, ekonomik denetimi de içerecek bir reformla tamamlamak gerekir.

İkincisi, Sayıştay, mevcut denetim modelini gereğince uygulayabilecek fiziki imkânlara dahi sahip gözükmemektedir.

Sayıştay Başdenetçisi Ali Rıza Aydın (solda) ve Doç. Oğuz Oyan fon denetimi için Sayıştay'ın yeterli olamadığına dikkat çekiyor

ALKENT'te her çeşit spor imkânı var.
Çağdaş ve sağlıklı yaşamak için!..

Tenis kortları, ALKENT'in modern ölçülerde inşa edilen spor ve dinlence tesislerinden yalnızca biri. **%80'i yeşil, %20'si şehir** olan ALKENT'te, tenis kortlarının yanısıra, sağlıklı olmak ve dinlenmek için gerekli bütün imkânlar var.

Doğayı reddetmeyen ve doğanın reddetmediği bu "Bahçe Şehir", tenis kortları, voleybol ve basketbol alanları, jimnastik ve raketbol salonları ve yüzme havuzuyla, 'şehir'de yeni bir güne sağlıklı ve dinlenmiş olarak başlamak için bütün imkânlara sahip.

ALKENT'te dilerseniz sporunuzu yapacak, dilerseniz havuzda güneşlenecek ve serinleyecek, dilerseniz café'de sıcak ya da soğuk içkinizi yudumlayabileceksiniz.

ALKENT'te, mutlu, sorunsuz, tasasız, kişiye özel yaşayacak; çağdaş kullanılan teknoloji sayesinde **aradığınız her şeyi bulacaksınız.**

ALKENT'in bloklarına **çiçekler, çiçekli ağaçlar** ad verdiler... Hepsi, doğrudan asansöre bağlanan yeraltı garajlı, ısındığınız kadar yazan elektronik sayaçlarıyla merkezî ve tabandan ısıtmalı bu blokların çağdaş dairelerinde **her şey sizin konforunuz, mutluluğunuz ve güvenceniz için.**

Suların hiçbir zaman kesilmediği, 24 saat sıcak suyun aktığı, İtalyan fayans ve karolarıyla döşeli banyo ve mutfak... Görüntülü kapı telefonu... Dünyanın dört bir yanını alabilen uydu anten sistemi... Toplantı salonu... Restoran... Gece klübü ve diskotek... Koşu yolları...

Spor alanları... Ve aklınıza gelebilecek her şeyin elinizin altında olduğu alışveriş merkezi... ALKENT bütün bu özellikleriyle **tam bir rekreasyon merkezi.**

ALKENT "Bahçe Şehir"de günün 24 saati faaliyette olan bir organizasyonla **hiçbir hizmet aksamayacak.**

Anlayış ve nezaketten oluşan bir ortamda, çiçekler içinde, mutlu ve huzurlu yaşayın...

ALKENT'TE "ŞEHİR SORUNLARI" OLMAZ!
GELİN, ALKENT'İ GÖRÜN...

ALKENT
BAHÇE ŞEHİR
MUTLU ŞEHİR

ALARKO ALKENT Tepecik Yolu, ETİLER-İSTANBUL Tel: 163 19 25/163 81 43-44 /157 13 01

ÖZTEPE SANATLAR / SAATCIOĞLU & SANATORİ

Postanede katliam!

İstanbul Paket Postanesi'nde tam bir katliam yapılıyor. Yurt dışından gönderilen numune eşyalar "onaylı" olarak kırılıp kesilirken kitaplar emniyete, ilaçlar sağlık müdürlüğüne gönderiliyor.

Binanın içerisinde korkunç bir kalabalık vardı... Yüzlerce insan dehlizi andıran harap binada oradan oraya koşuşturuyor, bir şeyler arıyor, kâğıtlar imzalıyor, dilekçeler yazıyordu. Bir görevli, İngiliz malı nefis bir porselen vazoya elindeki çekici indirirken, bir diğeri İtalyan Angora kazağı bıçakla boydan boya kesiyordu... Bazı vatandaşlarsa bu katliamı çaresiz, boynu bükük bir şekilde izliyorlardı... Çünkü bu uygulamanın yapılması için dilekçe bile yazmışlardı... Bu garip işlerin döndüğü mekân ise ne bir rehabilitasyon merkezi ne de bir film setiydi, sadece Karaköy'deki Paket Posta Merkezi'ydi...

Çünkü, yüzlerce sayfalık, onlarca yıllık gümrük mevzuatı bunu böyle emrediyordu. Mevzuata göre yurt dışından numune olarak getirtilen bir porselen eşya, ticari amaçla kullanılmaması için vatandaşa kırılarak, giyim eşyaları türünden şeyler ise yırtılarak verilmeliydi. Sonunda bir aksilik olmasın diye de vatandaşa bunun böyle teslim edilmesi için usulüne uygun bir dilekçe yazdırılıyordu. Bundan kurtulmanın tek yolu ise malın değerinin iki katına yakın gümrük vergisi ödemekti... TIR'larla gümrüksüz fabrikaların içeri sokulabildiği bir ülkede, devletin tek bir vazo ya da kazakla uğraşmasına anlam veremiyordu vatandaş. Ve örneğin kalıbını çıkartmak için getirttiği ancak ticari amacı olmadığı için gümrük vergisi ödemek istemediği vazosunun tahrip olunmuş haliyle nasıl kalıbını çıkaracağını düşünüyordu kara kara...

Fransızların ahır olarak atlarına uygun görmedikleri bu binada insanlar 40 yıldır hizmet vermeye çabalıyor.

İnsanlar Paket Posta Merkezi'nde sürekli koşuşturuyorlar. İşlemleri bir an önce tamamlamak için bu uğraş,ama nafile...

Koliler, koliler, koliler... Üst üste atılmış, başlarına ne geleceği, nerelere sevk edilecekleri henüz saptanmamış.

FOTOĞRAFLAR ERZADE ERTEM / NOKTA

"Gariplikler manzumesi" şeklinde devam eden kara kaplı mevzuat, kültürel materyaller konusuna da olmadık engeller çıkarıyordu insanların karşısına...

Yönetmelik, yine yurt dışından getirtilen kitap, plak, kaset, video bant türünden kültürel materyallerin de yurda girmesinde bir sakıncası olup olmadığının anlaşılması için incelemelerini uygun görüyor ancak işlemlerin yapıldığı binada bilirkişi heyetinin bulunmasını sağ-

Konuyu ilk kez Nokta muhabirinden duyan Mesut Yılmaz aksaklıkların giderilmesi için hemen çalışmalara başlayacaklarını söyledi.

layamıyordu. Materyaller Gümrük Müdürlüğü'nce Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şubesi'ne gönderiliyor, burada incelenebilme şansına sahip olan bazıları 3-5 gün ile 2-3 ay arasında bir sürede geri gelirken, bazıları da İstanbul'da anlayıp karar verme durumunda olan görevlilerin bulunmamasından olsa gerek, Ankara'ya İçişleri Bakanlığı'na, oradan da Kültür ve Turizm Bakanlığı'na sevk edilebiliyorlardı. Yetkililer incelemelerin ne kadar süreceği konusunda kesin bür süre veremezken, başlarından bu tür olaylar geçmiş olan vatandaşlar ise bu konuda 7-8 aya kadar garanti verebiliyordu.

Bu arada yurt dışından getirtilen ilaçlardan aspirin ve vitamin dışındaki diğerleri İl Sağlık Müdürlüğü'ne gönderiliyor, İl Sağlık Müdürlüğü'yse bunları Ankara'ya sevk ediyordu. İlaçlar en erken 2-3 ay gibi bir zamanda geri dönerken, zaman zaman geri gelmeyen ilaçlarda oluyor ve hasta kaderine terk ediliyordu...

Bu garip olayların geçtiği bina da en az bu uygulamalar kadar garipti... "Yaklaşık 40 yıldır Paket Posta Merkezi olarak kullanılan bu bina, İstanbul işgal altındayken Fransızlar tarafından ahır olarak kullanılıyormuş. Daha sonra sağlık koşullarına uygun olmadığı gerekçesiyle boşaltılmış. Ahır olarak bile kullanılamayan bu binada şimdi biz insanlar vatandaşa hizmet vermeye çalışıyoruz" diyordu bir gümrük muayene memuru ve devam ediyordu: "Geçtiğimiz nisan ayında çıkan yangından sonra bina biraz onarıldı da daha yaşanabilir bir hale geldi."

Çalışanlar hasta. Memurun "Daha yaşanabilir bir hale geldi" diye şükrettiği bina, inanılmaz derecedeki harap görünümüyle insanı dehşete düşürüyordu. Çalışanlarının hemen hepsinin romatizma ve akciğer hastalıklarından şikâyetçi olduğu binaya sık sık işleri düşen yabancı konuklarımız izbe binanın dehlizlerinde şaşkın şaşkın dolaşırlarken, dillerinden anlamayan görevlilere dert anlatmaya çalışıyorlardı. Şimdi İstanbul PTT Başmüdürlüğü görevini yürüten Kadir Kutlu, yaklaşık 16 yıl önce PTT müfettişiyken "Bu bina insanların yaşamasına uygun değildir" şeklinde rapor hazırlamıştı ancak her şeye rağmen bina hâlâ kullanılıyordu...

Posta Gümrük Müdürü Ruhi Beyazıt çalışma koşullarının elverişsizliğini doğrularken, mevzuatın zaman zaman değiştirildiğini ancak yeterli olmadığını da itiraf ediyordu. Vatandaşlara zorluk çıkarmamak için esnek davrandıklarını da belirten Beyazıt, "Muayene memurlarımızın hepsi konularında eğitilmiş insanlardır. İlk incelemeyi onlar yapar. Yalnızca sakıncalı olabileceğinden şüphelendikleri materyalleri sevk ederler" diyordu.

Öte yandan konuyu kendisine aktardığımız Kültür ve Turizm Bakanı Mesut Yılmaz ise, "Ben ilk defa sizden öğreniyorum bu sorunu. Hemen ilgileneceğim. Dışarıdan gelen kültür materyallerinin sahiplerine daha çabuk ulaşması ve pratik bir şekle dönüşmesi için ne gerekiyorsa onu tespit edeceğiz. Binanın elverişsiz konumu içinse PTT yetkililerini uyaracağız" şeklinde söz veriyordu.

Figen AKŞİT

İngiltere'den kitap ithal eden bir yurttaşın öyküsü

4 yıldır sahaflık yapan Uğur Güracar, İngiltere'den 70'e yakın müzik ve sanat ağırlıklı kitap ithal ediyor ve bunları hediyelik bir eşya gibi getirtip evinde teslim almak yerine vergisini ödeyerek almayı yeğliyordu. Bu yola girdikten sonraysa başına geleceklerden kurtulması artık mümkün değildi.

"Kitaplarımın geldiğine ilişkin makbuzun bana ulaşmasından sonra Posta Paket Merkezi'ne gittim. PTT görevlileri işlerini tamamlayıp bana kolilerimi teslim ettiğinde sıra gümrük muayene memurlarına geldi. Memur, kolilerimi açtı faturaları ve kitapların listesini görmeden "bunlar kitap. Hepsinin Emniyet Müdürlüğü'ne gönderilmesi gerek" dedi. Birden paniğe kapıldım. Çünkü daha önce bana bu tür olaylar aktarılmış, kitapların 7-8 ay sonra geri geldiği anlaşılmıştı. Artık yapacak bir şey olmadığı için kaderime razı olmak zorundaydım... Bu olay nedeniyle 2 yönden zor duruma düşüyorum. Birincisi kitaplarım incelenmeleri sırasında kondisyonlarından bir şey kaybedebilirler. İkincisi de, param bu kadar süre bağlı kalıyor, kitaplarımı paraya çeviremiyorum."

SÖYLEŞİ / TINAZ TİTİZ

Çağ nasıl atlanır?..

29 Kasım'da yapılacak erken seçim öncesinde ANAP'ın en önemli sloganlarından biri "Çağ atlayan Türkiye" olarak beliriyor. Devlet Bakanı Tınaz Titiz, ısrarla tekrarlanan bu sloganla neyin hedeflendiği ve neler yapılabileceği üzerine Nokta'dan Mahmut Kurdoğlu'nun sorularını yanıtladı.

ADEM ALTAN / NOKTA

M. Tınaz Titiz: "Ekonomide atlıyoruz ama demokrasi de..."

Nokta: "Çağ atlayan" Türkiye sloganıyla anlatılmak istenen ne? Hangi çağı atlayacağız?

Titiz: Bir çağdan, başka bir çağa geçiş kastediliyor. Bu konuda sürekli bir koşu var ve önemli bu koşuda hızın artırılması. Gelişmiş ülkelerin bizden çok daha önce geçtikleri birtakım aşamaları, onlardan daha hızlı sürede aşarak 21. yüzyıla geçmek kastediliyor bu sloganla. Birtakım şeyleri hiç yaşamadan geçmek değil.

Nokta: Gelişmiş ülkelerin bizden önce geçtikleri hangi aşamalar sözkonusu burada?

Titiz: Bu alanlar henüz tam anlamıyla belirlenmemiştir ama, belli alanların öncelikli olduğu Türk toplumu tarafından da kabul edilmiştir. Örneğin konut alanı bunlardan biridir. Toplu konut uygulaması gerçekten bu alanda bir sıçrama yaratmıştır. Keza eğitim konusu da bunlardan biridir. Ama bunların dışında başka alanlar tespit edilmiş midir? Bildiğim kadar, bir kısmı belirlenmiştir, bir kısmı da konjonktür içinde ortaya çıkacaktır.

Nokta: Bu sloganla paralel yüksek teknolojinin Türkiye'ye getirilmesi ve üretilmesi vurgulanıyor. Hükümetiniz bilgisayar destekli eğitim programından söz ediyor. Dışarıdan bilgisayar almanın ötesinde, bilgisayar sektörünün kurulmasına yönelik çalışmalar var mı?

Titiz: Sıçrama yapmaya çalıştığımız alanlardan biri de bilim-teknoloji. Ancak bu konuda yeni yatırımlardan ziyade, bu yatırımların "etkin" olarak kullanımını sağlayabilecek araçların geliştirilmesi önemli. Bu alanda hükümetimizin aldığı en önemli kararlardan bir tanesi, bilim-teknolojinin etkin olarak kullanılabilmesi için yatırımların yeterli olmadığı, bunun için gerekli araçların da ortaya konmuş olması gerektiğinin anlaşılmasıdır. Bu yatırımların bu araçlarla beraber bir anlamı var. Bu düşünme tarzı çağ atlama sloganının en iyi örneklerinden biridir. Bilgisayar sektörünün Türkiye'de kurulması konusuna gelince... Bugün dünyada aşırı uzmanlaşma var. Herkes en iyi yapabildiğini yapıyor. Bilgisayarın her parçasını ben yapacağım demenin anlamı yok. Önemli olan ülke gereksinmelerine uygun tasarımların yapılmasıdır. Türkiye gibi süratle gelişen bir ülkenin tek gereksinmesi bilgisayar değildir. Yarın bir uçak parçasına, ya da bir silahın tamamına gereksinmemiz olacak. Önemli olan, teknolojiyi iyi kullanabilecek gerektiğinde bunlardan yeni tasarımlar çıkartabilecek vasıflı insan gücüne ve maddi olanaklara sahip olmaktır.

Nokta: Süreçlerin hızlandırılmasından söz ediyorsunuz. Bunun araçları neler?

Titiz: Bir tanesi cesaretli uygulamalar, diğeri de modern teknolojinin araçlarından sonuna kadar yararlanmak konusunda kesin inanç. Zannediyorum ki bu ikisi önemli araçlar. Bunun örneklerinden biri, "bilgisayar destekli" diye adlandırdığımız, kısmen bilgisayarla ilgisi olan kısmen de eğitim reformuyla ilgisi olan eğitim sistemidir.

Nokta: Gelişmiş ülkelerin bizden önce geçtikleri Batı tipi demokrasi konusunda da bir hızlanma yaşanacak mı?

Titiz: Şu an içinde bulunduğumuz da, netice itibariyle demokrasi ile yönetilen bir toplum. Ama bilindiği gibi demokrasinin parametreleri belli rakamlarla ifade edilen şeyler değil. Toplum her gün yeni değerler ediniyor, demokrasi konusunda yepyeni ölçüler kazanıyor. Ekonomik refahla birlikte bu tip gelişmeler de kendiliğinden oluşuyor. Dolayısıyla bunlar hükümet kararlarından çok, reel gelişimin bir parçası olarak ortaya çıkarlar●

DENİZ DOĞAN / NOKTA

Haydar Tunçkanat- "Görünmeyen hükümet CIA..."

CIA / HAYDAR TUNÇKANAT'IN YENİ KİTABI

Cemal Gürsel'i CIA Amerika'ya gönderdi

1960'lı yıllarda Cumhuriyet Senotosu'nda CIA üzerine yaptığı açıklamalarla ünlenen Haydar Tunçkanat çıkacak kitabında bazı yeni iddialar ortaya atıyor.

"Readers Digest" yayın kuruluşunun yazı işleri müdürü John Barron'un 1984 yılında yayınlanan kitabı, Türkiye'de yıllar önce yapılmış ve kesin bir çözüme bağlanamamış bir tartışmayı yeniden gündeme getiriyordu: 1966 yılında Tabii Senatör Haydar Tunçkanat'ın açıkladığı belgeler CIA'ya mı, yoksa KGB'ye mi aitti? Barron, kitabında Tunçkanat'ın iddia ettiğinin aksine belgelerin CIA'ya değil KGB'ye ait olduğunu iddia ediyordu. Tunçkanat ise önümüzdeki günlerde yayınlamaya hazırlandığı "ABD Emparyalizmi, Türkiye ve CIA" adlı kitabında eski savını tekrarlarken Türkiye'deki CIA icraatlarıyla ilgili yeni iddialar da ortaya atıyordu.

Yirmi yıl sonra. 7 Temmuz 1966'da Haydar Tunçkanat, Cumhuriyet Senatosu'nda gündemdışı söz alarak, bir Türk tarafından Amerikalı bir subaya yazılmış "çok gizli" damgalı raporu açıklıyordu. Raporun ekinde bir de liste bulunuyordu. "Nötralize edilecek elli kişi" başlıklı bu ekte Alparslan Türkeş'ten Muammer Aksoy'a kadar değişik isimler bulunuyordu. O tarihte Tunçkanat'ın açıkladığı bir diğer belge de E.M. kod adlı bir Amerikalı tarafından, Türkiye'de üç yıl süreyle askeri ataşelik yapmış Albay Dickinson'a yazılmış bir mektuptan oluşuyordu. Tunçkanat'ın açıklamaları üzerine savcılık konuyla ilgili bilgi istiyor, bu arada bir açıklama yapan Amerika Büyükelçiliği ise iddiaları reddediyordu. Basında geniş yankı bulan bu açıklama sonrası dönemin Başbakanı Süleyman Demirel bir soruyu yanıtlarken "Bir açıklama yapılmışsa savcılığı ilgilendirir, ben polis hafiyesi değilim" diyor, bunu takiben yoğun bir şekilde belgelerin sahte olup olmadığı tartışması başlıyordu. Sonuçta hükümet bir rapor hazırlatıyor ve karar kamuoyuna bırakılıyordu.

Yıllar önce yapılan ve üstü küllendiği sanılan iddialar, önce 1984'te Barron'un, sonra da 1987'de Tunçkanat'ın kitabıyla yeniden gündeme geliyordu. Tunçkanat'ın üç bölümden oluşan kitabının ilk bölümü ABD emperyalizminin Türkiye'ye girişini, ikinci bölümüyse Amerika Ulusal Güvenlik Konseyi (NSC) ve Merkezi Haberalma Teşkilatı'nın (CIA) çeşitli ülkelerdeki etkinlikleri ve kullandığı yöntemleri anlatıyordu. Kitabın üçüncü bölümü "çok gizli belgeler" başlığı altında 1966 tarihinde açıklanan raporları kapsıyordu.

"Bu tertiptir." Tunçkanat'ın ilginç iddiaları vardı. Örneğin Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in tedavi için Amerika'ya gönderilmesini "Adalet Partisi ile CIA'nın hazırladıkları gizli bir plan çerçevesinde gerçekleştirdikleri" bir olay olarak görüyordu. Buna göre E.M. kod adlı Amerikalı'ya bilgi veren Türk, raporda "Cumhurbaşkanının tedavi fikrinin hâlâ tartışıldığını" yazmıştı. Tunçkanat, Gürsel'in doktoru Tuğgeneral Lütfü Vural ile özel olarak yaptığı konuşmada doktora "Cumhurbaşkanının yolda fenalaşması halinde ne yapacakları" sorusunu yöneltmiş ve "İngiltere'ye ineriz" yanıtını almıştı. Cemal Gürsel, Amerika dönüşü Gülhane Hastanesi'ne kaldırılmış ve burada vefat etmişti. Tunçkanat ısrarla bu olayın "bir tertip" olduğunu iddia ediyordu.

Türkiye'de yankılar yapan pek çok olayda CIA parmağı olduğunu ileri süren Tunçkanat, bir yandan bu iddialarını örneklerken, diğer yandan da Türkiye'de görev yapan CIA subaylarından bir kısmının isimlerini açıklıyordu. Haydar Tunçkanat sözlerini şöyle bağlıyordu: "İçimize çöreklenmiş, görünmeyen hükümet CIA ve ajanları temizlenmelidir."

"İkili Antlaşmalar" adlı ilk kitabından sonra, Tunçkanat bu ikinci kitabıyla yirmi yıl önce yapılmış bir tartışmayı yeniden gündeme getiriyordu. Ve sorunun bir kez daha tartışılması bekleniyordu.

Nuray ŞİRİN

* TIME MACHINE

FRANKFURT'A EMİRATES'LE UÇUN, FARKLILIĞI YAŞAYIN.

Frankfurt - İstanbul

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No	Uçak tipi
Çarşamba	11.00	14.55	ek 004	A310-300
Cumartesi	11.00	14.55	ek 004	A310-300

İstanbul - Frankfurt

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Salı	14.35	16.30	ek 003	A310-300
Cuma	12.50	14.45	ek 003	A310-300

Dubai - İstanbul

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Salı	10.00	13.35	ek 003	A310-300
Cuma	8.15	11.50	ek 003	A310-300

İstanbul - Dubai

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Çarşamba	16.00	21.35	ek 004	A310-300
Cumartesi	16.00	21.35	ek 004	A310-300

BİZİMLE ZAMAN BİLE UÇAR

Emirates

TÜRKİYE GSA: ÇELEBİ TURİZM, HALASKÂRGAZİ CAD. GÜRANİ İŞHANI NO: 393/5, ŞİŞLİ - İSTANBUL, Tel.: 131 20 44 - 131 32 48

•Zuhal Olcay ile... Deri sahnede. •Kışa girerken koleksiyonlar... Siyah ve beyaza kırmızı eşlik ediyor. •"Kendimle, hayatla yarışıyorum" Röportaj: Halil Bezmen. •Şener Şen, Beral Madra, Selim İleri, Hıncal Uluç ve Halit Refiğ en son ne okudular, ne izlediler, ne dinlediler? •Yeni mevsimde resim... Ressamlar, resimleri, giysileri... •Tanıdık çocuklar. •Ali Koçman'ın bu ayki konuğu Safiye Ayla oldu. •"Muhsin Bey"in yaratıcısı Yavuz Turgul ile bir söyleşi. •Dekorasyon: Yasemin ve Cefi Kamhi'nin Rumelihisarı'ndaki evleri. •Sanat/Röportaj: Alev Ebüzziya. •İçimden Geldikçe/Semih Günver. •Osmanlı hanedanından Kenize Murad ile bir söyleşi. •Sergiler ve Resim Piyasası/Sezer Tansuğ. •Öykü/Aziz Nesin. •İşte Bunlar Çok Moda. •İstanbul Rehberi.

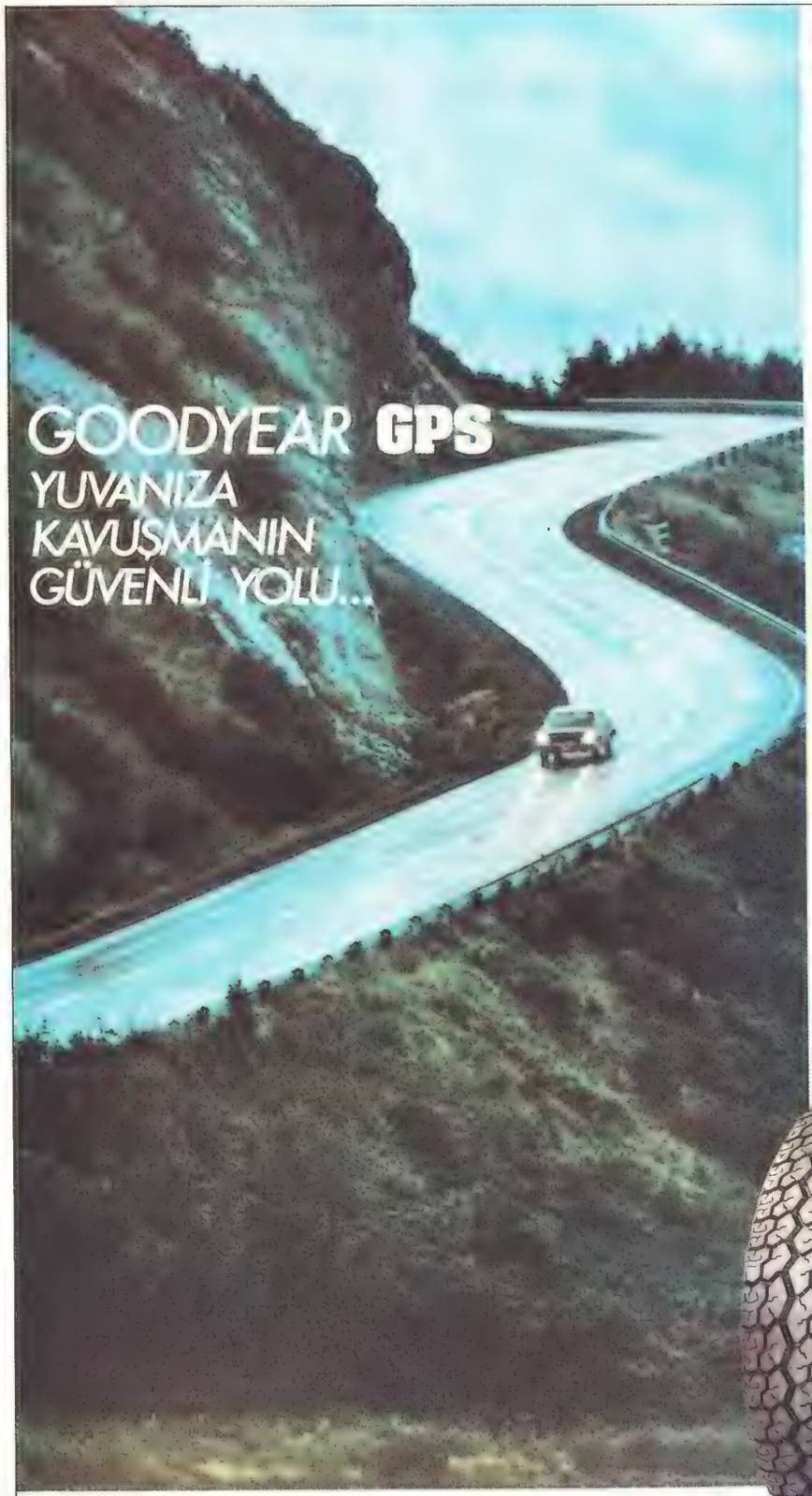

Goodyear teknolojisi, yepyeni bir çelik kuşaklı radial sunuyor şimdi: Goodyear GPS!

Uzun süreli araştırmalar ve bilgisayar çalışmaları sonucu yaratılmış ideal lastik...
Özel deseniyle, her tür hava koşulunda, yol kavrayışı tam; frende ve virajda güvenli. Esnek, yumuşak sürüş kabiliyeti ile konforlu, dayanıklı ve ekonomik! Gerek şehir trafiğinde, gerekse uzun yollarda direksiyon rahatlığı mükemmel...

Goodyear GPS: Güzel, keyifli yolculukları seven... evine güvenle kavuşmayı özleyen sürücüler için!

Islak zeminde üstün tutunma.

GOODYEAR
YUVAMA ULAŞTIR

GOODYEAR

BİR TUTANAK

İnsanın böyle dostu olsun...

Küba krizinin yirmi beşinci yıldönümünde, dönemin Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Konseyi tutanakları açıklandı. Açıklanmasıyla birlikte de Türkiye'de bazı kişi ve çevrelerde şafak attı! 1962 yılının o gergin sonbaharında, Başkan Kennedy ile yakın çevresi, Sovyet tehdidi karşısında Türkiye'yi yapayalnız bırakmayı düşünmüşler, hatta "Bırakalım Türkiye'yi vursunlar" ve "Türk ve ABD uçakları Sovyet deniz üslerine saldırsın" gibi parlak (!) düşünceler de üretebilmişlerdi!.. Tutanakları Cumhuriyet'te yayınlayan Ufuk Güldemir'e Hürriyet'ten Sedat Ergin de katıldı ve eski NATO Başkomutanı General

Rogers: "Türkiye'nin güvenliği mi? Bilmem ki..."

Rogers'tan zehir zemberek bir demeç aldı: Rogers bir Sovyet saldırısı durumunda ABD'nin Türkiye'yi koruyup korumayacağını bilmediğini söylüyordu...

Ulusal bağımsızlığımızın ve onurumuzun rafa kaldırılması pahasına sağladığımız ulusal güvenliğimiz demek ki pamuk ipliğine bağlıydı!

BİR TRANSFER YUMAĞI

Batan geminin malları

DSP'nin "beyin takımı" Ecevit'i terk etti... Partinin ekonomik programını hazırlayan Prof. Dr. Asaf Savaş Akat ile Doç. Dr. Seyfettin Gürsel, Erdal İnönü'yü arayıp SHP'den İstanbul'da milletvekili adayı olmak istediklerini bildirdiler. Dr. Gürsel

ÜMİT KIROL / NOKTA

Akat: "İntihar intihar üstüne...

daha sonra verdiği bir demeçte Ecevit'i ağır biçimde suçlayarak "siyasi anlamda intihar ediyor" dedi. Akat ve Gürsel, DSP'nin tavandan kurulduğunu ve antidemokratik olduğunu vurguladılar.

Murtaza Çelikel ile Haluk Özdalga henüz DSP saflarındalar.

KISA...KISA...

• **ANAP İzmir il merkezine yerleştirilen** bombanın patlaması sonucu 2'si ağır olmak üzere 5 kişi yaralandı. Patlamanın olduğu saatlerde parti binasında bulunan partililerin belirttiğine göre, bombayı büyük bir ihtimalle olaydan iki saat önce partiye gelen üç kişi yerleştirdi. Polis, patlamanın, ANAP Milletvekili Işılay Saygın'ın parti binasını ziyaret edeceği günde gerçekleşmesinin üzerinde de duruyor.

• **Sönmez Denizcilik Şirketi'ne ait** "Topkapı S."adlı dökme yük gemisi, Karadeniz Kefken açıklarında şiddetli fırtına yüzünden battı. Türk denizcilik tarihinin en büyük facialarından biri olan kazada iki denizci öldü, iki denizci de ağır yaralı olarak kurtuldu. İlk belirlemelere göre 25 kişinin de kaybolduğu olaydan sonra başlayan aramalar sürdürülüyor.

BİR FOTOGRAF

MİLLİYET

ANAP Kültür Bakanı adayı araziye uyarken görülüyor...

BİR PORTRE

Safa Kılıçlıoğlu

Babıali'nin babalarından, "yokuş"un en renkli simalarından biri, Yeni Sabah gazetesiyle Meydan Larousse'un sahibiydi. 76 yaşında hayata gözlerini kapa-

yan Kılıçlıoğlu, çalışanlar arasında kısaca "Beyefendi" diye anılır, karşısında tir tir titrenir, yanında uzun süre çalışmayı başarabilenler parmakla gösterilirdi. Beyefendi, Abdi İpekçi'yi bile kovmuş ve onun Milliyet'in başına geçmesi gibi tarihi bir olayı başlatmıştı!

Kılıçlıoğlu 1948'de satın aldığı Yeni Sabah'ı kısa sürede önde gelen gazetelerimizden biri yapmış, 1956'da başlattığı haftalık Pazar dergisi o zamanın yıldızı Hayat'a ciddi bir rakip olmuş, Meydan Larousse ile de ansiklopedicilik alanında büyük bir atılımı gerçekleştirmişti.

Artık nesli tükenmeye yüz tutan o eski Babıali patronlarından biriydi. Halil Lütfü Dördüncü'ler, Ahmet Emin Yalman'lar, Necmettin Sadak'lara karıştı şimdi... Sedat Simavi'lerin, Ali Naci Karacan'ların, Selim Ragıp Emeç'lerin yanında yerini aldı. Türkiye'de bir devir tarih olmuştu. Hem de o kadar uzak olmayan bir devir.

HAFTANIN İNCİSİ

"Basın mensuplarına huzurlu yerler (evler) temin etmek iktidarların görevidir diye düşünüyorum. Çünkü o zaman tenkitleri biraz azalabilir..."

Turgut Özal

BASINDAN YORUMLAR

Yerli yerine

NOKTA dergisinin son sayısında, Türkiye'nin en önemli sorunlarından birine parmak basılıyor ve Başbakan Özal'ın, Genelkurmay-Milli Savunma Bakanlığı dengesindeki bugünkü durumu değiştirip MSB'yi ön plana çıkartıp çıkartmayacağı sorusu soruluyor.

Bundan kısa bir süre öncesine kadar ancak kapalı kapılar ardında fısıltıyla konuşulabilen bu konunun sorumlu bir dille kaleme alınıp işlenmesi, NOKTA'cılar açısından olduğu kadar toplumun ulaştığı noktayı göstermesi açısından da sevindiricidir. (...)

Milli Savunma Bakanlığı'nın bütün uygar ülkelerde olduğu gibi gerçek yerini bulması kaçınılmazdır.

Bazı yetkililerimiz durmadan "hassas dengelerden" söz etmekte, askerlerimizin gücendirilmemesini söyleyerek adeta aba altından sopa gösterir gibi bir tutuma girmektedirler.

MSB'nin, savunma politikalarının oluşturulmasında ön plana çıkması ve Genelkurmay'ın da diğer çağdaş ülkelerdeki gibi uygulamayı yapmakla görevlendirilmesi zamanı artık gelmektedir. Bunu, "askeri yerine oturtmak" olarak almazsak gerçekleştirebiliriz. Üstelik gerçekleştirmemiz de gerekir. Zira sağlıklı yol budur...

Mehmet Ali Birand, 27 Ekim, Milliyet

EMRE ULAŞ / NOKTA

Yalanla bakalım

İNANDIRICI olmayan diğer bir yalanlama, "Anavatan'ın, iktidara geldiğinde Genelkurmay Başkanı'nı, Başbakan yerine Milli Savunma Bakanı'na bağlama" propagandası ile ilgiliydi.

Bu haber de başlangıçta Anavatan kaynaklarınca ortaya atılmıştı.

Konu dergilerde kapak oldu. Muhalefet partisi sözcüleri, projeyi desteklediklerini açıkladılar.

Bu arada emekli bir general, Nokta'dan Aytekin Yıldız'ın bu konudaki sorusuna cevap verirken şöyle diyordu:

"1950-60 yıllarında ülkeyi yönetenlerin Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bakış açılarının ne kadar yanlış olduğu, daha sonraki dönemlerde görülmüştür. 'Ben bu orduyu yedek subaylarla yönetirim' diyebilen talihsiz bir yöneticinin hiçbir zaman onaylanmayacak talihsiz sonu, hepimizin hafızalarında hâlâ canlı olarak durmaktadır."

Bu tehdidin yayınlanmasından bir gün sonra, Anavatan'ın, Genelkurmay Başkanı'nı Milli Savunma Bakanlığı'na bağlamayı düşünmediği resmen açıklandı.

Teoman Erel, 28 Ekim, Milliyet

Koruyanlar ve kollayanlar

Acaba Özal, bazı mihraklar hassasiyet duydu diye mi sözlerini geri alıyor? Türkiye'de ne zaman "tabu"ları yıkacağız? Ne zaman Türkiye'yi bu "hassasiyetler"e göre yönetmekten vazgeçeceğiz? (...)

Aslında Silahlı Kuvvetler'i politikanın içine çeken, biraz da biz sivilleriz. Politikada işler sarpa sardı mı, gözlerimizi hemen orduya dikiyoruz. Altedemediğimiz bir rakibimizi yere sermek için askerlerden medet umuyoruz.

Siviller bu yanlıştan vazgeçmedikçe, ordu mensupları da "koruma ve kollama" eylemlerini sürdüreceklerdir.

Nazlı Ilıcak, 28 Ekim, Tercüman

SSCB / BOLŞEVİK DEVRİMİ'NİN 70. YILDÖNÜMÜ

İki devrimin öyküsü

"Gecenin karanlığında, silah seslerinin geldiği yönde Kızıl Muhafızlar, denizciler ve askerler duman ve barutun arasından birden beliriverdiler. Düşerek, kalkarak ilerlemelerini sürdürdüler. Mitralyöz ve tüfek seslerini bastıran güçlü bir 'hurra' sesi yükseldi. Bu bir zafer çoşku haykırışıydı. Yankısı barikatın öte yanından geri geldi. Bir insan seli Kışlık Saray'ın basamaklarını kapladı. Saat sabahın ikisiydi..."

25 Ekim 1917'de Bolşevikler'in Kışlık Saray'a girişilen hücumu yöneten Podvoyski, dünyada yeni bir çağın açılmasına yol açacak büyük başkaldırının önemli köşe taşlarından biri olan eylemi bu cümlelerle anlatıyordu. Dünyanın ilk işçi sınıfı iktidarının kurulmasına sadece birkaç saat kalmıştı.

Gorbaçov yeni politikasını devrim olarak nitelendiriyor

Aradan yıllar geçti, devrim büyük başarılar kazandı ama, inanılmaz düşkırıklıklarını da beraberinde getirdi. Ve geçen senenin temmuz ayında, ülkenin yeni lideri Gorbaçov, Sovyetler'deki yeni uygulamaya başlanan "açıklık" politikasını devrim olarak nitelendiriyordu.

Bugün Bolşevik Devrimi 70 yaşında. "Glasnost" devrimi ise henüz üç yaşını doldurmadı. Acaba hangi yönlerde birbirine benziyor, hangi yönlerde birbirlerinden ayrılıyorlar?

Günü Gününe Bolşevik Devrimi:

22 Şubat 1917: Petrograd'da büyük gösteriler yapılıyor. Genel grev ilan ediliyor. Gösteriler kanla bastırılıyor.

27 Şubat 1917: Petrograd ayaklanması sonunda Duma (Rusya'nın meclisi) Geçici Komitesi ve Petrograd Sovyeti kuruluyor.

3 Mart 1917: Çar II. Nikola tahttan çekiliyor. Kerenski'nin başbakan olduğu yeni bir geçici hükümet kuruluyor.

3 Mart 1917: Lenin bir trenle İsviçre'den Almanya üzerinden Rusya'ya dönüyor. Almanlar, Birinci Dünya Savaşı'nı bitirmek isteyen Bolşevikler'i desteklemek zorunda kaldıklarından treni durdurmuyorlar. Lenin bir süre sonra "Nisan Tezleri"ni Pravda'da yayınlayacak.

5 Temmuz 1917: Geçici hükümet Bolşevikler'e karşı sindirme hareketlerine girişiyor.

7 Temmuz 1917: Lenin gizlenme amacıyla Finlandiya'ya geçiyor.

23 Temmuz 1917: Troçki geçici hükümet tarafından tutuklanıyor. Lenin Finlandiya'da "Devlet ve İhtilal"i yazıyor.

24 Eylül 1917: Kerenski üçüncü ve son kez koalisyon hükümetini kuruyor.
Ekim 1917: Lenin saklanmış olduğu yerden gizlice Petrograd'a geliyor. Bolşevik Parti silahlı ayaklanma için karar alıyor.

7 Kasım 1917: Ayaklanan Bolşevikler Petrograd'da denetimi ele geçiriyor. Devrimci Askeri Komite ile Petrograd Garnizonu arasında çatışma çıkıyor. Geçici hükümet devriliyor. Bolşevikler iktidarı ele geçiriyor.

8 Kasım 1917: Lenin'in başkanlığında Halk Komiserleri Konseyi kuruluyor. Stalin, Troçki, Lunaçarski ve Rikov halk komiseri olarak görev alıyor. Barış ve toprak kararnameleri çıkarılıyor.

Günü Gününe Glasnost Devrimi:

11 Mart 1985: Çernenko'nun ölümünden bir gün sonra Mihail Gorbaçov Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin Genel Sekreterliği'ne getiriliyor.

4 Nisan 1985: Parti politbürosu ülkede alkolizme karşı kampanya açıyor.

8 Nisan 1985: Gorbaçov, ülkenin ekonomi sorumlularını başarısız oldukları gerekçesiyle sert bir dille suçluyor.

15 Ekim 1985: Gorbaçov, parti merkez komitesine ülkenin 2000 yılında ulaşması gereken hedeflere ilişkin bir rapor sunuyor. Raporda, 15 yıl içinde ülkede milli gelirin iki katına çıkartılması öngörülüyor.

23 Mayıs 1986: Gorbaçov, bütün dış politika sorumlularına diplomatik aygıtın modernleştirilmesi ve etkinleştirilmesi çağrısında bulunuyor.

19 Haziran 1986: Gorbaçov, Sovyet yazarları önünde yaptığı bir konuşmada ülkede dürüst bir muhalefetin yokluğundan yakınıyor.

31 Temmuz 1986: Gorbaçov, Kabarovsk'ta yaptığı bir konuşmada ülkedeki yeni politikayı "devrim" olarak nitelendiriyor.

19 Kasım 1986: Ülkede, ticarette, zanaatta, özel girişimin serbest bırakıldığı bir yasa çıkartılıyor.

19 Aralık 1986: Yıllardır sürgünde bulunan ünlü fizik bilgini Sakarov'un Moskova'ya donmesine izin veriliyor.

30 Haziran 1987: Gorbaçov'un hazırladığı ve ülke ekonomisinde planlama, fiyatlandırma ve arzın belirlenmesine ilişkin yöntemlerin köklü biçimde değiştirilmesine ilişkin program parlamento işlevindeki Yüksek Sovyet tarafından kabul ediliyor.

20 Temmuz 1987: Gorbaçov, Stalin döneminde yapılan bazı şeylerin haklı gösterilemeyeceğini ve affedilemeyeceğini söylüyor.

15 Eylül 1987: Stalin döneminde hain ilan edilerek yurt dışına sürülen Bolşevik Devrimi'nin önderlerinden ve Kızıl Ordu'nun kurucusu Troçki'ye itibarı iade ediliyor.

'17 Pravda yeniden çıkarken

Beş yıl önce kurulan, çarlık sansüründen kurtulabilmek için sekiz kere adını değiştirmek durumunda kalan ve sürekli kapatılan Pravda (gerçek) 5 Mart'ta bir kez daha yeniden yayın hayatına atılıyor. Yayın kurulunda entelektüel düzeyi düşük ama sağlam bir parti militanı olan Kalinin, yıllarca dışişleri bakanlığı yapacak olan Molotov, Stalin ve Kamenev de var. Lenin yazıları da gazetede sıkça yayınlanıyor. İlk sayı ücretsiz olarak dağıtılıyor. İkinci sayının satışı, dönemin okur yazar oranının düşüklüğü göz önünde tutulduğunda oldukça yüksek. Gazete tam 100 bin adet satıyor. Bolşevik görüşleri savunan ikinci gazete İzvestia da kısa bir süre sonra yayınlanmaya başlayacak.

Ogoniok tabulara saldıran bir gazete olarak tanınıyor

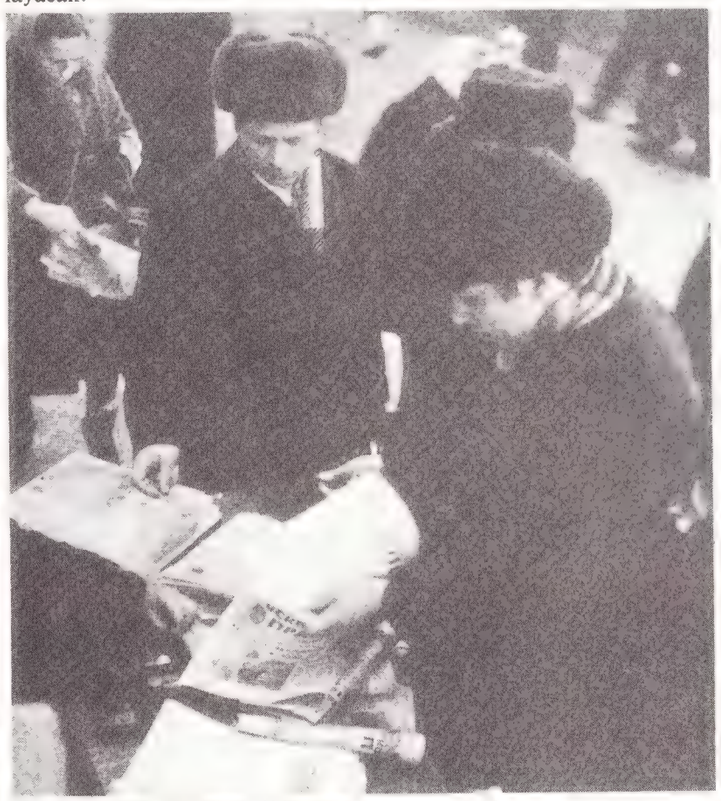

Pravda'yı bugün milyonlarca kişi okuyor

'87 35 milyon tiraj, 4 kanal televizyon

Pravda'nın gençlik gazetesi ve İzvestia'nın haricinde iki de haftalık gazetenin toplam tirajları 35 milyonu buluyor. En çok satan 6 dergininkiler ise 60 milyona yaklaşıyor. Bunların arasında Krokodil adlı mizah dergisi ile adı "Direksiyon Başına" anlamına gelen otomobil dergisi de var. Ülkede iki resmi kanal dışında, her bölgenin yerel kanalı ve eğitim kanalıyla beraber toplam dört televizyon kanalı bulunuyor.

Ama şüphesiz en önemli basın olayı, sesini iyice duyuran Glasnost dönemi basını. Bu yıl ve geçen yıl yayınlanmaya başlanan Glasnost ve Moskova Haberleri adlı gazeteler, ülkede tabuların üzerine kararlılıkla giderek, resmi tarih anlayışını tartışıyorlar, ölüm cezasının kaldırılmasını savunuyorlar, Sovyetler'deki çeşitli siyasi olayları ve grevleri halka duyuruyorlar. Ogoniok adlı haftalık gazete ise, çeşitli konuların serbestçe tartışıldığı toplantılar düzenliyor ve bunları yayınlıyor.

'17 "Bolşevik olmayanlar! Tarihin çöplüğüne..."

Ekim Devrimi'nden sonra Bolşevikler gittikçe siyasal yaşamda tekel kurmaya başlıyorlar. Bunlara karşın, diğer sosyalist örgütler bir-iki yıl daha varlıklarını sürdürebilecekler.

İhtilalden kısa bir süre sonra yapılan meclis seçimlerinde Sosyalist Devrimciler 410 temsilcilik alırken, Bolşevikler azınlıkta kalarak sadece 175 sandalye elde ediyorlar. Varlığını sürdüren tek burjuva partisi Kadetler 70, Menşevikler ise 60 sandalye alıyorlar.

Bolşevik liderlerden Zinovyev ve Kamenev'in "koalisyona gidelim" önerileri Lenin tarafından reddediliyor ve devrimin mimarı, koalisyona kendisi gibi karşı çıkan Troçki'yi "örnek Bolşevik" olarak gösteriyor. Ülke hızla tek sesliliğe doğru kayıyor. Troçki, "Rus Devrimi'nin Tarihi" adlı kitabında, Bolşevik olmayan sosyalistlere şöyle hitap edecekti: "Sizler, halktan tecrit olmuş sefil aydınlarsınız. Ama artık iflas ettiniz. Rolünüz bitti. Şimdi, ait olduğunuz yere, tarihin çöplüğüne gidin."

İhtilalin kargaşa dolu günleri bittikten sonra Bolşevikler muhalefetin sesini susturacaktı

'87 Sosyalist muhalefete özgürlük

Kısa bir süre önce, Moskova'da, Komünist Parti yetkilileri tarafından temin edilen bir salonda belki de son 70 yılın en ilginç toplantılarından biri yapılıyor. Toplantıya bazı çevreci gruplarla çeşitli eğilimdeki kültürel örgütler yani "sosyalist muhalefet" katılıyor. Toplantıda alınan kararların en önemlileri, ülkede Stalin kurbanlarının anısına bir abide inşa edilmesiyle, yerel seçimlerde Komünist Parti üyelerinin yanı sıra bağımsız olarak seçime girmek isteyenlere özgürlük tanınmasıydı.

'17 Yiyecek stokları tükeniyor

Ocak ve şubat aylarında bir yandan kış, diğer yandan savaş ve bitip tükenmeyen grev dalgaları Rusya'yı etkiliyor.

Başkent Petrograd'da, yiyecek stokları ancak 12 gün yetecek düzeyde. Bolşeviklerin "toprak, ekmek ve barış" sloganları kulaktan kulağa yayılıyor. Bölge komutanı General Salalof, besin maddelerinin karneye bağlanacağını açıklamasıyla, paniğe kapılan halk, fırınlara ve yiyecek maddesi satan dükkânlara saldırarak buraları bir kaç saat içersinde talan ediyor. Bu uygulama, iki-üç günde bütün ülkeye yayılacak.

Bir kaç ay sonra durum daha da kötüleşiyor. İhtilal günlerinde Rusya'da bulunan Amerikalı ünlü yazar John Reed, yiyecek sıkıntısını şu satırlarla anlatıyor: "Bir haftadan diğerine yiyecek daha da bulunmaz oluyor. Önce yarım kilodan fazla olan günlük ekmek istihkakı, sonradan yarıya, sonradan yarının yarısına, daha sonra da yarının yarısının yarısına indirildi. Yakın bir zaman herhalde hiç ekmek dağıtılamayacak."

'87 İlk özel lokanta

Bu yılın mart ayında Sovyetler'de ilk kez bir özel lokanta açıldı. Lokantanın "Kropotkin Sokağı"nda açılmış olması, yani yıllarca tukaka edilmiş bir anarşistin Moskova'da bir sokağa adının verilmiş olması "Glasnost"un bir başka cilvesiydi.

Lokantada yer bulabilmek için dört-beş gün önceden rezervasyon yaptırmak gerekiyor. İçki servisi yapılmamasının nedeni, ülkede açılan alkol karşıtı kampanyadan çok, müşterilerin içki şişesi başında saatlerce demlenmelerinin önlenmesi ve böylece müşteri akışının sağlanması.

Ülkenin ilk lokanta patronu Andrei Fedorov, işleri yürütebilmek için günde 18 saat çalıştığını, yakında aynı mahallede fast-food üzerinde çalışan bir cafe açacağını söylüyor ve ekliyor: "Lokantanın var olma amacı, 'herkesten yeteneğine göre' sosyalist ilkesine uygundur."

AYDINLARA BAKIŞ

'17 Bir "demir adam" doğuyor

O günlere kadar adı duyulmayan köy kökenli entelektüel yönü olmayan bir parti militanı yavaş yavaş kendinden söz ettiriyor. Esas adı Visarionoviç Çukaşvili, lakabı "demir adam" anlamında Stalin. Bir kunduracının oğlu Çukaşvili, Pravda'da, Bolşeviklerin geçiçi burjuva hükümetiyle dayanışmaya gitmesi gerekliliği hakkında yazılar yazacak kadar Bolşevizm'den habersiz. Ama bütün 1917'yi Petrograd'da geçirme şansına sahip olduğu, Lenin döndükten sonra yanından hiç ayrılmadığı ve partiye sürekli sadık kaldığı için devrimden sonra yıldızı hızla parlayacak.

Peki ya partiye, daha doğrusu Lenin'e "ihanet edenler?" Önde gelen Bolşevik teorisyenlerden Zinoviev ve Kamenev, Lenin'in silahlı ayaklanma fikrine karşı çıkınca, Lenin kendilerini "grev kırıcı" ilan ediyor ve partiden kovulmaları için merkez komiteye girişimde bulunuyor.

Stalin parti hiyerarşisinde hızla yükselmişti

Ünlü ressam Chagall ölümünden sonra Sovyetler'de popüler oldu

'87 İade-i itibar furyası

Parti doğrultusunda düşünmeyen aydınların aslında pek de yararsız insanlar olmadıkları ancak 70 yıl sonra, Glasnost sayesinde anlaşılabiliyor. Birçok kitabın ve filmin üzerinden sansür kaldırılırken, ünlü fizik bilgini Saharov'un sürgündeki yaşantısına son veriliyor, Boris Pasternak'ın evi müze haline getiriliyor, Moskova'da Chagall sergisi açılıyor.

Stalin putu 1950'lerde Kruşçev tarafından "çatlatılmıştı" ama yıkmak Gorbaçov'a kısmet olacaktı. O dönemde yapılan birçok haksızlığın üzerine gidilmeye çalışıldı. İade-i itibara nail olanlar sadece siyasetçiler değil: Bolşevik liderlerden Troçki ve Bukarin de öldürülmelerinden uzun yıllar sonra eski itibarlarına kavuştular.

Sovyet kadını için iyi giyim ve makyaj artık lüks değil

KADINA BAKIŞ

Aleksandra Kollontai güzelliği ve çekiciliğiyle ün yapmıştı

'17 Devrimci kadın güzeldir

Çarlığın yıkılmasına yol açacak gösterilerde kadınların payı büyüktü. 23 Şubat günü Sosyal Demokrat Parti'nin örgütlemeye çalıştıkları gösteride gereken birlik sağlanamıyor. Bunun üzerine kadınlar kendi aralarında bir gösteri düzenliyorlar ve toplu halde Petrograd'ı bir baştan bir başa geçerek, Bolşeviklerin "barış ve ekmek" sloganının yanında "kahrolsun istibdat" diye de bağırıyorlardı. Kısa bir süre sonra kepenklerini kapatan kent esnafı ve işçiler de gösteride yer alıyor ve beklenen katılım böylece sağlanıyor.

Bir süre sonra, güzellik, şıklık ve alımlılığıyla herkese parmak ısırtan soylu bir aileye mensup Aleksandra Kollontai, Sosyal Demokrat Parti'nin Menşevik kanadından Bolşevik kanadına geçiyor, ağustosta merkez komitesine seçiliyor, Ekim Devrimi'nde ise önemli bir rol oynuyor. Modada sosyalist istibdat henüz başlamamış incelik ve zarafet sosyalist kadınlar arasında önemli. Lenin'in eşi Nadejda Krupskaya devrimci kişiliğinin yanı sıra bu tür özellikleriyle de tanınacaktı.

'87 Modada yeni ufuklar

Ünlü Sovyet modacı Slava Zaitsev'in başkentin en işlek caddelerinden birinde ilk butiğini açması ihtilalin tam 70. yılına rastladı. Zaitsev'in defileleri ise, sadece Moskova'da değil, Leningrad'da, Alma-Ata'da, Riga'da değişik rüzgârlar estiriyor.

Dünyaca ünlü Alman moda dergisi Burda'nın, son sayısı 300 bin basılan Sovyet versiyonunu bayilerde tükenmeden bulabilmek hemen hemen olanaksız. Sovyet kadınlarının en çok rağbet ettikleri modeller eski Rus kıyafetlerinin yeniden düzenlenmiş şekli. Yetkililer, Burda dergisinin 1988 yılında 2 milyon tiraja ulaşmasını beklediklerini söylüyorlar.

Aydın DEMİRER

Modacı Zaitsev'in kreasyonları ülkede büyük ilgi görüyor

BATI DÜNYASI

Borsa krizi sürüyor

"Kara Pazartesi" insanların hayatını karartmaya devam ediyor. İlk krizden bu yana iki hafta geçtiği halde ortalık durulmadı. Ellerindeki kâğıt parçalarına giderek daha az güvenmeye başlayan Amerikan halkının bu güvensizliğini bütün iktisadi ve politik sisteme yayıp yaymayacağı endişeyle sorulan bir soru haline geldi.

Bu arada, hisse senetlerindeki korkunç düşüşün Körfez Savaşı'nın doğrudan bir uzantısı olduğu biçimindeki yorumun gerçeği yansıtmadığı da yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Bu eleştirilere göre Körfez Savaşı yalnızca bir bahaneydi. Gerçek neden, ABD'nin bir türlü kapatılamayan dış ticaret açığı ve bütçe açıklarıydı. Alınan bütün tedbirlere rağmen, ABD ihracatı bir türlü istenilen düzeye gelmeyince doların değeri sürekli düşüyor, ortaya çıkan enflasyonist etkileri gidermek için de banka faiz oranları yükseltiliyordu. Bu durumda paraları bankaya yatırmak daha kârlı bir hale geliyor, hisse senedine yatırım eski cazibesini kaybediyordu. Olay buydu ve bu neden varlığını sürdürdükçe de değil Körfez krizi, İran-Irak Savaşı bile sona erse borsanın durulacağı yoktu.

Borsa krizi birçok yatırımcının iflasına ve intiharlara yol açtı

AVRUPA

Parlamento'da prezervatif...

Burada "Otomatik makinelerle prezervatif satışı yapılmayacaktır. Bu mesele burada kapanmıştır." Bu sözleri söyleyen kızgın adam, Avrupa Parlamentosu Başkanı Henry Plumb idi. Bu şekilde, parlamento salonunda ve koridorlarında 24 saattir süren yoğun tartışmalara son verdiğini açıklıyordu. Tartışma, Avrupa Parlamentosu İdari İşler Müdürü'nün, yakın çevrede eczane bulunmaması ve AIDS'e karşı mücadele gerekçesiyle binaya otomatik bir prezervatif satış makinesi yerleştirilmesi şeklindeki önerisiyle başlamıştı. Bütün parlamenterler "dünya bizim seksten başka bir şey düşünmediğimizi sanacak" diyerek bu öneriye şiddetle karşı çıktılar. Ancak Strasburg'da yayınlanan yerel bir gazete, aynı günlerde, köpeklerini parlamento binası çevresinde gezdiren yaşlı bayanların bir protestosuna yer veriyordu. Bu bayanlar, günlük gezileri sırasında köpeklerinin toprak altından bol miktarda renkli prezervatif çıkarmasından şikâyetçiydiler.

PORTRE

LINO VENTURA

Müfettiş öldü

Geçtiğimiz günlerde Fransız ve dünya sinemasının devlerinden biri daha, ardında binlerce metrelik selüloid hayal bırakarak göçtü dünyamızdan. Asıl adı Angelo Borrini olan Lino Ventura, 1919 yılında İtalyan bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Ailesi 1927 yılında Fransa'ya yerleşti. Okumaya eğilimi olmayan Ventura değişik işler denedikten sonra, güreşçilikte karar kıldı ve 1950 Avrupa Şampiyonası'nda birincilik kürsüsüne çıktı. Ne var ki geçirdiği bir kaza sonucu güreşi bırakmak zorunda kaldı. Bu arada Jacques Becker tarafından keşfedilerek Haracıma Dokunmayın filmiyle sinemaya geçti. Bu ilk filminde Jean Gabin'le rol paylaştı ve bir gangsteri canlandırdı. Ancak daha sonraki yıllarda müfettiş rolleriyle ünlendi. Ventura Fransız sinemasındaki Jean Gabin'le somutlaşan iri yarı, sakin ve sevecen oyuncu tipinin bir devamı olarak gözükmesine karşın bunu da aşan bir kimlik olarak belirdi. Macera Peşinde, Sicilyalılar Çetesi, Mazisini Satan Adam , Kafes, Muhteşem Cesetler gibi nefis filmleri ülkemizde de beğeniyle seyredilen Ventura, kuşkusuz sinemanın unutulmaz yıldızlarından biri olarak hep anımsanacak. Beyazperdede, ya da televizyonlarınızda iri yapılı, çirkin, ama cezbeden, beyaz pardösülü bir müfettiş görürseniz ya da bir dönem Simenon polisiyesi okurken hayalimizde canlanan, bilin ki o Ventura'dır.

Shirley'in amacı ruhlarla diyalog kurmak

ABD

"Tatlı Irma"dan ruhlara mesaj

İlk kez "Tatlı Irma" ile sinemaseverlerin kalbini fetheden üç Oscar'lı film yıldızı Shirley McLaine, şimdi de kitapseverlerin gönlüne taht kurdu. Yazdığı dört kitabın dördü de best-seller olan Shirley, bu yolla büyük bir servet kazanmış durumda. Son kitabında mistisizmi ve insanları peşlerinden sürükleyen isimsiz guruların nasıl para kazandıklarını anlatan Shirley'in kendisi de mistisizme inanıyor. Güzel yıldız ayrıca, gelecek yıl hizmete girecek bir ruh merkezinin tüm masraflarını da üstlendi. Shirley'in tüm arzusu bu merkezde meditasyon yapmayı ve ölülerin ruhlarıyla diyalog kurmayı başarmak.

İtalyan Parlamentosu'na seçilmesinden sonra ününü iyice artıran porno yıldızı Cicciolina, ilk yenilgisini İsrail gezisinde yaşadı. Daha bu ülkeye ayak basmadan önce, özellikle hayvanlarla cinsel ilişkileri içeren gösterileri nedeniyle aşırı dinci grup ve partilerin yoğun muhalefetiyle karşı karşıya kalan Cicciolina'nın İsrail Parlamentosu'nu ziyaret isteği reddedildi ve bir gece kulübünde yapacağı gösteri de iptal edildi. "Pornopolitik" yıldız buna rağmen Tel-Aviv'de yarıdan fazlası boş olan bir sinema salonunda iki gösteri yapmak fırsatını buldu. Gösterisi sırasında, İsraillileri Araplara karşı savaşmaktan vazgeçip AIDS'e karşı savaşmaya çağıran Cicciolina, Peres'i Şamir'den daha fazla beğendiğini de belirtti. Ancak ziyaretiyle İsrail'de politik bir skandala yol açan İtalyan milletvekili, gezisini kısa kesmek zorunda kaldı.

KISA... KISA...

● **Caz dünyasının ünlü trompetçisi** Miles Davis aynı zamanda iyi bir ressam. Şimdiye kadar bu yönü kimse tarafından bilinmeyen Davis'in 23 tablosu New York'taki bir sergide satışa çıkarıldı.

● **Geçenlerde ölen ünlü koreograf** Bob Fosse, vasiyetnamesinde 25 bin dolarlık servetinin aralarında Lisa Minelli, Dustin Hoffman, Neil Simon gibi ünlülerin bulunduğu 66 arkadaşı arasında paylaştırılmasını ve onların bu parayla kendi anısına kafa çekmelerini istedi.

● **Dünya çapında yayınlanan 250** gazete temel alınarak yapılan bir araştırmanın sonucuna göre, Thatcher dünyanın bir numaralı kadını seçildi.

IBM PERSONAL SYSTEM/2

IBM personel System/2:

Model 80/071- MONO SİSTEM KOMPLE... 8.500.000.-TL
(Intel 80386, 2 MB Hafıza, 70 MB sabit disk)

Model 80/041- MONO SİSTEM KOMPLE... 7.500.000.-TL
(Intel 80386, 1 MB Hafıza, 44 MB sabit disk)

2 Kasım 1987 Pazartesi için:

✓ ÖZEL ÜRÜN, ÖZEL FİYAT:

Model 60/041 - MONO SİSTEM KOMPLE... 6.000.000.-TL
(Intel 80286, 1 MB hafıza, 44 MB sabit disk)

IBM Yetkili Satıcı Personal Computer

ALSİS ALTINYILDIZ SİSTEM İLETİŞİM SERVİSLERİ A.Ş.
Ergenekon Cad. No. 100 Şe-Tat İş Hanı Kat: 2 No: 215 Feriköy-İstanbul
Telefon: 146 65 29 - 140 31 24 - 132 98 20 Telex: 28824 ALIN tr.

ALSİS A.Ş. BİR ALTINYILDIZ ŞİRKETLER GRUBU KURULUŞUDUR.

BORSA KRİZİ / TÜRKİYE'DE YANSIMASI

"Krizin etkilerinden korkuyorum"

Dünyada yaşanan büyük kriz konusunda kaygılarını dile getiren Adnan Kahveci'nin en büyük korkusu ihracatın düşmesi. "Tedbir alırsak krizden en alt düzeyde etkileniriz" diyen Kahveci sözlerine şunu da ekliyordu: Dolardaki düşüş dış borç yükümüzü hafifletir. Bu da az bir olanak değil.

Dünya borsalarında kâh inen kâh tekrar toparlanan, sonra yine düşen fiyatlar, geçtiğimiz hafta da "bunalım ve kriz" kavramlarını gündemlerde tutmaya devam ediyordu.

Dünya ciddi bir "kriz"in yaygınlaşması olasılığı karşısında titrerken, Türkiye kendi halinde ve seçim telaşesi ile yuvarlanıp gidiyordu.

Bu kriz, sonunda Türkiye'yi etkiler miydi sahiden? Etkilerse nasıl etkilerdi?

Başbakanlık danışmanlarından ve şu sırada ANAP milletvekili adaylarından biri olan Adnan Kahveci, propaganda çalışmalarının telaşına karşın, dünyadaki bu olayların Türkiye'ye muhtemel etkileri üstüne düşünmek fırsatı bulmuştu.

"Dünya krizi Türkiye'yi nasıl etkiler?" sorusuna Kahveci'nin verdiği ilk yanıt: "Doğrusu korkuyorum" oldu. Kahveci, krizi ciddiye almak gerektiğini düşünüyordu: "Henüz dünya ekonomisine tam entegre olamadık. Ama, bizi çeşitli biçimlerde etkileyeceği kesin."

Adnan Kahveci **Nokta** *muhabirinin sorularını şöyle yanıtlayacaktı:*

Nokta: Kriz, ihracatın düşmesine neden olabilir ve dolayısıyla da döviz girişini negatif etkileyebilir mi?

Kahveci: En büyük korkum o. Ancak, biz tedbirlerimizi alırsak, krizden en alt düzeyde etkileniriz.

LUTFU ÖZEL / NOKTA

Adnan Kahveci- "Dolardaki düşüş, dış borç yükümüzü hafifletir. Ancak borsa krizi, bizim borsaya hemen yansımadı. Ama psikolojik bir etkilenme olmasından endişeliyim"

En büyük silahımız da ihracat için Eximbank'ı kurmuş olmamız. Eğer, bu kurum, etkin bir konuma gelirse, yani tahvil türü araçlarla iç tasarrufları toplayabilirse, ihraç kredilerini güçlendiririz. O da ihracatta gerilemeyi önler. Bu amaç çerçevesinde dövize endeksli, altına endeksli tahviller çıkarılmalıdır.

Nokta: Kriz sonucu dünyada korumacılık üst düzeyde artarsa ne olur?

Kahveci: O zaman da takas silahı kullanılır. İthalata karşılık ihracat. Yani 1 milyar dolar ithalat yaptığım ülkeye, "Sen benden alırsan ben de senden alırım" denmeli.

Nokta: 1929 Türkiye'sinin koşullarını yaşayacak mıyız sizce?

Kahveci: 1929 sonrası izlenen ekonomik politikadan farklı bir yaklaşım benimsenmeli. O dönemdeki politika pasifti. Herkes gibi biz de içimize kapanmıştık. Bugün aktif olmak gerekir. İhracattan vazgeçilmemeli. Takas yöntemini zorlayarak döviz girişini aksatmamalıyız.

Nokta: Krizin pozitif sonuçları neler olabilir?

Kahveci: Dolardaki düşüş, dış borç yükümüzü hafifletir. Bu da az bir olanak değil.

Nokta: Peki, olası gelişmelere karşı hükümet düzeyinde çeşitli senaryo hazırlıkları var mı?

Kahveci: Gelişmeler, ciddiyetle izleniyor. Biz, mevcut ekonomik politikamızı değişen dünya koşulları içinde ek araçlarla sürdürmek eğilimindeyiz.

Nokta: Özelleştirme, şanssız bir konjonktüre denk düşmedi mi?

Kahveci: Borsa krizi, bizim borsaya hemen yansımadı. Ama, dünyada olup bitenlerden psikolojik bir etkilenme olmasından endişeliyim.

Dünyadaki krizin henüz Türkiye'ye tam yansıması söz konusu olmamakla birlikte, görüştüğümüz başka uzmanlar da dıştaki bu gelişmenin devam etmesi halinde bunun kaçınılmaz olarak Türkiye'yi etkileyeceğini vurguluyorlardı. Böyle düşünenlerden biri de Yapı Kredi Menkul Kıymetler Genel Müdürü **Melih Şensoy**'du. **Tuncay Artun** ise, dünya borsalarında yaşanan bu krizin en azından dünya genelinde nakit sıkıntısı yaratabileceğini, sonuçta Türkiye'nin dünya ölçüsünde ortaya çıkan bu sıkıntıdan etkilenebileceğini, kredi bulmada eskiye göre daha sınırlı koşullarla karşılaşabileceğini vurguluyordu ●

OTOMOTİV / SON "TÜRK" OTOMOBİLİ

Doğuş Grubu "Toyota" peşinde...

Yerli otomobillerin "yok sattığını" gören Ayhan Şahenk, Doğuş'un Japon Toyota'larını Türkiye'de üretmesi için kolları sıvadı.

"TBMM'nin yol, asfalt, bahçe ve kanalizasyon yapımıyla Ankara'daki ilk işimi aldım. İlk ekskavatörü biz getirmiştik. Bir gün arıza yapmış, ben de tamire çalışıyordum... Başbakan geliyormuş. Biraz sonra baktım ki, Adnan Menderes... durmuş bizi seyrediyor. Yanında Cemal Göktan vardı. Sonradan öğrendiğime göre, Göktan'a 'bu adam çok çalışıyor... Ulus'ta bir meydan açılacak, kendisiyle konuş... bu adam çabuk bitirir' diye talimat vermiş. Kırkbeş günde bugünkü Ulus Meydanı'nı açtım."

Doğuş Grubu'nun patronu Ayhan Şahenk 1950'li yıllardaki ilk sıçramasını böyle anlatıyordu... Bugün ise, Bilecik'te Japon Toyota marka otomobili üretmek üzere kolları sıvamış bulunuyor.

Her ne kadar Türkiye'deki otomotiv sanayicileri "sektöre yeni girişler olması engellenmelidir" diye düşünüyorlarsa da yerli otomobillerin **"yok sattığını"** gören Ayhan Şahenk, Japon Toyota'larını üretmek üzere Doğuş Grubu'nu harekete geçirmiş durumda. Fabrika Bilecik'te kurulacak. Üretimin ise, 1989 yılında başlaması planlanıyor. Doğuş'un üreteceği Toyota'ların fiyatı da aşağı yukarı belli. Ancak bu fiyatın bir ufak kusuru var; o da ekonomik nedenlerle "bugünkü fiyatla" diye açıklanması... 1989'a gelindiğinde ne olur bilemeyiz ama...

Türk Toyota'larının bugüne göre belirlenen fiyatı 8 milyon 500 bin lira.

Doğuş'un "otomotiv" alanına el atması, geçtiğimiz mayıs ayında "Bedford" kamyonlarının üreticisi Geneto'yu satın alması ile başlamıştı.

160 milyon dolara (160 milyar lira) mal olacak Toyota yatırımı sonucu ise, -ilk aşamada - yılda 40 bin adet Corrola marka otomobil üretilecek. Yatırım için Toyota ile bir **"niyet mektubu"** imzalamış bulunan Doğuş yetkilileri, önümüzdeki yılın başından itibaren fabrika yapımının başlanacağını ve Avrupa'ya ihracatı hedeflediklerini belirtiyorlar.

Beğenmediğimiz Yunanistan'da bile 1000 kişi başına 120 adet otomobil düşerken, 1000 kişi başına 17 otomobil düşen Türkiye'de bir şeyler kıpırdıyordu... Ama ne kadar? Onu zaman gösterecek.

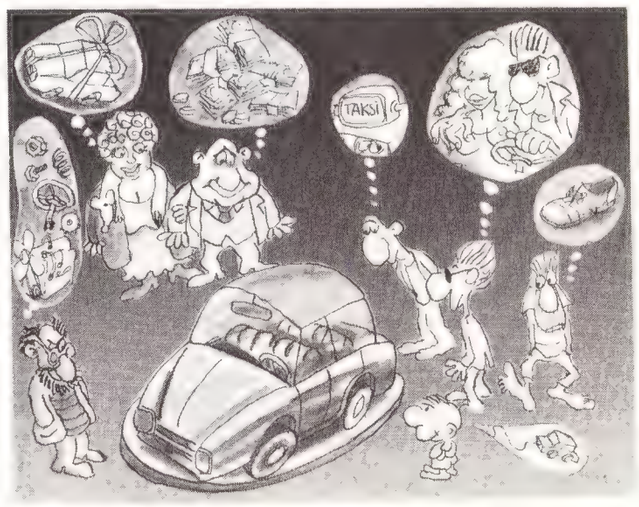

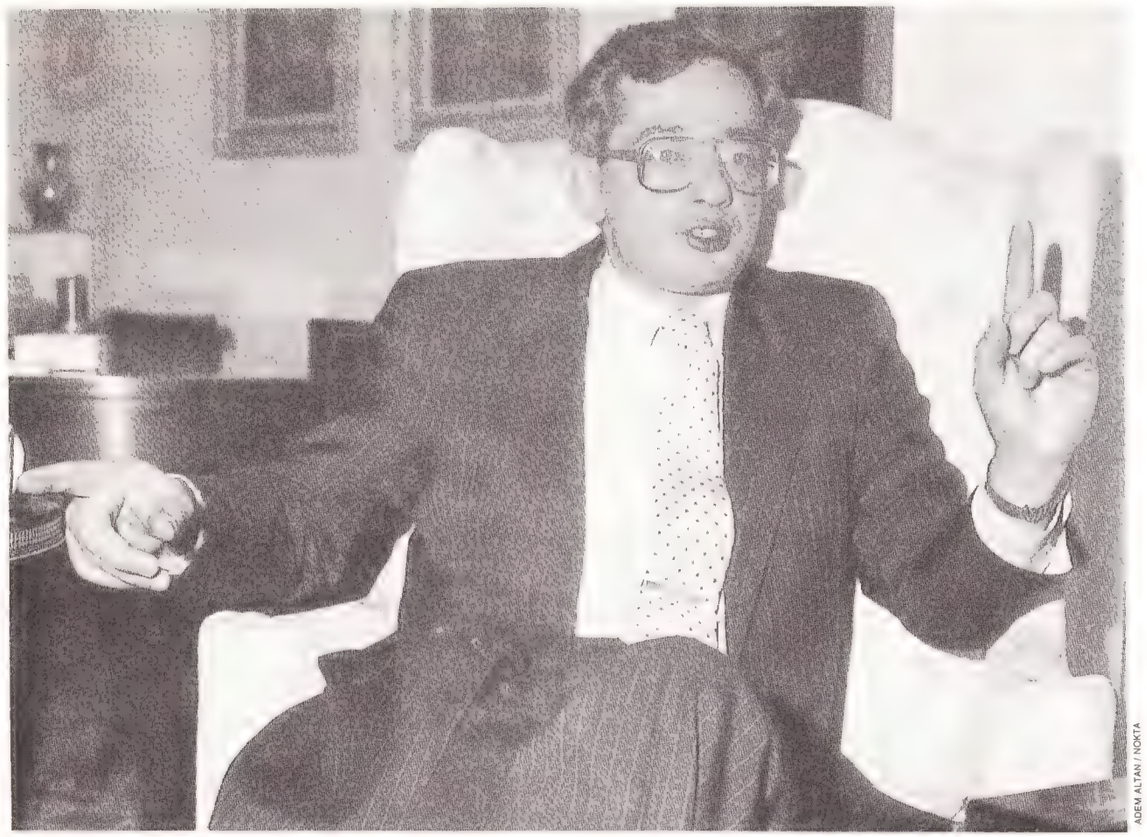

ADEM ALTAN / NOKTA

Bilget: Enflasyonu indirmenin faturasını enflasyondan yararlananların sırtına bindireceğiz

SÖYLEŞİ / DYP'DEN TUNÇ BİLGET

Demirel'in alternatif programı üzerine

Parlak bir geçmişi vardı. Bürokrasinin hep en üstlerinde yer almış ve 18 Eylül 1987 tarihinde DYP'den aday olabilmek için kamu sektöründen istifa etmişti. Ekonomist olması ve Türk ekonomi planlamasının hep sorumlu konumlarında yer alması, onu DYP'nin ekonomik programını hazırlamakla sorumlu kişilerden biri yapmaya yetiyordu. Fakat, DYP'nin Kütahya adayı Tunç Bilget, bir konuyu önemle vurguluyordu; seçim beyannamesini açıklamıyordu, zaten bu yetkiye sahip tek kişi olabilirdi, o da Demirel'in kendisi... Tunç Bilget,* Nokta'*dan Gül Büyükbeşe'nin sorularını bu çerçeve içinde yanıtladı.

Nokta: DYP kuşkusuz seçimin yaklaştığı şu günlerde, ANAP'ın yürüttüğü ekonomik programa alternatif bir program hazırlıyordur. Ana hatlarıyla öğrenebilir miyiz?

Bilget: Türkiye'ye ister içeriden isterseniz dışarıdan bakın, ekonomik politikaları değerlendirirken üç ölçü kullanmak zorundasınız. Birinci ölçü şudur: Bir ülkede iç ve dış denge sağlanmış mı? Bu, aynı zamanda, ANAP iktidarının politikalarının ne kadar devam edebileceğini de gösterir. İkinci ölçü, milli gelir dağılımındaki değişimlerdir. Yani, kalkınma yolunda orta gelirliler, dar ve yoksul gelirliler, ortada bırakılmış mıdır? Burada, siyaset ve ekonomi birleşiyor. Belirli bir kesim geride kalmışsa ve demokratik rejimi korumaya çalışıyorsanız, o takdirde bu politikaların derhal terk edilmesi lazım gelir. Üçüncü ölçü ise, iktidar politikalarının yapısal değişmeyi sağlayıp sağlamadığıdır. Türkiye, alabildiğine borçlanmaktadır ve kısa vadeli borç yapmaktadır. Kısa vadeli borçların toplamı, tüm borçların üçte birinin üzerine çıkmıştır. Bazı hilelere başvuruluyor. Bunların politikada sakıncası olmayabilir. Fakat, bu hilelere çok da fazla başvurulmaması gerekir. Türkiye'nin kısa vadeli borçlarının büyük kısmı vatandaşlarının sırtındadır. Yapısal değişmeye gelince... Türkiye sanayileşmede, sinai yatırımlarda, son altı yedi yılda -sadece Özal döneminde değil-, önemli adımlar atamamıştır. Bu yüzden, geçen yıl olduğu gibi, sınai ürün ihracatımızda gerilemeler görülmektedir. Türkiye, öte yandan, tarımda verimliliği artırmak bir yana, tarımsal ürün ithal eder hale gelmiştir. Ayrıca, Türkiye, ödemeler dengesinde gittikçe artan boyutlarda sorunla karşılaşmaktadır. Sonuçta, iç ve dış denge-

de, fevkalade kritik noktalara ulaşmak üzereyiz. Dikkat etmezsek, iç dengesizlik dış dengesizliğe sıçrayacaktır, 77-80 ve 58-60 dönemindeki gibi...

Nokta: Yani bu hükümet de 75 sente muhtaç olacak mı?

Bilget: Bundan hiç kuşkunuz olmasın. Arada, bir de büyük fark vardır. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra OECD ülkelerinin yardım yapma şevki ve kabiliyeti bugün ortada yoktur. Kaldı ki, enflasyon ve dış dengesizlik, artık sürdürülebilir halden de çıkmıştır. Yeşil ışık kuruluşları, yani AET, OECD ve Dünya Bankası, 1986 yılında endişelerini belirtmişlerdir. 1987 yılında endişeli oldukları hususlar vardır. Seçimlerden sonra, hangi parti iktidara gelirse gelsin yeşil ışık kuruluşlarının ve uluslararası mali çevrelerin Türkiye'ye bazı memorandumlar vermelerine şahit olacağız. Özal hükümetinden bu kuruluşlara referandum öncesi sinyal gitmiştir, "Aman seçim sonrasını bekle" diye... Ama, benim bunu ispat etmem mümkün değil. Gittiğini biliyorum ve bunu normal karşılıyorum. Raporlar, seçime kadar ertelenmeli, bir şey söylemek gerekirse, olumsuz konuşulmamalıdır. Uluslararası oyunun kaideleri bunlardır. Ama, 1986 yılında, gerekli ikazları yapmışlardır ve iyi de etmişlerdir. Şimdi ise susmuşlardır, beklemektedirler. Yani iç ve dış dengede Özal hükümetinin aldığı not kırıktır. Türkiye'de yapılması gereken ilk şey, enflasyonu süratle ve darhal aşağı indirmektir. Kimsenin şüphesi olmasın ki, enflasyon süratle ve derhal aşağı iner. Ama, elbette bunun bir faturası vardır.

Nokta: Peki, nasıl bir yöntemle enflasyon aşağı çekilecek?

Bilget: Bu bellidir. Türkiye, bu konuda eşsiz değil. İki tane kaynağı var. Birincisi, kabaca bütçe açığı dediğimiz kamu sektörü finansman açığı. İkincisi ise, enflasyon devam ettiği için, fevkalade yüksek oranlarda bir zam, kâr, gelir artışının başlamış ve devam ediyor olmasıdır. Bütçe açığını ortadan kaldırırsınız, az para basarsınız, talebi kısarsınız. Kalkınma hızı yüzde 7-8 olmaz, belki yüzde 5 hatta belki de bunun biraz altında olur. Ancak enflasyonu indirdikten sonra kalkınma hızının süratle yükseldiğini de görürsünüz. DYP'nin yapacağı budur.

Nokta: Ya dış borçlar konusunda sizin yaklaşımınız?

Bilget: Bizim liderimiz, "Borç yiğidin kamçısı" demiştir. Ama çok kamçılarsanız yiğit de ölür.

Nokta: Sizin liderinizin söylediği bir başka şey de, lüks malların ithalinin yasaklanması gerekliliği. Bu konudaki ayrıntılar nelerdir? İthalin yasaklanmasından sonra doğabilecek, örneğin kaçakçılık gibi sorunlarla nasıl başa çıkmayı planlıyorsunuz?

Bilget: Öncelikle Türkiye'deki liberasyon fevkalade sakat bir liberasyondur. Oysa, liberasyondan kasıt, terbiyevi olmasıdır. Yani örneğin ben diş macunu kullanıyorsam ve bunun üretimi teknik yönden geriyse, amacına ulaşamıyorsa o takdirde dışarıdan ithal ederim.

"Liberasyondan kasıt, terbiyevi olmasıdır. Yani, ben diş macunu kullanıyorsam ve bunun üretimi teknik yönden geriyse, amacına ulaşamıyorsa, o takdirde ithal ederim."

Böylece rekabet sağlarım, teknolojik yönden ilerleme sağlarım, ucuzlamasını sağlarım. Bugün yapılansa şudur: Diş macunu üreticileri bir taraftan diş macunu yaparken, bir taraftan da fonlarla, bir de üzerine büyük kâr koyarak aynı diş macununu Türk milletinin çok küçük bir kesimine satmaktadırlar. Bizse liberasyonda geri adım atmayız, bilhassa yasaklamayız. Ancak bazı aşırılıklar vardır, İtalyan kurabiyesi, Japon çiçeği gibi. Eğer bunları yasaklarsak, kaçak girecekse hanımefendiler, beyefendiler bavullarına koysunlar, taşısınlar. Şeytan azapta gerek. Diğer taraftan bazı lüks malların, ki bunların tanımları önemlidir, iç fiyatlarını artırabiliriz. Tabii ki, bu artıştaki en büyük pay devlete gelecektir. Ama biz kalkıp insanların sigarasını falan yasaklayacak değiliz.

Nokta: Vergi kanunları nasıl değişecek? Örneğin, vergi iadesi ya da KDV'de temel bir farklılık düşünülüyor mu?

Bilget: Çok temel bir farklılık düşünüyoruz. Türkiye'de devlet, 1977 yılında aldığı vergiden daha az vergi alıyor. Yani daha az vasıtalı vergi alıyor. KDV'nin yerine geçtiği altı verginin hasılatı daha yüksekti. Kaldı ki, KDV'nin hasılatının yarısı KDV'yi toplamaya gidiyor. Öte yandan Türkiye'de Gelir Vergisi'nin dörtte üçünü kesenekliler öder. Geçen yıl beyannameliler yani sistemin en varlıklıları GSMH'nın yüzde birini ancak aşan oranlarda vergi ödemişlerdir. Beyannameliler matrahı kaçırmaktadırlar.

Nokta: Türk ekonomisinin oldukça büyük bir açmazı yaşadığı dönemlerde Demirel ve Özal aynı çalışma grubu içindeydiler. 24 Ocak Kararları da ikisinin ortak çocuğu olarak doğdu. Peki, sizin bugün farklılığınız nedir? Özal'ın 24 Ocak Kararları'ndan uzaklaştığını mı...

Bilget: Bir hükümetin politikalarını eleştirirken veya överken o hükümetin tamamı veya arkasındaki parti muhataptır. Devlet, memuruna verilmez, devlet memurunun katkısı ne kadar büyük olursa olsun... 24 Ocak Kararları'nın nasıl oluştuğunu çok iyi bilenlerden biri de benim. Tüm bunları mezara götüreceğim. Devlet memuru, içine girdiği olaylarla ilgili konuşmaz. Ama, bir hükümet de, bir memurun hazırladığı bir politikayı benimsemez. Çok değişik katkılar olmuştur.

Bu politikaların benzerleri Ecevit hükümetine de önerilmiştir. Çünkü, ihtiyaç oydu. 24 Ocağı eleştirenler bugün bile bir başka alternatif söylemiyorlar. Bu birkaç aşamalı bir programdır. 1980 yılının 24 Ocağı'nda bu iş başlamıştır. Askeri yönetim gelmiştir. 24 Ocak'ın ikinci aşaması enflasyonu yüzde onlara indirmek ve orada tutmaktır. Ondan sonra da dengeli kalkınma modeline inmektir.

Nokta: Yani siz Özal'ın 24 Ocak Kararları'ndan saptığını söylüyorsunuz.

Bilget: Kesinlikle, o zamanın hükümeti sapmıştır. Özal saptı demiyorum, çünkü o zamanın hükümetinden Özal'ı sorumlu tutmak yanlıştır. O bir hükümettir. Şu ya da bu nedenle sapılmıştır. Ama sapılmıştır. Bankerler olayından da çok yanlış sonuçlar çıkarılmıştır. Bugün uygulananların 24 Ocak ile hiçbir ilişkisi yoktur●

BU SİNGAPURLU GENÇ KIZ, HER CUMARTESİ EVİNE DOĞRU YOLA ÇIKAR.

Dünyanın en modern filosunda yer alan 747'lerden biri, her Cumartesi İstanbul'dan yola çıkar... Siz konukları ve Singapurlu nazik genç kızlarıyla birlikte, gizemli bir yolculuk başlar Singapur'a. Bu zarif genç kızlar, geleneksel kıyafetleri Sarong Kebeya'lar içinde ağırlar sizleri. Diğer havayollarının bile takdirini kazanan Singapur Havayolları konukseverliği ile.

Her Cumartesi 00:40'ta direkt Singapur'a, her Cuma 04:45'te direkt Frankfurt'a uçuyoruz. Rezervasyon: (1) 132 37 06 (4 hat)

bir harika yolculuk
SINGAPORE AIRLINES

PHILIP MORRIS SİZİ NEW YORK'A KANUNİ ÇAĞI SERGİSİ'NE DAVET EDİYOR!

MARKOM/LEO BURNETT

PHILIP MORRIS

Philip Morris, Marlboro ve Parliament gibi dünyaca tercih edilen sigaraların üreticisi; dünyanın, bu alanda en büyük kuruluşlarından biridir. Sanata, kültüre ve spor etkinliklerine katkılarıyla ünlüdür.

İşte bu uluslararası firma şimdi de Türkiye'den üç kişiyi, bir sanat şöleniyle ödüllendiriyor. Dünyanın iki büyük merkezine, birer konuklarıyla birlikte gönderiyor:

1 1 kişiyi, konuğuyla birlikte, New York'a Kanuni Çağı Sergisi'ne. Bir haftalığına.

2 1 kişiyi, konuğuyla birlikte, Londra'ya, British Museum'daki Kanuni Çağı Sergisi'ne ve görülmeye değer yerlere. Dört günlüğüne.

3 Ve 1 kişiyi, konuğuyla birlikte, Londra'ya. İki günlüğüne.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin büyük desteği ve değerli katkılarıyla gerçekleştirilen, Philip Morris tarafından finanse edilen Kanuni Çağı Sergisi'nde, Kanuni Sultan Süleyman döneminin zengin sanat ve kültür birikimi sunuluyor. İşte Philip Morris'in sizi davet ettiği bu eşsiz sergi Washington ve Chicago'dan sonra, şimdi de New York'da yüz binlerce Amerikalı tarafından ziyaret ediliyor.

Aşağıdaki soruları doğru olarak cevaplandırın. Cevapları, adınız, soyadınız ve adresinizle birlikte Cevap Kuponuna yazın. İmzanızı atın. Kuponu kesip en geç 20 Kasım 1987 tarihinde elimizde olacak şekilde P.K. 76, Teşvikiye-İSTANBUL adresine postalayın. Çekilişe katılın. Bu büyük kültür olayını yerinde izleyin. Uzman bir jüri tarafından hazırlanan yarışma sorularına verilecek cevaplar, aynı jüri tarafından değerlendirilecektir. Jüri, şu kişilerden oluşmaktadır: Prof.Aptullah Kuran, Dr.Filiz Çağman (Topkapı Sarayı Minyatür Departmanı Başkanı), Doç.Dr.İlber Ortaylı, Nazan Ölçer (Türk ve İslam Eserleri Müzesi Müdürü). Yarışma sorularına doğru cevap verenler arasında çekilecek kurada kazanan 50 kişiye birer sergi kataloğu; yarışmaya katılan herkese serginin birer orijinal posteri armağan edilecektir. Yarışmaya katılmak için, 18 yaşından büyük ve T.C. vatandaşı olmak; Türkiye'de ikamet etmek gerekmektedir.

SORULAR

1 Kanuni Sultan Süleyman'ın doğduğu, öldüğü yer ve tarihleri ile anne ve babasının isimlerini yazınız.

2 Kanuni'nin, adına 2 cami yapılan kızının ismi nedir, bu camiler nerelerdedir ?

3 Kanuni, ordusunun başında kaç kez sefere çıkmıştır, bunların en uzun sürelisi hangisidir ve ne kadar sürmüştür ?

4 Kanuni'nin Sadrazamı İbrahim Paşa'nın ses uyumu ile birbirini andıran ve biri ölümünden sonra takılan iki lakabını yazınız.

5 İstanbul Süleymaniye Külliyesi'nde bulunan darülhadis, Kanuni döneminin ünlü bir müftüsünün adını taşımaktadır. Kimdir bu müftü ?

6 Mimar Sinan, Kanuni'nin hangi seferine ilk defa iştirak etmiştir ?

7 Kanuni Sultan Süleyman için Mimar Sinan iki önemli külliye yapmıştır. Bunlardan biri İstanbul'da bulunur. Öteki nerededir ?

8 Kanuni dönemi mimarisinin görkemli örneği Süleymaniye Camii'nin yazılarını yazan hattat Hasan Çelebi'nin hocası ve koruyucusu olan ünlü hattat kimdir ?

9 Kanuni Sultan Süleyman dönemi saray nakkaşhanesinde yetişmiş serbölük ve sernakkaşlık görevlerinde bulunmuş, Osmanlı sanatında bahçe çiçekçiliğinden kaynaklanan süsleme üslubunu yerleştirmiş sanatçının adı nedir ?

10 Bu yıl A.B.D.'de düzenlenen Kanuni Sultan Süleyman Çağı Sergisi'nde en çok ilgi çeken parçalardan biri Piri Reis haritasıdır. Kanuni döneminin tanınmış coğrafyacısı ve denizcisi Piri Reis'in bu haritası hangi kıtaları içermektedir ve ne zaman yapılmıştır ?

- Çekiliş noter huzurunda gerçekleştirilecektir.
- Philip Morris, Markom/Leo Burnett, A ve B Halkla İlişkiler çalışanları ve yakınları yarışmaya katılamazlar.
- Yarışma sonuçları, kazananların adresine postalanacaktır.

CEVAP KUPONU

Adı/Soyadı:

Adres/Tel:

İmza:

BABIALİ'DE YENİ BİR GAZETE

SÖZ'ün öyküsü

8 Kasım'da Türk basın hayatına "Artık daha çok insan gazete okuyacak" sloganı ile yeni bir gazete atılıyor. Gerek içeriği gerek biçimi ile farklı bir anlayışın ürünü olan SÖZ nasıl doğdu, nasıl gelişti?

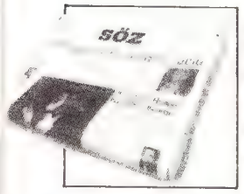

Bir doğumevinin kapısında, içeriden gelecek o ilk çığlığı bekleyenler gibiydiler. Yazı işleri toplantı salonunun büyük masası etrafında oturuyor, daha doğrusu kıpırdanıp duruyorlardı. Aylardır "bebeğin" nasıl bir şey olacağı, kime benzeyeceği, adının ne koyulacağı, nasıl beslenip büyütüleceği üstüne konuşmuşlar, tartışmışlar hayal kurmuşlardı. Şimdi artık susma ve bekleme zamanıydı. Eli kulağındaydı, birazdan kapı açılacak,matbaa boyası ve sıcak kâğıdın genzi okşayan kokusu odayı dolduracaktı. SÖZ'ün ilk deneme baskısının ilk kopyalarını bekliyorlardı.

Ercan Arıklı, masanın etrafındaki kimbilir kaçıncı voltasını yarıda kesip "Bakalım kafamızdakine benzeyecek mi?" diye sordu, cevap beklemeksizin.

O kadar uzun bir geçmişi vardı ki kafasındaki "o" gazetenin... "Büyüdüğünde ne olacaksın?" sorularını "gazeteci" diye cevapladığında daha ortaokul sıralarındaydı. Okul gazetesine yazdığı ilk yazıyı bugün gibi hatırlıyordu: Kız kolejinden öğrencilerin de katıldığı bir okul gecesinde "Hangi kız, Hangi artiste benziyor?" diye bir yazı yazmış, günlerce her iki okulun da gündemini belirlemişti. Artık okul gazetelerinin vazgeçilmez muhabiri ve yazarıydı. İsviçre'deki siyasal bilimler eğitimi, gazeteciliğe iyi bir temel oluşturmak amacıyla seçilmişti. Ve eğitim döneminin hemen ardından 26 yaşında yapılan ilk deneme, İsmail Cem ile birlikte çıkarttıkları "ABC" gazetesinin ilk sayısı yarım saat içinde tükeniyordu. Hayatında hiç unutamadığı bir mutluluktu bu.

MUHLİS HASA

Babıali'nin yerleşmiş kalıplarını kırmayı hedefleyen SÖZ gazetesinin yüzünü geleceğe dönmüş, çağdaş, dinamik ve yaratıcı genç yönetici kadrosu toplu halde

1966'da yapılan bu ilk denemeden bu yana 20 yıl geçmişti. Kafadaki stratejik hedef bir an bile unutulmadan, taktik geri çekilmelerle, duralamalarla, geçici yenilgilerle ve mevzii başarılarla geçen bir 20 yıldı bu. Ansiklopediler dönemi, Kadınca, Erkekçe, diğerleri ve Nokta. Her biri onu "SÖZ"e biraz daha yaklaştıran yolun köşe taşlarıydı. Sonunda, artık zamanın geldiğine inandığı ve kolları sıvadığı günlerde telefonla gelen bir yemek daveti, 20 yıllık bir düşün gerçeğe dönüşmesinin dönüm noktası oluyordu. Telefon eden Yeni Asır-Sabah grubunun sahibi Dinç Bilgin'di.

.....

Şimdi yazı işleri odasında oturmuş, biraz sonra gelecek olan deneme baskısını beklerken her şeyin bu kadar çabuk olup bitmesine hâlâ şaşıyordu Dinç Bilgin. Divan'daki o akşam yemeğinin üzerinden sekiz ay ancak geçmişti. Gelişim Yayınları'nın en üst düzey iki yetkilisi Ercan Arıklı ve Adil Özkol ile buluşmuştu o akşam. Yanında ise sahibi olduğu Sabah gazetesinin Genel Yayın Yönetmeni Zafer Mutlu vardı.

Ercan Arıklı anlattıkça "Ben bu gazeteyi bir yerden tanıyorum" demek geliyordu Dinç Bilgin'in içinden. Evet, çok iyi tanıyordu bu projeyi ve seviyordu. Neden birleştirmiyorlardı imkânlarını? Ondan sonra her şey umulmadık bir hızla ilerliyor ve bir hafta gibi kısa bir sürede Gelişim ve Sabah gruplarının ortaklığıyla yeni bir şirket kuruluyordu. Yemekte bulunanlar, Dinç Bilgin'in yönetim kurulu başkanlığında gazetenin yönetim kurulunu oluşturmuşlardı. Artık sıra kadrolaşmaya gelmişti. Ercan Arıklı'nın çevirdiği ilk telefon numarası Milliyet'in numarasıydı.

.....

Milliyet gazetesi, Umur Talu'nun 8 yıllık gazetecilik yaşamının dördüncü durağıydı. Bir gazeteci sülalesinden geliyordu. Çocukluğu daktilo sesleri, taze gazete kokuları arasında geçmişti. Gerçi babası vasiyet etmişti, "Aman, oğlum gazeteci olmasın" diye ama, insanlar arası iletişim Umur Talu'nun oldum bittim ilgisini çekmişti. Hele hele hiç yüz yüze gelinmeyen insanlara bir şey iletmenin tadı bambaşkaydı. Daha gazeteciliğe başlamadığı yıllarda kupür biriktirir, aynı haberin farklı gazetelerdeki farklı sunuluşları üzerine kafa yorardı. Önce Günaydın'da başlamış, ardından Güneş'te, Cumhuriyet'te ve Milliyet'te sürdürmüştü çalışmasını. Ama rahatsız olduğu bir şeyler vardı hep. Gazetecilerin üstüne çöken fiziksel ve zihinsel tembelliği yadırgıyordu. Bir de gazetelerin iç işleyişlerinde açıklığın, saydamlığın olmayışını. Kafasındaki gazetede çağa ayak uyduramayan, muhafazakârlık damgasını yiyen hiçbir şeye yer yoktu. Yüzünü geleceğe dönmüş dinamik, yaratıcı genç insanların çıkaracakları bir gazete düşlüyordu kafasında. Açıkça görüyordu ki okuyucuların çoğu gazetelerinden mutsuzdu. Çalışanların çoğu gazetelerinde mutsuzdu. Oysa her iki tarafın da mutlu olabilecekleri yepyeni bir gazete yaratmak mümkündü. Ercan Arıklı telefonda "Var mısın?" diye sormuştu. Elbette vardı. Hummalı bir çalışma ile geçen sıcak yaz aylarından sonra nihayet geri sayım başlamış ve ilk deneme sayısı baskıya verilmişti.

"Evet, bakalım kafamızdakine

ÖMER BALIKÇIOĞLU / NOKTA

Genç ama deneyimli bir gazeteci Umur Talu

benzeyecek mi?'' diye mırıldandı o da yazı işlerinin geniş salonunda. Aklı matbaaya, gözü Salih'in önündeki deftere takılıydı.

.....

Salih Memecan, içinde binlerce minyatür sayfa eskizi çizili defterinden temiz bir sayfa açtı. Elindeki rapido ezberlenmiş geliş gidişlerle bir solukta çizdi logoyu. Sonra aşağılara indi, manşetin hakkını titizce ayırdı. Sayfanın yüzde altmış, ya da altmış beşi... Sonra kalan yeri bölüştürdü. Her santimetrekaresi günlerce düşünülmüş bir grafik tasarımdı bu.

Mesleği tasarımcılıktı Memecan'ın. 1970'li yıllardan 80'lere kadar insanlar için mekânlar tasarlamış, daha sonra grafik tasarıma yönelmişti. ODTÜ Mimarlık'ta geçen öğrencilik yılları, ardından ABD'de doktora ve öğretim üyeliği ve bütün bu yıllar boyunca sürüp giden grafik ve karikatür çalışmaları... 1983'te Yeni Dünya'dan kalkıp geldiğinde anlayamadığı bir şey vardı: Neden herkes ''Türkiye ölçülerine göre'' iyi olmayı yeterli sayıyordu? Türk insanı böyle düşük bir standarda layık görülmek için ne yapmıştı? Nokta'yı görsel olarak ''dünya standardında bir dergi'' yapmak için kolları sıvadığında, görsel yönetmen kavramını ve gereksinimini de Türk basınına kabul ettirmiş oluyordu. Ercan Arıklı, aynı şeyi bir günlük gazete için yapmasını istediğinde bir an bile duraksamamıştı. İngiliz estetiği değil, Akdeniz estetiği olacaktı sayfalarda. Heyecan, hareket, sürpriz ve renk. ''Renk mi? Boyalı basın mı?'' dudak bükmelerini gülümseyerek cevaplamıştı hep: ''Dünya zaten renkli. Mesele onu öyle görmekte. Şükürler olsun biz dünyayı renkli görüyoruz.''

.....

1972 yılına kadar pedagog olmak için yanıp tutuşan bir genç kızdı Duygu Asena. Ama Hürriyet'in çıkarttığı ''Kelebek'' gazetesinin ''Şirin'den sevgilerle'' köşesi için aldığı teklif, hayatının akışını değiştirecekti. Aslında onu gazeteci değil, fotomodel olarak kullanmaya niyetlendiklerini çabuk anladı. İlk 15 gün onun fotoğraflarını kullanıp yazıyı kendileri yazdılar gazete yöneticileri. Duygu, 15. gün köşesine sahip çıkıp daktilosunun başına oturdu. Ama ''erkek'' bir basında, kadını kadın gözüyle yansıtmanın zorluklarını yaşadı hep. Yazıları hafiften dikbaşlı olmalı ama yerleşik değerleri fazla da zorlamamalıydı. Tipi kadınca ama mazbut olmalı, örneğin fotoğraflarında pantolonla görünmemeliydi. 1980'de Kadınca projesi teklif edildiğinde, basından da, basındaki ilişkilerden de sıtkı sıyrılmıştı. Ama bu teklif başka teklifti. Bu dergide kendini ve fikirlerini özgürce ortaya koyabilecekti. Yıllarca her ay Türkiye'nin çağdaş kadınına seslenmenin, yeni mesajlar iletmenin keyfini yaşadı. Bu arada Türkiye'de kadınların dört duvar arasında hapsedilen dünyaları büyüyor, ''gün''celleşiyordu. SÖZ tam zamanında yetişmişti. Çünkü Asena'nın artık her gün iletecek haberi, söyleyecek sözü vardı.

.....

1980 Kasımı'nda Erkekçe'yi çı-

''Taraflı'' bir sayfa

SÖZ gazetesinin spor sayfasını uzun yıllardır spor yazarlığı yapan ve son olarak Tercüman Gazetesi Spor Servisi'nin başında bulunan Atilla Gökçe yönetiyor. Gökçe aynı zamanda ''taraflı'' spor yazarı ilkesini benimseyen sayfanın Beşiktaşlı yazarı. Sayfanın özel yayın danışmanı olan Hıncal Uluç ise bilindiği gibi Galatasaray cephesini temsil ediyor. Fenerbahçe'nin temsilcisi ise Türk spor tarihini güncelleştirmesiyle tanınan Ergun Hiçyılmaz. Bu ünlü isimlerin yanı sıra 14 elemanın daha yer aldığı spor sayfasında hedefleneni Atilla Gökçe şöyle özetliyor: ''Bu 'taraflı' yazarların dürüst yorumlarıyla dolu cesur ve keyifli bir sayfa olacak. Okuyucunun karşısına subjektif yorum ve kanaatler yerine ölçüler ve dökümanlarla çıkacağız. Olaylardan çok bu olayları yaratan insanları yazacağız.''

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Atilla Gökçe

''Gazeteciler toplumdan daha muhafazakâr''

SÖZ gazetesinin kuruluşuna Gelişim grubu ile birlikte ortak olarak katılan Sabah grubunun ve yeni kurulan Gelişim-Sabah Yayıncılık Kuruluşu'nun Yönetim Kurulu Başkanı Dinç Bilgin, yeni gazete ile ilgili olarak* Nokta*'nın sorularını yanıtladı:

Nokta: Sayın Bilgin, Gelişim grubu ile ortak gazete fikri siz de ne zaman ve nasıl oluştu?

Bilgin: Ben gazeteciyim. Bu yüzden kafamda zaten hep gazete projeleri oluşuyor. Türkiye'de az gazete okunuyor. Nüfus artıyor, okuma yazma bilenlerin sayısı artıyor, ama gazete satışları sabit. Çünkü iyi gazete yapmıyoruz. Farklı bir okura yönelen yeni bir gazete fikri hep kafamın bir kenarında vardı zaten. Gelişim grubunun günlük gazete yapma planını da biliyordum. Biz atak davranalım dedik ve teklif götürdük.

Nokta: Peki nasıl bir gazete olduğunu biliyor muydunuz Ercan Arıklı'nın kafasında?

Bilgin: Kafasındaki projeyi yalnızca uzaktan biliyordum. Ancak bir de Nokta dergisi vardı ortada.

Nokta farklı bir dergiydi. Yabancı örneklerden de farklı. Kendi gündemini kendisi yaratan bir dergi türü. Türkiye'de böyle bir gazetenin farklı bir grupla yapılabileceğini düşündüm. Karşı karşıya gelip konuştuğumuzda düşüncelerimizin birbirine çok benzediğini gördük. Ve bir işbölümü yaptık aramızda. Yayına dönük faaliyetin ağırlığını Gelişim taşıyacak, biz de modern bir gazetenin yaşaması için gereken teknik ve lojistik desteği sağlayacaktık. İdari ağırlığı da aramızda paylaştık.

Türkiye hızlı bir değerler değişimi yaşıyor. Ne yazık ki gazeteciler toplumun genelinden daha muhafazakârlar. Bizim hastalığı doğru teşhis ettiğimize inanıyorum. Çözümü yakalayabilecek miyiz, bilmem.

Nokta: Türkiye'nin en eski gazetesine sahipsiniz. Gazeteciliğe, gazete patronu olarak başlamanın avantajları da dezavantajları da vardır herhalde...

Bilgin: Evet, gazeteci bir aileden geliyorum. Babam da dedem de gazeteciydi. Ben 1960 yılında, Yeni Asır babam tarafından yönetilirken başladım gazeteciliğe. O zamanlar az sayıda personelin çok samimi ilişkiler içinde çalıştığı ufak bir işletme görünümündeydi Yeni Asır. Dolayısıyla, benim durumumun özel bir avantajı ya da dezavantajı olmadı. Daha sonraları, muhasebe dahil her bölümde çalıştım. 1965'te Yeni Asır'ı yönetmeye başladım.

Nokta: İstanbul'a gelişiniz ve Sabah olayı nasıl oldu?

Bilgin: Amacım, İstanbul'a gelmek ve Yeni Asır'ı Türkiye çapında basmaktı. Ancak ondan önce bir ön deneme yapmak istedim. Sabah bir ön deneme niteliğindeydi. Ama inanılmayacak tirajlara ulaştı. Birinci yılın sonunda bir kadro değişikliğine gittik ve gazeteyi politize ettik. Büyük tiraj kaybı olacağı sanılıyordu ama tersine tiraj aldı.

Nokta: Sabah ile yeni çıkacak olan SÖZ gazetesinin benzerlikleri ve farklılıkları ne olacak sizce?

Bilgin: Benzerlikleri, her ikisinin de bağımsız olmaları, sermaye grupları ile ilişkilerinin olmayışı ve başındaki insanların yayıncılık dışında hiçbir işlerinin olmaması. Tabii, en önemli benzerlikleri, ikisinin de cesur, atak, kolay okunan, sevimli ve iyimser gazete olmaları sanırım. Ancak yöneldikleri okur kitlesi oldukça farklı olacak birbirinden. Sabah daha çok varoşlarda okunurken, SÖZ daha üst sosyo-kültürel gruplar, meslek sahibi insanlar arasından okur bulacak.

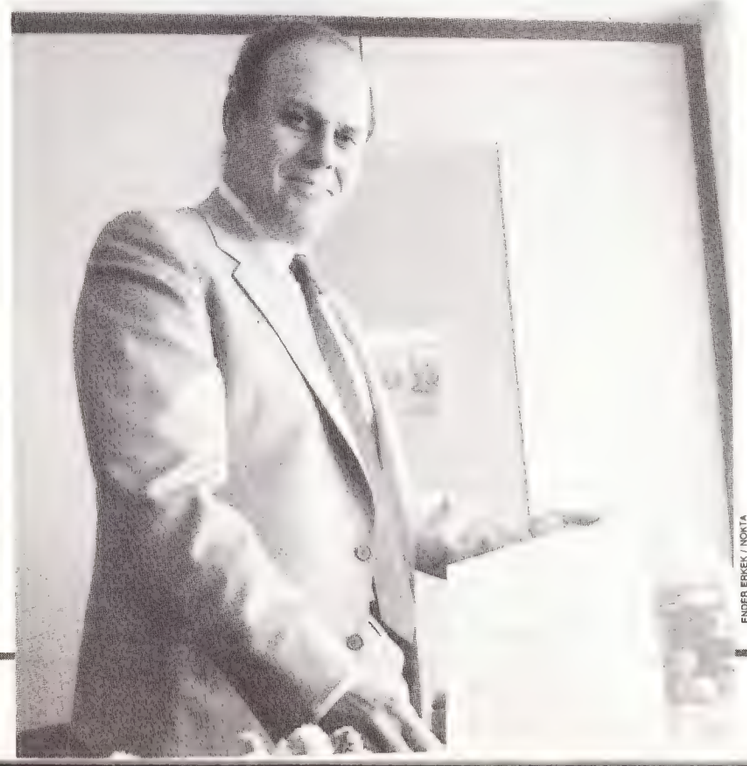

ENDER ERKEK / NOKTA

Nokta: Siz aynı zamanda dünyanın en ileri basın teknolojisini Türkiye'ye getiren kişi olarak da tanımıyorsunuz. Teknolojiye karşı özel bir ilginiz mi var?

Bilgin: Bu alanda derin bir bilgiye sahip olduğum söylenemez ama, büyük bir ilgiye sahibim gerçekten. İşim gücüm hayal etmek. Bol bol okuyorum, geziyorum, literatürü izliyorum ve ufak çocuklar gibi hep hayal ediyorum. Gazetecilik zaten, dünyayı yakalama gayreti içinde olmak değil mi? Güzel bir iş bu. Seviyoruz işte bu işi.

Nokta: Günlük gazetenin ötesinde, en büyük hayaliniz nedir?

Bilgin: En büyük hayalim, televizyon kuşkusuz. Sabah ve Gelişim ortaklığını bu alanda da sürdürmek ve televizyon işinin önderlerinden olma isteğindeyiz.

Ele avuca sığmaz bir sayfa

''Doğrusunu isterseniz, düşündük taşındık, bir isim bulamadık bu sayfaya'' diyor Ayşenur Arslan. Öyle ele avuca sığmaz bir kişiliği varmış ki bu sayfanın üstüne bir etiket yapıştırıp sınırlamak istememişler ve adına 12. sayfa demişler. Eğer gazetenin sayfa sayısı artarsa, 12. sayfaya da zam yapıp örneğin 12+2 diyeceklermiş adına.

Ayşenur Arslan da SÖZ'ün Nokta'dan yaptığı önemli transferlerden biri. Bir de dev transfer yapmış 12. sayfa. Çizgi dünyamızın gözdelerinden Latif Demirci, her gün çizecek bu sayfada. Cumartesi günleri de Nokta'dan Engin Ardıç konuk yazar olarak katılıp bir başka ünlüyü konuk edecek.

Peki ne sayfası burası? Mizah mı? Magazin mi, dedikodu mu? Taşlama mı? Ayşenur, ''Hem hepsi, hem de hiçbiri'' diye cevaplıyor sorumuzu. Ve devam ediyor: ''Biz gazetenin

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Ayşenur Arslan

baştan başlanarak okunduğunu varsayıyoruz. Okurlar, ilk 11 sayfada, siyaset dünyasının, ekonominin, dış dünyanın haberleriyle karşılaşacaklar. 12. sayfada ise bütün bu alanların ilginç kişilerini, yönlerini, esprili enstantanelerini bulacaklar.''

karmak için Ercan Arıklı ile el sıkıştığında bir tek şartı vardı Hıncal Uluç'un: Gazetelerdeki günlük yazılarını da sürdürmek. Arıklı gülmüş ve ''Elbette,'' demişti, ''...ama benim gazetem çıkıncaya kadar.''

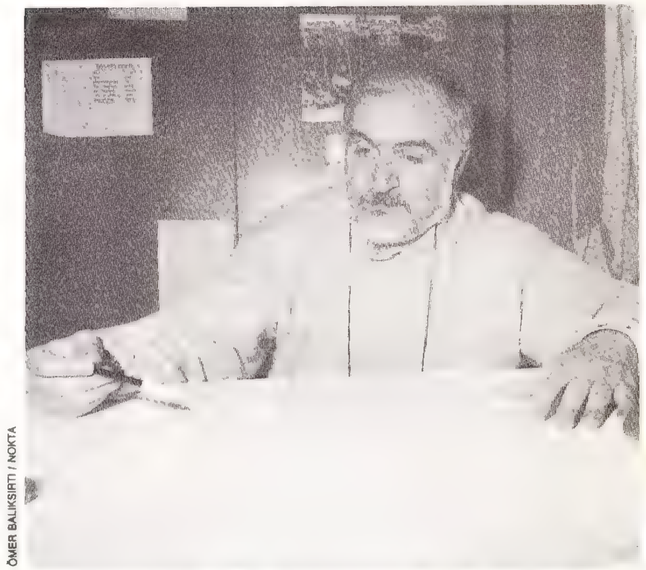

ÖMER BALIKSIRTI / NOKTA

Hıncal Uluç "taraflı" spor yazılarını artık SÖZ'de sürdürecek

Sözlerini karşılıklı tutmuşlardı. Hıncal Uluç, Erkekçe Genel Yayın Yönetmenliği boyunca günlük basındaki yazılarını sürdürmüş, SÖZ'ün gündeme gelmesiyle birlikte ''kusura bakmayın'' demişti diğer gazetelere. Biraz sonra önüne gelecek gazetenin ilk baskısında okurun yakından tanıdığı ''sivri dilli'' yazılarının ilki yer alıyordu. Hep, insanların düşündüklerini dobra dobra söyleyip yazmalarından yana olmuştu Uluç. ''Filanca reklamı keser'', ''falanca gücenir'' kaygusuyla yuvarlaklaşan fikirler artık okuyucuyu tatmin etmiyordu. ''Ben yıllar yılı keyifli spor yazılarını hep Batı gazetelerinde okudum. Eğer başarılı olursak, güzel spor yazısı okumak için İngilizce, Fransızca bilmek gerekmeyecek. Sporun dinamizmini iddiasını ve heyecanını güzel spor yazısı ile birlikte bu sayfalara yansıtacağız'' diyordu.

....

Birilerine yaranmak ya da birilerini karalamak... Şu ya da bu kliğin adamı olmak ve ona göre tutum almak... Ve hepsinden önemlisi her şeyi dar bir çevrenin içinde tutmak. İşte kültür ve sanat basınında sürüp giden bu çizgiye duyduğu tepki getirmişti Murathan Mungan'ı aynı masanın başına. Ardında yüzlerce şiir, hikâye, roman ve makale vardı. Şehir Tiyatroları'ndaki işini çok seviyordu. Ama ''Kültür ve sanat dünyasında yaşayan değerler alt üst oluşu karşısında daha fazla eli kolu bağlı kalamayacağını'' düşünmüş ve gazeteciliğe evet demişti. Sayfa editörü Murathan Mungan ilk eserinin ilk kopyalarını birazdan görecekti.

ÖMER BALIKSIRTI / NOKTA

Salih Memecan, gazetenin estetik tasarımcısı

Boşluk doldurulursa... Her biri değişik yerlerden, değişik alanlardan ve değişik deneyimlerden geçip gelmiş bu insanları bir araya getiren ortak bir nokta vardı. Hepsi de, basında bir boşluğun farkındaydılar. Ve bu boşluk doldurulduğunda başarının ''kaçınılmaz'' olduğuna inanmışlardı.

Neydi bu boşluk?

Türk basını, her şeyden önce televizyon faktörüne karşı gerekli önlemleri alamamıştı. ''Türkiye'de TV'nin yaygınlaşmaya başladığı 70'li yıllar Türk basınındaki gelişmelerin bıçak gibi kesildiği yıllara denk düşer'' diyordu Ercan Arıklı. TV, basının gelişimini bıçak gibi kesmişti, çünkü gazeteler, TV'nin yapamadıklarını yapmaya yönelmek yerine, onunla deplasmanda mücadeleye kalkışmış ve kaçınılmaz olarak yenik düşmüştü. Elektronik medya, dünyayı olduğu gibi gözler önüne getiriyordu. Yazılı medyaya düşen ise, gerekli açıklamaları vermek olmalıydı. Gazete, elektronik basın kadar hızlı davranamazdı kuşkusuz. Ama onun ötesine gidebilir, olayların nedenlerine, gelecekteki yansımalarına eğilebilirdi. TV'nin haberleri veriş biçimi, gazeteleri klasik haber verme biçimlerinden kurtarabilirdi aslında. Gazeteci daha yaratıcı, daha yorumlayıcı olabilir, haberleri daha ilginç kılacak yazış biçimleri uygulayabilirdi. Ama basın bu ''kurtulma'' olanağını kullanmayacak ve klasik haber biçimlerine bağlı kalmayı sürdürecekti. Klasik haber formülündeki ''kim, nerede, ne zaman, nasıl, neden''lerin cevabı ararken, artık en fazla ağırlıkla üs-

Toplumların dünyası

SÖZ'ün dış haberler sayfasını, Alman televizyonunun yirmi yıllık deneyimli program yapımcısı ve muhabiri son bir yıldır Nokta Dış Haberler Servisi'nin başında bulunan Ayşim Alpman yönetiyor. Hobisi ''savaş muhabirliği'' olan Ayşim'in servisinde toplam 10 dil konuşan 4 yetişkin elemanı var. Ayrıca dünyanın bütün büyük merkezlerinden muhabirlerin geçtikleri özel haberlerle desteklenecek sayfa. ''Biz mümkün olduğu kadar özgün, olayların perde arkasını, geçmişini ve yorumunu birlikte getirecek, portrelere haritalarla desteklenmiş haberler sunacağız okurlara'' diyor. Ve şöyle devam ediyor: ''Mevcut dış haberler sayfalarında iki küçük dünya arasında sürekli bir gidiş geliş, bir yalpalama görüyoruz. Ya politikacıların küçük dünyasını görüyor

ERZADE ERTEM / NOKTA

Ayşim Alpman

ve başka birşey görmüyorlar, ya da yıldızlar dünyasını. Hafiflemek istediklerinde yıldızlar dünyasına, ciddileşmek istediklerinde politikacılar dünyasına yükleniyorlar. Oysa bu iki dünyanın arasında koskoca bir toplumların dünyası var. Biz ona da kulak vereceğiz.''

Alo... Ankara...

SÖZ'ün Ankara kanadı,Konur Sokak'ta dört katlı bir binanın üç katını mesken tutmuş. Gazetenin iddiasına uygun, çağdaş ve ilginç bir bina bu. İlk katında idare, kültür-sanat, eğitim servislerinin ve özel haber birimi odasının yer aldığı, dubleks olan üst katında balkon kenarına dizilmiş şirin odaları, iki sütun arasındaki sevimli şöminesiyle sımsıcak bir mekân. Bu binada, hem birbirine dokunmayacak kadar ferah, hem de birbirinden kopmayacak kadar yakın bir biçimde çalışıyorlar.

''İstanbul'da mayısta başlayan transferleri, biz biraz daha geç olarak temmuz ayında başlattık'' diye anlatıyor SÖZ'ün Ankara Büro Şefi Nurcan Akad. Kadro politikası elbetteki aynı: Yine dinamik, yine yaratıcı, ama hiçbiri ''star'' olmayan gazeteciler. Nurcan'ın deyimi ile, ''bu genç insanlar, toplumun yeni dalga boylarını, siyasetin yeni düzeyini, yeni politikacı ve bürokrat tiplerini olduğu kadar, Ankara'da açılan milyarlık yeni diskoteği, yeni müzik türlerini, hoşça vakit geçirilecek yeni mekânları da aynı ilgiyle görebilen, gençliğin yeni portrelerine tür ayırmaksızın aynı sıcaklıkla yaklaşabilen kişiler... Birlikte yaşamayı, üretmeyi, birlikte eğlenmeyi ve elbette birlikte çalışmayı seven gazeteciler. Ancak şu günlerde, henüz çıkmayan bir gazetede çalışmanın bazı güçlüklerini çekiyorlar. Bir basın toplantısından sonra, haber geçmek için telefona koştuklarında diğer gazetecilerin ''çıkmayan bir haber için'' yapılan bu telaşa burun kıvırması ya da siyasi partilerin seçim gezilerine katılmak istediklerinde, habere dönüşmeyecek muhabir masrafından pek hoşlanmayan parti yöneticilerinin yan çizme gayretleri gibi. Ama pek yakında, bir siyasetçinin deyimiyle,

ADEM ALTAN / NOKTA

Ankaralı SÖZ'cüler toplu halde

''hayali bir gazetenin gerçek muhabirleri'' olmaktan kurtulacak ve rahatlayacaklar.

Ankara binasının da tıpkı İstanbul gibi bir özel ekibi var. Can Dündar, Avni Özgürel ve Nezih Tavlaş'tan oluşan ekip, örtülü kalmış olayları gün ışığına çıkaracaklar.

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Özel haber birimi: "Dedektifler" toplu halde

Dizilerdeki gibi...

Hani, televizyon dizilerinde izlediğimiz gazeteciler vardır. Gazetecilikten ziyade dedektif gibi çalışır, bir olayı alıp başından sonuna götürür, tanıklar bulur, konuşturur, şantajlarla ölüm tehditleriyle karşılaşırlar. Ve genellikle sonunda düğümü çözüp belgeleri muzaffer bir edayla yazı işleri masasına bırakırlar. SÖZ'ün özel haber birimi işte aynen öyle çalışacaklar. Başlarında, beş yıl boyunca Nokta'nın temel direklerinden biri olan, deneyimli gazeteci İpek Çalışlar var. Yine Nokta'nın özel haber biriminin iki elemanı Güldal Kızıldemir ve Nadire Mater şimdiye kadar Nokta'da yaptıkları çalışmaları, bundan böyle SÖZ için sürdürecekler. Ekibin diğer elemanları ise, yine Nokta'dan Dürin Ababay ve Neyyire Özkan. Bir gazete için, özel haberin özel öneminin çok iyi farkında olan SÖZ yönetimi, bu ekibi geniş olanaklarla donattı. Rutin çalışmanın tamamen dışında ve zaman sınırlamasıyla bağlı olmaksızın çalışacak olan ekip arasıra "patlattığı" bombalarla Türkiye'nin gündemini belirleyecek.

tünde durulması gereken konu, "neden" olmalıydı. Bugünün okuru olayları anlamak istiyordu. Gazetenin görevi de, TV'nin yapamadığını yapmak, anlatmak olmalıydı.

Politik kültür değişirken. Basın, toplumsal değişmenin nabzını elinde tutamamış, Türk insanının 80'li yıllardaki gelişimini yakından izleyememişti. Oysa politik kültürde hızlı bir değişim yaşanıyordu bu yıllarda. Politik kutuplaşma, yerini uzlaşma ve tartışmaya bırakıyor, rejimin eleştirisi yerine yönetim politikalarının eleştirisi ağırlık kazanıyordu. "İdeolojik misyon gazeteciliği" fikri aşınmakta, yerine daha bağımsız ve modern bir gazete anlayışı gelmekteydi.

80'li yıllar, bireyselleşmeye yöneliş yıllarıydı aynı zamanda. Gittikçe gelişen sivil toplum ve bu sivil toplum içinde bireyin diğerlerinden farklılaşma istekleri, gazeteleri politik toplumun küçücük dünyasının dışına açılmaya, yaşamın bütün alanlarını bütün zenginliğiyle kucaklamaya zorluyordu. Ama Türk basını bunu da başaramamıştı. Yıllardır sürüp giden felaket tüccarlığından da bıkmıştı Türk okuru. Hiç mi iyi şey olmuyordu şu Türkiye'de? Bugüne ve geleceğe iyimser bir gözle bakabilen, olayların olumlu yanını da görebilen bir gazete istiyordu insanlar.

KADİR ÇITAK / NOKTA

Duygu Asena, "SÖZ tam zamanında yetişti."

Ne getiriyor, ne götürüyor?

Ekonomi gazeteciliğinde şimdiye kadar gelişen iki ekol de bir anlamda kendi sınırlarına dayanmış durumda değil mi? İş dünyasına yönelik ekonomi sayfaları, meraklısı dışında kimse tarafından okunmadığından; onun alternatifi olarak geliştirilen "tüketiciye yönelik ekonomi sayfaları" da çoğunlukla popülist bir çizgiye saplandığından yeni bir perspektif gerektiği söyleniyor. İşte, Mustafa Sönmez'in başında bulunduğu SÖZ Ekonomi ekibi bu yeni perspektifi oluşturmaya, iki ekolün sentezini yapmaya çalışacak. Her ekonomik uygulamanın insanların hayatına yaptığı etkiyi, kime ne getirip ne götürdüğünü araştırıp okurlarına ileten, insan unsurunu ekonomiden portrelerle ön plana çıkaran, güleryüzlü, bol fotolu, kulisli, dedikodulu bir ekonomi sayfası.

Mustafa Sönmez

BATUHAN KIRAN / NOKTA

7.8 SANİYEDE 100 KM.

PEUGEOT 205 GTI ile! Hızını, gençliğini dünya rallilerinde de kanıtlayan PEUGEOT 205 GTI 130 hp motor güçüyle 100 km'ye 7.8 saniyede ulaşıyor. Yolcusunu değil, yolu zorluyor!

Motor hacmi 1905 cm³, **motor gücü** 130 hp, **silindir adedi** 4, **enjeksiyonu** Bosch "L Jetronic", **vitesi** 5+1, **hareket halindeki ağırlığı** 880 kg, **azami hızı** 206 km/h olan Peugeot 205 GTI, ayrıca renkli ve elektrikli cam, merkezi kilitleme, spor koltuk, özel kadife döşeme, çelik jant gibi özgün parça'lardan oluşmuştur.

PEUGEOT 205 GTI "Gençliği Yaşamak!"

ERLER OTOMOTİV TİC. A.Ş.
Büyükdere Cad. No. 121 Gayrettepe-İstanbul
Tel: 166 22 00 - Telex: 26187 Erho TR
Fax: 172 14 00

odAgraf

PEUGEOT "Dinamik Yaşam!"

0023 0036 0042 0057 0068 008

WİCO/JADO... İŞTE BANYONUZDAKİ GERÇEK UYUM

Üstün kalite B.Alman malı, Lavabo, Bide ve Banyo setleri, uygun renk, dizayn ve Aksesuarlariyle.

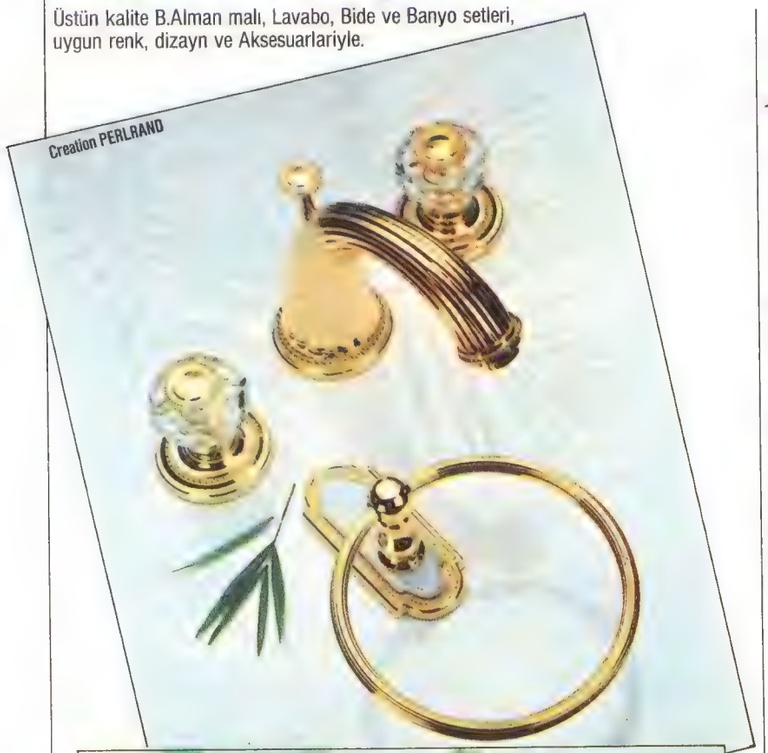

WICO/JADO
B.Alman

Rakipsiz kalite ve en gelişmiş teknikle, üzerinde titizlikle çalışılmış bir zerafet

Wico/Jado serilerindeki modern ve klasik banyo setleri tamamiyle seramik kartuşlu vanalarla donatılmış ve 1/4 turludur. Bu'da tüm kreasyonlardaki banyo setlerinin kolay bakımını ve dizaynınıda bozmadan en gelişmiş konforu sağlamaktadır.

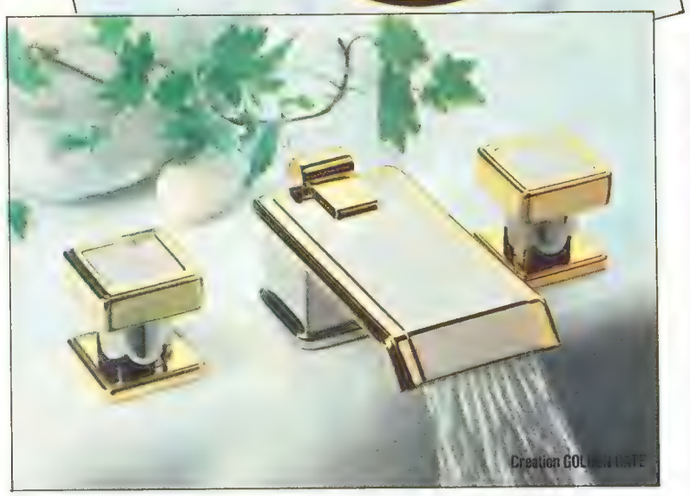

WİCO/JADO'nun anlatımı devam ediyor:

- En ince detaya kadar uygulanan teknik gelişme
- Aksesuarları ve lavabo setleriyle en yaygın seri
- Hiç bir zaman egale edilemeyen ve sürekli ilerleyen, gelişen, KALİTE

Wico/Jado'nun diğer kreasyonlarını görebilmeniz ve temin edebilmeniz için IŞIKLAR mağazamıza teşrifleriniz kafidir. Burada satış elemanlarımız, size uygun olan kreasyonu seçmenizde yardımcı olacaklardır.

WİCO/JADO...

Türkiye Genel Distribütörü
IŞIKLAR YAPI DEKORASYON SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
Mağaza: Selvili sokak 12/A 80620 4.Levent/İSTANBUL telefon: 168 18 61 - 164 62 34 Telex: 26675 Ihas TR.

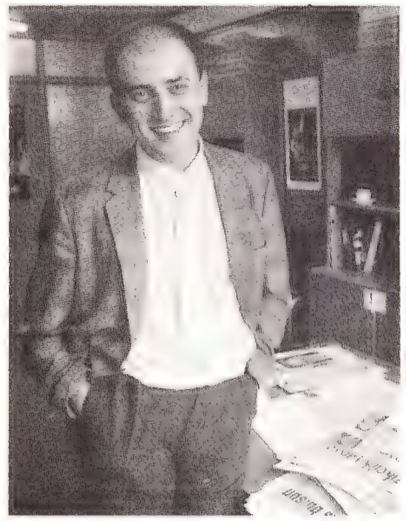

ÖNER BALIKSIRTI / NOKTA

Yeni bir sanat sayfası amaçlayan Murathan Mungan

Ve "ciddi gazete"den ne anlamak gerektiği, ciddi olarak tartışılmalıydı. Ciddilik, asık suratlılıkla karıştırılmamalı, ciddiyet biçimde değil içerikte aranmalıydı. Cinsellikten beslenmeye, doğa kirlenmesinden Anayasa değişikliğine kadar her konuyu önemle ve "güleryüzlü bir ciddiyet"le ele almayı öğrenmek zorundaydı gazeteciler.

Kısacası, Türkiye'de, çağın gerisinde kalmış anlayışlardan arınmış, toplumdaki değişim süreçlerini anlayan ve yaratıcı gazeteciliğe dönüştürebilen, cesur, heyecanlı ama çığırtkan olmayan, dünyaya karamsar değil iyimser bakabilen, ciddi ama güleryüzlü bir gazete boşluğu vardı.

İşte, o gün, Gelişim'in Levent'teki binasının inşaatı yeni tamamlanan üst katında, bir masanın başında toplanan gazeteciler, bu ihtiyacın farkına varmışlar, önce kendileri bir araya gelmişler, sonra halka halka genişleyerek kadroyu oluşturmuşlardı. Yaş ortalaması 31'di yazı işlerinin.Gencecik insanlar, kabına sığamayan enerjileriyle katlar arasında mekik dokuyor, bir toplantıdan çıkıp diğerine, bir haberden gelip öbürüne koşuyor, gecenin ilerleyen saatlerinde de bilgisayar terminallerinin karşısına geçip onların dilini öğrenmeye çalışıyorlardi. Bu makineler onlara günde en azından iki saat zaman kazandıracaktı.

Gelişim, son aylarda kabaran kadrosuyla, birdenbire boy atıp elbiselerinin içine sığamayan gürbüz bir çocuk gibiydi. Üst katlara doğru süren inşaat, kadro artış hızına yetişemiyor, yemekhanede uzun kuyruklar oluşuyor, kantinci on beş günde bir, bir üst kata taşınıyor, şair-çaycı Hamza bir türlü çay yetiştirememekten yakınıp duruyordu. Ama ne gam! Doğum yaklaşmıştı artık.

Nokta'nın uzun cuma gecelerinin değişmez sohbet konusu, Ercan Arıklı ile birlikte tüm Gelişim çalışanlarının ortak hayali olan günlük gazete artık gerçek oluyordu. Ve herkes, aynı heyecanla aynı dileği iletiyordu gazete çalışanlarına: Haberiniz bol, sözünüz söz olsun...

Mutfaktan...

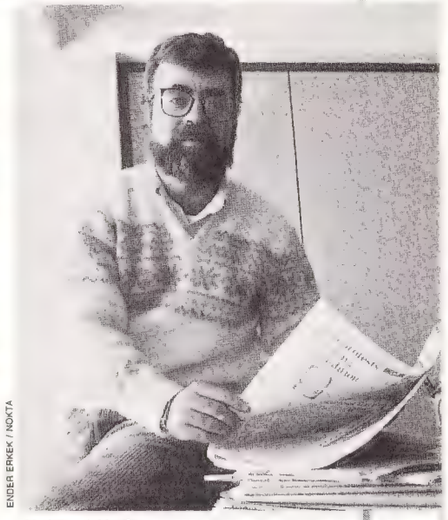

ENDER ERKEK / NOKTA

Mehmet Yaşin

Mehmet Yaşin'e göre, SÖZ'ün gazete okurları tarafından belki de hiç fark edilmeyecek olan en önemli farklılığı, kendi iç işleyişinde, örgütlenişinde yaratılan demokratik ortam. Yaşin, Umur Talu'nun hemen ardından Gelişim'e ilk ayak basanlardan. Talu'yla birlikte yaz boyunca sayısız listeler hazırlamışlar ve bugünkü kadroyu kurmuşlar. "Kadroyu kurarken, bulundukları gazetelerin bütün yükünü çeken, isimsiz kahramanları almaya özen gösterdik. Aldığımız her yeni kişiye, birlikte çalışacağı isimleri saymaya, bir sürtüşmesi olup olmadığını öğrenmeye çalıştık" diyor. Ve Babıali'nin çok önemli bir kuralını nasıl bozduklarını anlatıyor: Haber konusunda aracıları kaldırmak... "Genellikle yapılan, 'kulaktan kulağa' oyununa benzer bir mekanizma kurmaktır. Yazı işlerinin muhabire ileteceği bir görev üç aracıdan geçtikten sonra sahibine ulaşır. Biz bu çalışma yöntemini değiştirdik."

Yazı işlerinin, İstanbul İstihbarat Şefi Bülent Denli'nin yönetimindeki cevval muhabirleri, Ergun Hiçyılmaz'a bağlı yurt muhabirleri ağı, artık SÖZ için çalışacaklar.

Ve bir de, unun, şekerin bir araya getirilip helvanın yapıldığı mutfak var. Cumhuriyet'ten Erhan Key, Hürriyet'ten Vahap Munyar, Milliyet'ten Murat Köprü, Yeni Asır'dan Ergun Babahan, Güneş'ten Kemal Özuğur, Cumhuriyet'ten Deniz Som ve Reha Öz'den oluşan mutfak, bu oluşumuyla Babıali'nin "milli takımı" gibi.

Eksözler

Eksözlerin, yani SÖZ gazetesinin hafta sonu eklerinin editörü Ahmet Turhan Altıner hem mimar, hem de matbaacı-yayıncı-yazar geçmişine sahip. Onu Nokta'nın "gırgır" testlerinden de tanıyacaksınız. Mizahla izahın, ilgiyle bilginin sentezine inanıyor. Eksözleri, SÖZ'ün çağdaş kalite ve kapsamının çeşitlenerek yoğunlaşan bir devamı olarak görüyor. Çok geniş ve yaygın bir ilgi alanına, yeni kuşağa has"derin ve dikey" bilgiyle yaklaşmayı seven genç ekibiyle birlikte her hafta bütün dünyanın güncel ve her zaman faydaya yönelmiş konularını taa içinden ve derin yapılarıyla sunacağını belirtiyor.

Ahmet Turan Altıner

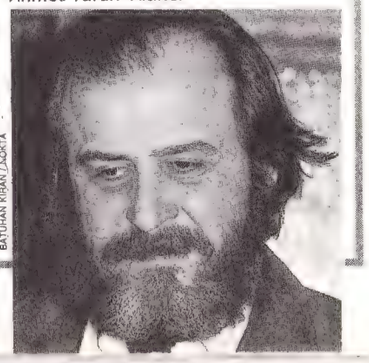

BATUHAN KIRAN / NOKTA

KADİR ÇITAK / NOKTA

Ercan Arıklı: "20 yıllık düş sonunda gerçekleşiyor."

SÖYLEŞİ / ERCAN ARIKLI

"Eski alışkanlıklar sürdüğü için basın tiraj alamıyor"

Nokta, "SÖZ"ün *fikir babası, kurum adına Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni Ercan Arıklı ile, daha önceki basın deneyleri ve SÖZ'ün çıkış öyküsü hakkında konuştu:*

Nokta: İlk basın denemenizin ABC ile olduğunu biliyoruz. Biraz anlatır mısınız ABC olayını?

Arıklı: 1966'da Avrupa'dan eğitimden döndükten sonra, yakın arkadaşım İsmail Cem'le birlikte çıkardık ABC'yi. İlk baskısını 15 bin yapmıştık. Ve yarım saat içinde tükenmişti. Düşünün ki, Akis 7.500 satıyordu o yıllarda. O gün, gazetenin bittiği haberi, hayatımda hiç unutmadığım bir mutluluktur. 26 yaşındaydım o zaman. Gazete ses getirdi. Ama biz bu işi ancak 6 ay yürütebildik. Altı ay sonra gazetenin satışı 10 bin civarında olmasına rağmen, reklamsızlıktan dolayı devam ettiremedik. 1966'ların koşullarında bizim gazeteyi solcu bulup reklam vermiyorlardı.

Nokta: Basına yeniden dönüşünüz nasıl oldu?

Arıklı: 1975 yılında İsmail Cem, TRT Genel Müdürlüğü'nden ayrılmıştı. Politika deneyine giriştik. Ama o zaman benim gazetenin yönetimi ile ilgim yoktu. Ben işin idari kısmını yürütüyordum. Gazetenin ilk sayısını hiç unutamam. 150 bin basmıştık. Rekor denebilecek bir sürede hepsi satılmıştı. Herkes kutluyordu. Ama beni hep rahatsız eden bir şey vardı. Satış iyiydi ama gazete iyi değildi. Nitekim, korktuğumuz da başımıza geldi. Satışlar başaşağı gitmeye başladı ve 15 gün gibi kısa bir sürede 12 bine düştü.

Nokta: Şimdi nasıl değerlendiriyorsunuz bu başarısızlığı?

Arıklı: Bugün analiz yaparken şöyle diyorum: Biz halkı bir anlamda dolandırdık. Çünkü o olay, İsmail Cem'in olayıydı. Bütün reklam kampanyamızda Cem'i ön plana çıkarmıştık. Cem, televizyonda en büyük yeniliği yapan kişiydi. Halk, yeni, dinamik bir gazete beklentisi içine girmişti. Bizse bambaşka bir gazete sunduk okura. Türkiye'nin Le Monde'ı idi sanki bizim verdiğimiz gazete. Böylece halk iki gün gazeteyi alınca beğenmek bir yana, sinirlendi. Tabii, bugün çok gerilerde bıraktığımız bir ciddiyet anlayışı yaygındı o yıllarda. Hiç unutmam, çıktıktan kısa bir süre sonra; baktık, satışlar hızla düşüyor, bari birinci sayfada bir fotoğraf kullanalım dedik. Kullandığımız ilk fotoğraf neydi biliyor musunuz? Bir tarım haberiyle birlikte iki tane öküz! Hem de vesikalık gibi çekilmiş iki öküz resmi!

Nokta: Moralinizi bozdu mu bu başarısızlık?

Arıklı: Kesinlikle hayır. Çünkü zaten ben de beğenmemiştim gazeteyi. Tersine hırsımı kamçıladı diyebiliriz. Kafaya koymuştum, ben bu işi ölmeden yapacaktım. Bu iki girişimden sonra, gazeteciliğe giden yolda bir aşama olarak gördüğüm dergi işini kafamda planlamaya başladım. Kafamda Kadınca'nın formülü net bir şekilde vardı. Benzerleriyle karşılaştırıldığında çok kaliteli bir dergiydi. Ve çok pahalı olmasına rağmen iyi sattı. Arkasından Erkekçe'yi çıkarttık. İnanılmaz bir başarı elde etti. Yayıncılıkta gerçekten tecrübe sahibi olmuştum. Haftalık haber dergisini yeniden deneme zamanı geldiğine inandım.

Nokta: Bu haber dergisi de Nokta oldu değil mi? Ancak ilk bir yılında farklı bir dergiydi Nokta.

Arıklı: Evet, Nokta'yı ilk olarak haber dergisinden çok, popüler bir dergi olarak düşünmüştüm. İlk bir yılda epey tür değişikliklerine uğradı. Sonunda 1983'te haber dergisine dönüştürdük. Ama ne yazık ki istediğimiz sonucu elde edemedik. Tirajı 15 binde kaldı. O ana kadar benim dergilerle ilgili prensibim şöyle idi: Kafamdaki dergi projesini anlaşmayı düşündüğüm genel yayın yönetmenine anlatır ve bütün sorumluluk ve yetkiyi ona vererek çekilirdim. Nokta'da da öyle yapmıştım. Bunun üzerine, Ocak 1985'te fiili gazetecilik olayını yaşamaya ve Nokta'yı fiilen yönetmeye karar verdim. Kafamda dergiyle ilgili bazı fikirler vardı. Arkadaşlara da açtım. "Ya bunları uygulayıp kurtarmayı deneyeceğiz, ya da kapatacağız" dedim. Ve uygulamaya giriştik. Dergi, ilk haftadan itibaren tiraj alarak bugünkü durumuna geldi. Bu arada, Nokta'daki olumlu sonucu gördükten sonra bizim açımızdan gazete çıkarmanın zamanının geldiğine kanaat getirmiştim. 86'nın ortasında Nokta artık istikrara kavuşmuştu. Ve benim katkım asgari düzeye inmişti. Ardındanda gazete ile ilgili girişimlere başladım. Aslında başlangıçta tek başımıza çıkarmayı düşünüyorduk. Ama gördük ki, Türkiye'deki enflasyonla tek başına çıkarmamız mümkün değil.

Nokta: Ortaklık için ne gibi koşullar arıyordunuz?

Arıklı: Bu konuda bizim kesin tek koşulumuz vardı: Parasal ortaklık hangi oranda olursa olsun, yönetim kesinlikle bizde olmalıydı. Çünkü bu biraz da bütün çalışanların sorumluluğu olacaktı. Bütün arkadaşlarımla prensip kararına vararak bu konuda taviz vermemeyi kararlaştırdık. Gazeteyi beraber çıkarma konusunda ilk temaslarım yine çok eski bir arkadaşım olan Erol Aksoy ile oldu. Onunla görüşmelerimiz sürerken, Sabah grubundan Dinç Bilgin ve Zafer Mutlu ile temasımız oldu. Her şey o kadar denk düşmüştü ki, rekor denebilecek kısa bir sürede sözleşme imzalandı. Bu ortaklığa biz Erol Aksoy'u da kendi grubumuza alarak katıldık.

Nokta: Sonra sıra kadroya geldi herhalde...

Arıklı: Evet, zaten asıl önemli kısım da buydu. Tabii, burada büyük güvencelerimden bir tanesi Nokta'ydı. Gazeteyi düşünerek Nokta'nın kadrosunu iki katına çıkarmıştım. İlk olarak Nokta'daki bütün arkadaşlara gazeteye geçmek isteyip istemediklerini sordum. Ve şaşırtıcı bir sonuçla karşılaştım. Umduğumdan çok fazla kişi, "benim hatırım için" gazeteye gelebileceklerini, ancak gönüllerinin Nokta'da çalışmaktan yana olduğunu söylüyorlardı. Bu beni bir açıdan zor durumda bıraksa bile çok gururlandım. Yayınına bu kadar sahip çıkan bir kadronun yenemeyeceği bir güçlük olamazdı. Ama yine de, Nokta kadrosunun yarısını olmasa bile üçte birini gazete için almak zorundaydım ve aldım. Ondan sonra dıştan transferlere başladım. İlk konuştuğum kişi öteden beri takdir ettiğim Umur Talu idi. Ondan sonra kadroları Umur'la birlikte planladık.

Arıklı, yıllarla şekillenen farklı gazetenin öyküsünü Gülay Göktürk'e anlattı.

KADİR ÇITAK / NOKTA

Nokta: Transferlerde güçlük çektiniz mi? Ne gibi mali olanaklar sağladınız aldığınız kadrolara?

Arıklı: SÖZ için transfer teklifi yaptığımız kişilerden yalnızca yüzde 2'si mazeret belirterek aramıza katılamadılar. Yani hiçbir güçlükle karşılaşmadık. Ayrıca, alışılmış transfer ücretlerini de hiç kimseye ödemedik. Ama, aldığımız herkese, işyeri değiştirmelerinin karşılığı olarak aldıkları ücretlerin yüzde otuz-kırk fazlasını ödedik. Sanırım, şu anda en yüksek ücret ödeyen gazetelerden biriyiz.

Nokta: Flaş isim transfer etmediniz. Çok genç bir kadro oluşturdunuz. Bu bir zorunluluk mu yoksa seçim miydi?

Arıklı: Bu tamamen bilinçli bir politikadır. Çünkü ben, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de genç kuşağın olumlu şeyler yapabileceğine inanıyorum. Politikanın gençleşmesi de bunun doğru olduğunu gösteriyor. Bu genç kuşak fevkalade performansa sahip. Yaşları genç ama hepsinin en az sekiz on yıllık tecrübesi var.

Nokta: Peki hiç köşe yazarının olmayışı?

Arıklı: Bu da, genç bir kadro oluşturmak gibi tamamen bilinçli bir tercih. Çünkü biz haberciliğin üstüne giden bir gazete olacağız. Köşe yazarlığı ise genellikle haberden ziyade olmuş bir olayın yorumunu yapar. Bugün bütün gazetelerde pek çok köşe yazarı var. Oysa dünya basınında böyle bir olay yok. Zaten Türk basınının tiraj alamayışının nedenlerinden bir tanesi de bütün eski alışkanlıkları sorgulamadan aynen sürdürmesi.

Nokta: Gazetenin politik çizgisini nasıl tanımlıyorsunuz?

Arıklı: Demokrat bir gazete olacaktır. Biraz açmak gerekirse, bütün dünya demokrasilerinde olduğu gibi sivil toplumun güçlenmesini, düşünce özgürlüğünün serbestçe kullanılabilmesini savunan, temel sorunu demokrasi olan bir politik çizgi izleyeceğiz.

Nokta: Politik haberler hangi ağırlıkta yer alacak SÖZ'de?

Arıklı: Gereği kadar yer alacak. Ben insanların artık politikaya başka şekillerde yaklaştığı inancındayım. Kişilerin kişisel mutluluklarını her şeyin üstünde tuttukları bir dönem geçiriyoruz. Bu değişimleri göz önünde tutacağız●

ZİRVE PLAK sunar...

FOLKLORUN ZİRVESİNDE USTALAR ŞÖLENİ SÜRÜYOR

Çıktı

KASETÇİNİZDE

- IŞTE GELDIM IŞTE GITTIM-**ARİF SAĞ**
  Derleyen: Arif Sağ
- CEYLAN GÖZLERİNE-**MUSA EROĞLU**
  Derleyen: Musa Eroğlu
- KALMAMIŞ-**MUHLİS AKARSU**
  Soz-Muzık: Muhlis Akarsu
- YARDAN AYRILALI-**YAVUZ TOP**
  Derleyen: Mehmet Dede
- YINE DOSTTAN HABER GELDI-**ARİF SAĞ**
  Derleyen: Arif Sağ
- PAZARLIK EDELİM-**MUHLİS AKARSU**
  Soz-Muzık: Muhlis Akarsu
- ŞU KOCA DUNYADA-**MUSA EROĞLU**
  Derleyen: Ihsan Ozturk
- GİTME DURNAM-**ARİF SAĞ**
  Derleyen: Arif Sağ
- GARİP-**MUHLİS AKARSU**
  Soz-Muzık: Muhlis Akarsu
- SEN BIR CEYLAN OLSAN-**KORO**
  Soz-Muzık: Aşık Veysel
- DUVAZ-I İMAM-**ARİF SAĞ**
  Derleyen: Arif Sağ
- BERİ GEL BÖYLE GUZELIM-**MUSA EROĞLU**
  Derleyen: Musa Eroğlu
- KOROĞLU-**YAVUZ TOP**
  Derleyen: Yavuz Top

Prodüktör : ARİF SAĞ
Yapımcı : AHMET DAYMAZ
Stüdyo : STÜDYO CÜNEYT
Tonmaister : CÜNEYT SARVAZLAR
Sıra Montajı : F. MURAT PAPAKER

ZİRVE PLAK VE KASETÇİLİK
İ.M.Ç. 6. Blok 8610 Unkapanı - İSTANBUL
Tel: 520 73 68

EVİNİZİ ŞIK RAHAT VE HAFİF ADIMLAYIN

CEYO MEN

Adımlarınıza, zengin renk ve desen çeşitleri ile şıklık, özel doku ve formu ile rahatlık, hafiflik veren CEYO MEN...

Yeni terliğiniz CEYO MEN'le, evdeki adımlarınız çok daha şık, rahat, hafif...

CEYO®

FABRİKA
CEYO ORTOPEDIK SANDALET SANAYI VE TICARET A.Ş.
Esenler, Atışalan, Devran Sok. No. 15 34 190 İstanbul
Tel: 567 57 40 (4 Hat)

İSTANBUL
GÜRSAN A.Ş.
Gedikpaşa, Cami Sok. No. 39/A
Tel: 528 27 36 - 526 34 82

İSTANBUL
NEBULA PAZARLAMA KOLL. ŞTİ.
Ömerpaşa Sok. No. 21/A-2 Göztepe
Tel: 354 42 04

İSTANBUL
ÜÇLER İTRİYAT DEPOSU
Solular Cad. Değnekçi Sok. No. 9/11 Fatih
Tel: 521 71 78 - 521 71 88 - 521 93 03

İSTANBUL
AS PAZARLAMA
İstasyon Cad. No. 139 Göztepe
Tel: 356 51 60 - 360 32 03

ANKARA
DIKICİER A.Ş.
Çankırı Cad. No. 69/A Dışkapı
Tel: 312 21 91 - 311 82 76

İZMİR
DURU PAZARLAMA
1362 Sok. No. 51/A Basmane
Tel: 13 98 92 - 14 45 75

ANTALYA
AKDENİZ OYUNCAK DEPOSU
Belediye İş Hanı No. 1
Tel: 254 69

ADANA
HAVLUCULAR A.Ş.
Hocavezir Mah. 45/1 Sok. No. 2
Tel: 149 49 - 118 07

MERSİN
ŞIK DÜĞME KOLL.ŞTI
Ataturk Cad. Toros Pasajı No. 10
Tel: 158 25

RANDEVULU BANKACILIK

Türk bankacılığı rekabete ve dünyaya açıldıkça yeni yeni kapıları aralamaya devam ediyor. İşte bu yeni kapılardan birisini geçenlerde Uluslararası Bankası açıyordu. "Bireysel Bankacılık." Ne demekti bu? Bankacılığın butiği demekti bir bakıma... Uluslararası Bankası Genel Müdürü bu uygulama ile "borç vermek isteyen"le "borç almak" isteyeni yüz yüze getirdiklerini söylüyordu. Ancak, bu yüz yüze geliş son derece "şık" ve "elegan" bir ortamda oluyordu. Bir bakıma "kişiye özel" hizmeti esas alan bir bankacılıktı bu. O kadar "özel"di ki, bankadan içeri girince, kafanızdaki klasik banka ölçüleri ile de karşılaşamıyordunuz. Ne bir daktilo sesi ne de daktilo vardı ortada... Büro ya da masa da gözükmüyordu. Sizi şık bir salona alıyorlar ve ne istediğinizi soruyorlardı. O kadar. Ne içmek istersiniz diye eklemeyi de ihmal etmiyorlardı tabii. Eğer, yapılacak bir işlem varsa, o sizin gözünüzün ulaşmadığı başka odalarda gerçekleştiriliyordu. Yönetici olarak, şık, yumuşak ve modern görünümlü genç hanımlar getirilmişti özel bankacılık uygulamalarının başına. Bütün sorunlar, en "gizli" en "yumuşak" biçimde çözülmeye çalışıyordu. Yalnız, küçük bir sorunları vardı. Bütün bu özel hizmetleri verebilmek "özel" bazı

Evet, artık dişçinizden randevu alır gibi bankacınızdan da randevu alacaksınız... Çünkü, "bireysel bankacılık"ın temelleri atılıyordu ve "hizmete özel" bir bankacılıktı bu...

"kurallara" alışmayı da gerektirecekti müşteri için... Bankasına telefon edip "randevu almak" gibi... Müşteriler, dışçiden randevu aldıkları gibi bankacılarından da randevu almaya daha tam alışmamışlardı ama yavaş yavaş da alışıyorlardı.

BÖREKÇİLİK KADININ YAPISI MI?

Yusuf Algazi, daha dün ne kadar "soyut" şiirler yazan kendi halinde bir şairimizdi. "Soyut" konulardan çok, "somut zevklerle" ilgilenmeyi yeğleyen kadınlar dünyasını, şiirleri, umduğu ilgiyi bulamadığı için midir nedir, Algazi, kadınlara "kızdı." Tuttu bir kitap yazdı. Hem de kocaman bir kitap. 230 sayfayı aşkın bir kitap. Ancak, küçük bir kusuru vardı: Kitabın yarısından fazlasını, **Duygu Asena**'nın satış rekorları kıran kitabı "Kadının Adı Yok"tan alıntılar kaplıyordu.

Algazi, kitabına gayet oturaklı bir ad koymuş: Kadın ve Erkek Egemen Toplum. Kitabını basan yayınevinin adı da ilginç: Puhu Kitaplar.

İçeriği ise hepsinden ilginç. Algazi'ye sorarsanız:

"Börekçilik, kadının yapısı. Her kadın potansiyel börekçi."

"Börekçilik de nesi oluyor?" demeyin Algazi de yanıt hazır:

"Börekçilik, kadınsı önemsizliğin kaygan zemin üstünde aşağı bırakılması..."

Yazarımız, kitabının sonuna nihayet kendi kalemine ait bir bölüm eklemiş, bu bölümün adı "İdeal Toplum." Kadınları "börekçi" bulan yazarımız "ideal toplumu" bakın nasıl tanımlıyor:

"Kadına tapınmayı, kendini adamayı bilen erkeklerin ve buna layık kadınların toplumudur. Bir aşk toplumu. Bu yüzden tek eşlidir. Çünkü, âşık olan, âşık olduğundan başkasını göremez."

Duygu Asena telif haklarını Algazi'ye mi kaptırdı?

PINAR KÜR "OTUR" DERSE...

Pınar Kür, bugünlerde, Beymen'in hazırladığı bir konferanslar dizisi nedeniyle, küçük Anadolu turnelerine çıkıyor. Bu konferanslardan bir tanesi, İzmir'de yapıldı. Bir başkası Adana'da olacak. Pınar Kür'ün konferans vermekten pek şikâyeti yok. Ama arada bir dinleyiciler arasından gelen sorulara da canı sıkılmıyor değil. Geçenlerde İstanbul'da yaptığı bir başka söyleşi sırasında, bir hanım kalkıp Pınar Kür'e şunu sormuş:

"Gerçi ben şimdiye kadar hiçbir kitabınızı okumadım. Ama... Yazar olmak istiyorum. Acaba ne yapsam? Ne tavsiye edersiniz?"

Durduk yerde suratına "hiç kitabını okumadım" diyen bu "yazar olma heveslisi" hanıma, Pınar Kür, kibarlığını bozmadan her şeye rağmen yanıt veriyor ve diyor ki:

"Beni okumamışsınız. Zararı yok. Ama, çok okumadan yazar olunmaz. İyi bir okur olmaya çalışın önce..."

"Meraklı" ve "dik sorulu" bu hanım, Pınar Kür'ün nasıl yazar olduğunu da merak ediyor. Ama nedense, aldığı yanıtları dinlemekten çok "laf yetiştirmeye" meraklı. Tam Pınar Hanım bir şeyler anlatırken yine atılıyor:

"Ben, aslında pek vakit bulamadığım için yazar olamıyorum. Yazmaya vakit bulabilsem birçok yazardan daha iyi yazardım."

Bu kez de Pınar Kür dayanamayıp soruyor:

—Mesela hangi yazardan daha iyi yazardın?

—Sait Faik.

İşte bu noktada, Pınar Kür'ün sabrı taşıyor ve hanımı yerine oturmaya davet ediyor. Gerekçesine de hak vermemek mümkün değil:

"Beni okumasına pek aldırmamıştım. Ama, ömründe yazı yazmayı denememiş birinin, Sait Faik'ten daha iyi yazarım demesine dayanamazdım."

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Pınar Kür "Sizi hiç okumadım" diyen yazar heveslisine önce aldırmadı ama...

ARİF SAĞ'IN SHP'DEKİ KOZU

Film yıldızı **Hülya Koçyiğit,** futbolcu **Samet Aybaba** ANAP'tan adaylığını koyduktan sonra, Türk Halk Müziği sanatçısı **Arif Sağ** da SHP'den milletvekili adayı olmak için başvurdu. Doğu kökenli biri olmasına karşın, "adaylık" için, Ankara 2. Bölge'den başvuran Arif Sağ, "Neden Ankara 2. Bölge?" sorusunu şöyle yanıtlıyordu:

"Her şeyden önce 2. Bölge'de Altındağ halkına güvenirim... Altındağ halkının beni reddetmeyeceğine inandığım için Altındağ'a geldim."

"Peki sizi neden reddetmeyecekler?"

"Altındağ ezilmiş kesim insanlarının oluşturduğu bir bölgemiz... Ama Altındağ konserlerim her zaman değişik olur. Başka yerde verdiğim konserlere 2 bin kişi gelirse, Altındağ konserlerime 10 bin kişi gelir."

Rakipleri karşısında da şansını çok yüksek gören Sağ, "Ben 6-0 olmak için çalışacağım."

ADEM ALTAN / NOKTA

Arif Sağ: "Ben sağ, siz selamet ama, önemli olan ilkeler..."

BİLSAK'TAKİ "İDDİALAŞMA"

Mustafa Kemal Ağaoğlu, yöneticiliğini yaptığı Bilsak'ın açılışını, bu yıl da dostlarına nazik bir davetle duyurdu... Tam bu açılış telaşı sırasında, **Beral Madra,** yanında yabancı bir konukla gelecekti Bilsak'a. Bu yabancı konuk 1. Uluslararası İstanbul Sanat Sergileri çerçevesinde İstanbul'a gelen ve Aya İrini'de bir süre resim yapan ünlü Alman ressam **Markus Lupertz**'di... Mustafa Kemal Ağaoğlu ile tanıştılar. Para konuları ile derinliğine ilgilenmekten öteden beri hiç hoşlanmadığı bilinen Ağaoğlu, işin ekonomik cephesini bir an unutup Lupertz'e Bilsak'ta "iş" teklif etti. "Gel" diyordu. "Binamızın ikinci katındaki duvarları resimle." Ağaoğlu'na kaş göz işaretleri yapanlar olduysa da o aldırmadı ve "Bilsak'ta resim yapsın" diye Alman ressama "ısrar" etti... Önce, pek cevap alamadı.

Sonra, iki arada bir derede uyardılar Ağaoğlu'nu, "Sen bu adam kim biliyor musun? Bir resmi 400 bin marka gidiyor. Deli misin?" diye. Tabii işin bu cephesini pek bilmiyordu Ağaoğlu. Alman ressamla yine yanyana geldiler bir an. Yine ısrar etti. Ressam, "bu iş sana kaça mal olur?" gibisinden bir "ima" yapınca da Mustafa Kemal Ağaoğlu hemen "Tabii biliyorum, ama ne istiyorsan vereceğim" diye yapıştırdı. Kavilleştiler. Birkaç gün sonra, Lupertz Bilsak'a gelecek Ağaoğlu'nun davetlisi olacak,birlikte şampanyalar içilecekti ve Lupertz ya duvarlara resim yapacaktı ya da bir resmini Ağaoğlu'na verecekti. Artık zafer kazanılmıştı. Daha doğrusu Ağaoğlu, "iddiayı kazandım" diyordu. Hâlâ da öyle diyor. Gerçi, Alman ressam sonradan bilinmeyen nedenlerle davete icabet etmedi. Ama iddiayı her şeye rağmen Mustafa Kemal Ağaoğlu kazandı. Kazanır. Neden kazanmasın?

DENİZ DOĞAN / NOKTA

Bilsak'ta Alman ressamla "iş" bağlandı...

Mesela!

Hem MC hem de CHP kaolisyonunda yer alan Necmettin Erbakan için, Milli Gazete'de geçtiğimiz hafta yayınlanan bir haber:

Peki Erbakan'a kimler düşmandır?

Erbakan'a dünyayı kana bulayan, terörle ortak çıkan Amerika düşmandır. Yoksulların kanlarıyla beslenen emperyalist İngiltere, Fransa düşmandır.

Erbakan'a, Reagan düşmandır. Türk düşmanı papaz Yakovas düşmandır. Sabra ve Şatilla da çocuk, kadın demeden katleden Beyrut Kasabı Şaron düşmandır. Kudüs'ü işgal edip Mescid'i Aksa'yı yıkmak için eylem yapan Yahudi çeteleri düşmandır. Erbakan'a, İzak Şamir, Şimon Perez düşmandır.

REKLAMLAR / EŞCİNSELLİK

Kadınlar bitti, sıra eşcinsellerde...

Ürünlerin tanıtımını daha etkili yapabilmek için her yolu deneyen Batılı reklamcılar sonunda eşcinselliğe de el attılar Hedefleri "yeni" bir insan yaratmak.

Şöyle derin bir soluk alın arkanıza yaslanın ve Marlboro reklamlarının o ünlü kovboyunu getirin gözünüzün önüne. Ağzında sigarası yeni serüvenlere doğru at koştururken özgür erkek tipinin en çarpıcı örneklerinden biri karşınızda... Şimdi de Camel reklamlarının o serüvenci mankenini anımsamaya çalışın. Üstünde safarisi, uçsuz bucaksız çöllerde cipiyle tek başına, yalnız ve erkeksi.

Marlboro'nun kovboyu atından iner, eyerindeki ham deriden çantasına uzanır, belli ki içinden bir şeyler çıkaracak. Aynı anda Camel'in serüvencisi de cipinin gölgesinde sırt çantasını karıştırmaktadır. Derken kovboyun elinde bir diş macunu belirir. Tabii Camel'in serüvencisinin de. Hazırolun, finale geliyoruz. Son karede bu iki, özgür, serüvenci "erkek" yumuşak bir duygusallıkla birbirlerine sarılmaktadırlar. Çünkü söz konusu diş macunu insanlar arasındaki tüm sınırları kaldıracaktır.

Ürünlerin tanıtımında ve tüketici kitleyi yakalamak konusunda reklamcıların yerleşik toplumsal değerlerin sınırlarını ne denli zorlayabildiklerinin sıradan bir örneğiydi bu reklam. Aynı zamanda da Batı ülkelerinde giderek yaygınlaşan bir eğilimin, eşcinsellik motifinin reklamların en etkili araçlarından biri haline geldiğinin göstergesiydi.

Gerçekten de son yıllarda Batı ülkelerinin dergilerinde ve televizyonlarında erkek bedeninin en ince kıvrımlarını gözler önüne seren, özellikle erkek eşcinselliğine göndermeler yapan reklamlar oldukça yoğun bir biçimde kullanılmaya başlanmıştı.

İşte bir örnek daha: Antik Yunan heykellerine taş çıkartan yakışıklılıkta, fotoğraf sanatının tüm olanakları seferber edilerek, yapılı vücudundaki adale demetlerini yansıtan yarı çıplak bir erkek, reklam afişinden "efsaneye katılın" diye fısıldayıveriyor tüketicilerin kulağına. Tüketicilerin katılacağı efsaneye gelince, Roma Dünya Atletizm Şampiyonası yalnızca...

Reklamcılar sınır tanımıyor. İç çamaşırlarından otomobil tamir servisine kadar her alanda yeni bir cinselliği gündeme getiriyorlar

Ya da kucağında çocuğuyla, tamircisinin yanağına yumuşak bir öpücük konduran araba sahibi. Acaba bu reklam, masum babanın salt Renault servisine duyduğu sevginin ifadesi olarak algılanabilir mi? Yoksa başka bir şeyleri mi anlatmaya çalışıyordu Batı dünyasının reklamcıları. Bugüne kadar, ne denli hoş görüyle karşılanırsa karşılansın pek de çekici sayılmayan eşcinsellik, yeni bir kabuğa mı bürünüyordu yoksa? Bir yanda AIDS korkusuyla toplumun günah keçileri haline getirilen eşcinseller, bir yandan da yeni bir estetik anlayışının öncülüğünü üstleniyorlardı.

Hedef eşcinsel tüketiciler mi? Bütün bu gelişmeler başka bir soruyu daha akıllara getiriyordu. Batılı reklamcıların erkek güzelliğini ön plana çıkarmaları, toplum içinde azımsanmayacak sayıdaki eşcinsellerin de potansiyel bir tüketici olduklarının kavranması mıydı? İtalyan reklamcılar bu soruyu önce "evet" diye yanıtlıyorlar, ama hemen arkasından da tek etkenin bu olmadığını ekliyorlardı. "Reklamcının işi insanları en zayıf noktasından yakalamaktır. Uzun süre kadın cinselliği bu ihtiyaca cevap veriyordu. Kadınlar çekici bir kadın mankenle özdeşleştiklerinde, hayallerinin prensine daha kolay ulaşacaklarını umuyorlardı. Erkekler de aynı mankenin çekiciliğinden etkileniyordu. Ama artık heteroseksüelliğin keşfedilmedik hiçbir yanı kal-

Erkek manken, kadın heykeline taş çıkartıyor

madı.'' Anlaşılan insanların en derin duygularına nüfuz etmeyi beceren reklamcılar bu çabalarını daha da ilerilere götürmeye çalışıyorlardı.

''Gerçek erkek'' imajı yıkılırken... Erkek çıplaklığını, erkek cinselliğini konu alan reklamların birçoğunda ortak olan özellik kullanılan mankenlerin hepsinin alışılmış ölçüler içinde ''gerçek erkek'' tipini yansıtmalarıydı. Ama reklamcılar tam da bu nokta da kafalardaki ''gerçek erkek'' kavramını yerle bir etmeyi hedefliyorlardı. Örneğin bir erkek iç çamaşırı reklamında kullanılan iki erkek sert bakışları ve yapılı vücutlarıyla birçok kadının yüreğini hoplatacak türdendi. Ama bu ''erkek'' mankenlerden biri afişteki üçüncü bir erkeğin sırtına dokunduruvermişti parmaklarını. Sanki kadınlara ''siz avucunuzu yalayın'' dercesine...

Düşünür Gionni Vattima reklamlarda kullanılan bu yeni eğilimi değerlendirirken, ''Eşcinsellikte bedensel çekicilikten çok duygusallığın, romantizmin ağırbastığını'' savunuyordu. '''Reklamlar aracılığıyla platonik aşklar, eldeğmemiş alanlarda yaşanan duygusal serüvenler'' yaşandığını ileri sürüyordu. Oysa bu arada reklamcılar yeni bir insan yaratmanın heyecanı içindeydiler. ''Geleceğin gerçek sosyoloğu'' diye niteledikleri ünlü kurgubilim yazarı İsaac Asimov'un ''Oluşum ve Dünya'' adlı yapıtı, onların kafasındaki ''yeni dünya''nın tipik bir modeliydi. Asimov''un romanı geleceğin tek varisini çift cinsiyetli bir kahramanla simgeleştiriyordu. İşte böyle bir insan yaratmayı hedeflemişti Batılı reklamcılar. O bildiğimiz, bir kadın ve bir erkekten oluşan ''çift'' yerine bu iki çiftin özelliklerini kendinde toplayan, iki cinsiyeti de kendi içinde taşıdığı için kendi kendine yeterli ''yeni insanı'' yakalamanın peşindeydiler.

Türkiye'deki reklamcılar, yavaş yavaş erkek cinselliğini kullanmaya başlasalar da Batılı meslektaşlarının geldiği noktanın oldukça uzağındalar henüz. Birçok alanda olduğu gibi bu akım da birkaç yıllık bir gecikmeyle Türkiye'yi de etkisi altına alacak mı? Kestirmek pek kolay değil. Bunu zaman gösterecek hiç kuşkusuz. Ama zamanın yanıtlayacağı bir soru daha var: ''Ya Asimov yanılıyorsa...?''

SÖYLEŞİ / 33 YILLIK ÖĞRENCİ ERDEM ERGÜL

"Okulun biteceği yok..."

33 yıldan bu yana hukuk fakültesinde öğrenci olan 53 yaşındaki Erdem Ergül, şu toplumda eşine pek de sık rastlanmayan sıra dışı insanlardan biri. Kendisini ''Nev-i şahsına münhasır'' diye niteliyor. Zabıtada, meteorolojide, bir bankada yıllarca çalışmış, dönmüş dolaşmış ve nihayet hukuk fakültesine yeniden gelmiş. Üstelik de, başvurusunu yeniden yaptığında, 33 yıl önceki sınıf arkadaşı karşısında fakülte dekanı olarak duruyordu. Öyle ya, insanlar değişiyor, ülkeleriyle birlikte çağlar atlıyor, oysa kimileri yalnızca yaşıyordu. ''Yaşamayı seçen'' Erdem Ergül,* Nokta'*ya içini döktü:

ADEM ALTAN / NOKTA

Nokta: 33 yıldır hukuk fakültesinde öğrenci olduğunuzu biliyoruz. Peki daha öncesi?

Ergül: 1953 senesinde Atatürk Lise'sini birincilikle bitirdim. Sadece Atatürk Lisesi değil, o yıl Türkiye'deki bütün liseler arasında birinci olmuştum. O yıllarda Maarif Vekâleti birinci olanları, bursla Almanya'ya gönderiyordu. Ben elektrik mühendisliğini seçtim. Akseptansımı aldım, muameleleri tamamlamak üzereyim, eve bir geldim; bizim valide hüngür hüngür ağlıyor! ''Ne oldu?'' dedim. Meğer, Berlin'de utanç duvarı örülmüş... Böylece Almanya'ya gitmekten vazgeçtik...

Nokta: Hukuk fakültesine girişiniz nasıl oldu?

Ergül: Aslında benim hukuk fakültesine girişim bir tesadüf neticesidir. Bir gün yolda yürüyorum, bir kız gördüm, peşine takıldım. Kız gitti gitti, hukuk fakültesinde bir sınıfa girdi. Ben de peşinden... Orada bizim arkadaşları gördüm. Dedim, ''Durum böyle böyle.'' Arkadaşlar da kızı ayarlamam için, ''Sen bir kâğıt ver idareye, birinci olduğun için okula alırlar'' dedi. ''Benim hukuk fakültesi'nde ne işim var?'' dedim; sevmiyorum ki. Benim saham yazarlık. Valla, kızı ayarladığım an geri giderim dedim... Böylece okula başladık. On beş gün kadar devam ettik, kız da başka birileriyle evlenme numaralarına girdi.

Nokta: Kız gidince hukuk fakültesi de bitti mi?

Ergül: Zabıtayı, meteorolojiyi denedim olmadı. Sonra Vakıflar Bankası'na girdim; dört bin kişi arasında birinci olarak. Altı sene memuriyet yaptım orada.

Nokta: Sonra?

Ergül: Sonra evde elime, eskiden kalma, tam on beş yıllık Roma Hukuku kitabı geçti. İçimden bir şeyler dürttü beni ve yeniden okula gitmek istedim. Meclis'e gittim, orada arkadaşlarım vardı. Benim durumumda olan diğer arkadaşları da topladım, partileri gezdik. ''Bir önerge verilebilir mi?'', diye rica ettik. Sağolsunlar, kabul ettiler. Bir kanun çıkardılar. O kanunla biz de yeniden hukuk fakültesine döndük. Ondan sonra biz burada dört sene okuduk. Dört sene de herkes mezun oldu, bizim dördüncü sınıfa geçmemize üç tane ders kaldı. O ara benim de birtakım inşaat işlerim vardı, mecbur kaldım bıraktım okulu.

Nokta: Okulu bıraktıktan sonra ne yaptınız?

Ergül: Şahsi işlerimle meşgul oldum. Okulla bir alakam kalmadı. Fakat bir gün evde oturuyorum, söylemesi ayıp muz yiyordum. Bir baktım, bizden mezun arkadaşım İlyas geldi. Şimdi rahmetli oldu, kavakların altında uyur kendisi. Otuz beş yaşındaydı o zaman. ''Kapıya liste asmışlar, atılanların arasında senin de ismini gördüm'' dedi. Okula, öğrenci işlerine gittim. ''Bu kadar yıl devam etmemişsin, okuldan kaydın silindi'' dediler. ''O zaman bana bir belge verin'' dedim. Onu da vermediler...

Nokta: Peki, okula tekrar girmeyi nasıl başardınız?

Ergül: Parapsikolojik araştırmalarımın yararını gördüm. On beş gün tespih çekerek dua ettim. On beşinci gün af çıktı. O zaman Ecevit başbakandı. Meclis, gece on ikide toplanmış ve bir af kanunu çıkarmış. Böylece okula yeniden girdik. Ama benim üç taneyle bıraktığım ders on beş olmuş. Dekana çıktım, o zamanki dekan benim sınıf arkadaşımdı. Durumu sordum. Yeni dersler ihdas ettiklerini söyledi. Böylece ben birinci sınıftan başlamış gibi oldum. Şu anda, yedi dersim var.

Nokta: Hocaların da bu kadar ilginç bir öğrenciye bakışları farklıdır herhalde. Size nasıl davranıyorlar Erdem Bey?

Ergül: Hocalar benim sınıfta olmamdan rahatsız oluyorlar. Bana çeşitli hakaretlerde bulunuyorlar. Mesela, ''Dünyanın dokuzuncu harikası geldi'' diyorlar. Diğer yaşlı öğrenciler, derse devam etmedikleri için, ben çok göze batıyorum. Ben mücadelemi sürdürüyorum, sonuna kadar da sürdüreceğim..

Nokta: Öğrencilerin kolay para kazanamadığını biliyoruz. Siz geçiminizi neyle sağlıyorsunuz?

Ergül: Valla, şu anda çalışmıyorum. Bir ara dava kazanmıştık hâlâ, onun parasını, faizini yiyoruz.

Nokta: Fakülteyi bitirdikten sonra, ne yapmayı düşünüyorsunuz, avukatlık yapacak mısınız?

Ergül: Bu konuda hâlâ bir karar vermiş değilim. Aslında benim babam da avukattır.

Nokta: Vefat etmiştir herhalde?

Ergül: Hayır efendim. 82 yaşında, Kâzım Ergül. Adliye'nin karşısında bürosu vardır. Benim asıl saham yazarlıktır. Okulu bitirince fizik araştırmalarıma döneceğim. Parapsikolojiyle de ilgileniyorum. Ama bu okulun pek biteceği yok doğrusunu isterseniz. Daha, geçen gün okuldan bir ay uzaklaştırma cezası aldım ●

LEGO TİPİ DEPREM EVLERİ

Oyuncak gibi ama sapasağlam...

Bir Türk profesörün geliştirdiği yeni tip konutlar kerpiçten yapılıyor ve birbirine geçen 6 ana parçadan oluşuyor. Neredeyse bedavaya çıkartılan konutların yıkılma ihtimali sıfıra yakın

Okuldan eve döner dönmez kızının lego oyuncaklarının başına çöküp saatlerce oynamasına alışmaları kolay olmamıştı. Ama zaman, her şeyi olduğu gibi evin içindeki dehşet havasını da zamanla yumuşatmış, hem "koca", hem "profesör" olan Erçin Kasapoğlu'nun ailesi yeni durumu yavaş yavaş kabullenmeye başlamıştı. O da böyle bir adamdı işte. Üstelik, bu oyuncaklara sardıralı aylar olduğu halde görünüşü ve dengesi de gayet yerindeydi. Hem Çetin Altan gibi bir adam bile, "çalışmaya başlamadan önce bir süre oyuncak trenle oynadığını" açıklamamış mıydı?

Profesör Kasapoğlu işi tadında bırakıp legolarla oynamakla yetinseydi kimsenin bir itirazı olmayacaktı ama, zamanla davranışları çığrından çıktı. Yaptığı evleri çalışma masasının üzerine yerleştirip yıkmak için masayı bütün gücüyle sallamaya başladığı gün aileyi yeni bir dehşet dalgası sardı. Neyse ki legosever profesör ne yapmak istediğini bu kez açıkladı da, dehşet kısa sürdü: Profesör Kasapoğlu, depreme dayanıklı ev üretmeyi amaçlayan yeni bir proje üzerinde çalışıyordu ve bu "oyun", dünyada da ilk kez önerilen yeni bir projenin küçük bir parçasıydı yalnızca.

Kendi konutunu kendin yap. Deprem araştırma konusunda yurt içinde ve dışında çok sayıda çalışma yapmış olan Prof. Kasapoğlu'nu uzun zamandır düşündüren şey, özellikle Doğu Anadolu'da meydana gelen depremlerin düşük şiddetiyle, ortaya çıkardığı korkunç bedel arasındaki çelişkiydi. Profesör Kasapoğlu, yerinde yaptığı incelemelerde bu korkunç bedelin baş sorumlusunun konut yapımında kullanılan ağır kaya parçaları ve çamur harç olduğunu görmüş, bu gözlemlerden şu sonucu çıkarmıştı: "Mademki gerçek sorumlu bu, öyleyse depreme dayanıklı konutlar da tıpkı kızımın legoları gibi hafif parçalardan oluşmalı ve hiçbir yapıştırıcı, harç, vb. kullanılmamalıdır."

Projeye göre, tamamen legolardan esinlenerek hazırlanan depreme dayanıklı konutun 6 parçasının her biri birbirine geçerek kenetleniyor, böylelikle herhangi bir dolgu maddesi kullanılmaksızın evin dört duvarı meydana geliyordu. Üstelik, ilginç geometrik yüzeylerden oluşan bu 6 parçanın oluşturulması ve bunların da 40 metrekarelik bir konuta dönüşebilmesi için tek bir insanın hiçbir araç-gereç kullanmadan üç gün çalışması yetiyordu. Kasapoğlu, depreme dayanıklı bu konutun malzemesi için biraz daha sağlamlaştırılmış kerpiçin kesinlikle yeterli olduğunu, aslında kerpiçin tüm dünyada bu amaçla uzun süredir kullanıldığını da sözlerine ekliyordu.

ADEM ALTAN / NOKTA

Prof. Kasapoğlu, yeni geliştirdiği deprem evlerinde çocuk oyuncaklarından esinlendi

Bugüne kadar yaptırılan deprem evlerinin hem çok yüksek maliyetli olduğunu, hem de insanların yaşamlarına adapte edilemediğini belirten Kasapoğlu, bu konutlarla kendi önerdiği konut tipi arasındaki farkları da şöyle anlatıyordu: "İzlediğim kadarıyla Doğu'daki insanlar bu evlerde hayvanlarını barındırıyorlar, erzaklarını saklıyorlar, kendileri ise yine çamurdan evlerinde oturuyorlar. Lego tipi evlerde ise köylü, kendi istediği evi yapacak, isterse hayvanlarıyla beraber oturacak, üstelik de evini neredeyse bedavaya getirecekti."

Hem inanılmaz derecede ucuz, hem kolay, hem fonksiyonel... Eh, bundan iyisi can sağlığı. Bakalım, Prof. Kasapoğlu'nun neredeyse oyuncak gibi basit, ama her bakımdan ihtiyaçlara uygun düşen yeni önerisi, deprem korkusu içinde yaşayan yörelerde uygulanma şansı bulabilecek mi?

Ayşe SAZAK

"Cambridge'ten teklif aldım"

Prof. Dr. Erçin Kasapoğlu, depreme karşı önerdiği lego tipi konutlar konusunda* Nokta'*nın sorularını yanıtladı:

Nokta: önerinizin üstünlüklerini ve sınırlılıklarını kısaca anlatır mısınız?

Kasapoğlu: Biz deprem kuvvetlerini iki şekilde düşünüyoruz: Yatay ve dikey kuvvetler. Bir yapının yıkılmasına esas neden olan şey yatay kuvvetlerdir. Alttan gelen sarsıntı, sanıldığı kadar etkili değildir. İşte, benim uyguladığım mekanik yüzeyler bu yatay kuvvetlerin etkisini önleyecek bir mekanizmaya sahip. Biz bunu maksimum makaslama yüzeyleri olarak tanımlıyoruz. Bizim yapımızda yıkılma olabilmesi çin, deprem kuvvetlerinin bu maksimum makaslama yüzeyini aşması gerekir ki, bu da mümkün değildir. Neden mümkün değildir? Hemen söyleyeyim; yıkılabilmenin olması için her bir elemanın 90 derece ters dönmesi gerekiyor. İşte bunu bu aşamada dizayn ettikten sonra ilk denemeyi alçıdan bir modelle gerçekleştirdim.

Sınırlılıklara gelince; bu tasarımın ana bağlayıcılığı, yapıların tek katlı olması zorunluluğudur. Yani aynı elemanlarla çok katlı bir yapı üretmek mümkün değil. Dünyada çok gelişmiş, çok katlı, hatta Japonya'da olduğu gibi gökdelen tipi deprem konutları mevcut. Fakat bunların maliyetlerinin yüksekliği de tartışma götürmez. Biz burada, ekonomikliği ve kullanılırlığı da hesaba katarak kırsal kesimdeki deprem felaketlerine alternatif konut tipi geliştirdik.

Nokta: Laboratuvarda ürettiğiniz örnek konutunuzu ne gibi testlere tabi tuttunuz?

Kasapoğlu: Önce 6 değişik alçı taslağını konut haline dönüştürdüm ve çeşitli basit testlere tabi tuttum. Bunlar, mekanik depreme dayanıklılık testleriydi. Sallanan bir masa üzerinde her şiddette sarsıntı ve titreşimi her yönden örnek konuta uyguladık ve sonuçlar hep olumlu çıktı. Hatta diyebilirim ki, çok cüzi bir yanıltıcı pay bile ortaya çıkmadı. Deney sırasında ev, mekanik olarak birbirine kenetlenmiş parçaların esnekliği oranında sallanıyor fakat kesinlikle yıkılmıyor, çatlamıyor ve yerinden kaymıyor. Dolayısıyla da içerde yaşayan insanların evin duvarları arasında kalıp ölmesi önlenmiş oluyor.

Çalışmamızın mekanik dizayn aşaması olumlu sonuç verince, sıra malzeme çalışmalarına geldi. Burada üzerinde durduğumuz konular, malzemenin yerel olarak elde edilebilir olması, ısı bakımından yalıtkan olması, ıslandığında etkilenmemesi ve yanmaya karşı dayanıklı olmasıdır. Şu sıralar bu çalışmaları yürütüyoruz. Üzerinde durduğumuz malzeme, bizim geleneksel malzememiz kerpiçtir. Yalnız, bildiğimiz kerpiçin dayanıklığını bazı yöntemlerle artırmaya çalışıyoruz.

Nokta: Bu projenizi herhangi bir uluslararası platformda tartışmaya açtınız mı?

Kasapoğlu: Evet. Geçen yılın Eylül ayında Ankara'da yapılan NATO toplantısına bu projemi sunmak için katıldım. Projem büyük ilgi gördü. Aslında, modernize edilmiş kerpiç yapılar dünyanın çeşitli ülkelerinde var. Ama benim geliştirdiğim türden mekanik tekniğe dayalı bir model üzerinde henüz ne çalışılmış, ne de uygulanmış. Bu nedenle ilgi çekti. Bunun üzerine İngiltere'den, Cambridge Üniversitesi'nden bir işbirliği çağrısı aldım. Ama ben bunu öncelikle kendi ülkemde gerçekleştirmek arzusundayım.

TÜRK BASININDA GÜZEL ŞEYLER OLUYOR

8 Kasım'da Türkiye'de
yeni, çağdaş, farklı,
günümüze yaraşan
bir gazete çıkıyor:

S Ö Z

Yakında Türkiye'de daha çok insan gazete okuyacak

Çünkü...

Gerçek bir haber gazetesiyiz.

Gazetecilik, önce "haber" demektir. Bilinmeyeni araştırıyor, yazılmayanı yazıyoruz. Olayların kaynağına iniyor, zamanında, doğru, çarpıtılmamış haber veriyoruz. İlginç ve çarpıcı olmak adına haberi abartmıyor, saptırmıyoruz.

Diğerlerinden iki saat öndeyiz.

Daktiloyla değil, bilgisayarla çalışıyoruz.
Hazırlık, düzenleme ve baskı için dünyadaki en ileri teknolojiyi getirdik. Bizim bir günümüz, diğerlerinden iki saat daha uzun. Haberi doğru hazırlamak için en az iki saat fazlamız var. Bu iki saat, Söz'ün ve Söz okurlarının ayrıcalığıdır.

Gazetecilik bir takım oyunudur. Biz iyi bir takımız.

Deneyimli, genç, dinamik, profesyonel bir ekip tarafından hazırlanıyor Söz. Tek işi "gazetecilik" olan bir ekibiz. Soran, düşünen, araştıran beyinlerimiz, haberin üstüne cesaretle giden yüreklerimiz var.

Ciddi ve güler yüzlü bir gazete üretiyoruz.

Türk basınına ilk kez, ciddi ve kolay okunan bir gazete geliyor. Güler yüzlü, seviyeli, sıcak...
Fotoğraf ve renk kullanımı son derecede fonksiyonel. Böylesini şimdiye kadar görmediniz! Her sayfamız, birinci sayfa kadar özenle ve düşünülerek hazırlanıyor.

8 Kasım'da birlikte olalım, bir daha ayrılamayacağız.

SÖZ

"Yakında Türkiye'de daha çok insan gazete okuyacak"

Hayaller gerçek olsa

Bir saatte on santim zayıflamak mümkün mü? Bu iddiayla ortaya çıkan bir kuruluş, kadınları en "zayıf" noktalarından vuruyor. Ama bilim adamları bu uygulamayı "hayal tacirliği" olarak yorumluyor.

Melek Hanım soyunmuş, dökünmüş, çarşaflara bürünmüş ve zayıflamasını istediği yerleri tek tek santimletmişti. Doğumdan sonra göbeği biraz sarkmış, beli de kalınlaşmıştı ya, derdi büyüktü bu yüzden... Okuduğu, duyduğu tüm zayıflama yöntemlerini denemiş, ama istediği sonucu alamamıştı bir türlü. Ta ki, gazetede bu mucizevi işlemin ilanını görene dek... Bir saat içinde on santim zayıflatacaklardı onu. Gerçi, zayıflamanın nasıl olup da santimle ifade edildiğini bir türlü anlayamamıştı ama ne gam. Bandajlara sarılacak, beyaz masanın üstüne yatacak, vücudunun giderek ısındığını hissedecek ve masadan kalktığında şimdiki ölçüleri geçmişte kalmış olacaktı. Yani, yepyeni bir Melek Hanım kalkacaktı masadan... Gerçekten de öyle oldu... Seans bittiğinde son derece hafiflemiş hissediyordu kendisini Melek Hanım. Duşunu aldı, kendisine artık sanki bol gelen elbiselerini giydi. Mutluluk içinde çıktı güzellik salonundan.

Mucizenin kerameti. Bu bir mucizeydi gerçekten... Hiçbir çaba göstermeden, yalnızca bir saatçik içinde zayıflayıvermek,ince,daha ince olmak için çabalayan günümüz kadını için nasıl da güzel bir düştü. Ama kuşkusuz, her mucize gibi bunun da bir nedeni vardı. Nasıl olup da, bu denli kısa bir süre içinde bu denli incelmenin mümkün olduğunu, mucizevi yöntemin uygulandığı güzellik salonunun yöneticisi şöyle açıklıyordu: "Bu çok basit, ama bir o kadar da az rastlanan bir yöntemdir. Amaç rejimle ve jimnastikle veremediğimiz kiloları vermektir. Bu yöntem hücreler arası oksijen alışını stimüle ediyor. Yani yağlar terlemeyle atılıyor, bir kısmı ise dolaşıma katılıyor."

Ama kazın ayağı öyle değildi anlaşılan. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölüm Başkanı Prof. Ayşe Baysan güzellik salonu yöneticisinin bu açıklamalarına kahkahalarla şu yanıtı veriyordu. "Yağ öyle buharlaşmaz. Terlemeyle ancak vücudunuzdaki suyu kaybedersiniz, çünkü insan vücudunun yüzde altmışı sudur. Yani, bir başka deyişle bu yöntem tamamıyla geçicidir. Makineden çıkar ve su içerseniz, içtiğiniz suyla verdiğiniz kiloyu geri alırsınız." Gerçekten de, Melek Hanım daha evine gider gitmez bardak bardak su içmeye başlamış ve seanstan sonra hissettiği hafiflikten eser kalmamıştı.

Aslında Prof. Ayşe Baysan yönteme daha en temelden karşı çıkıyordu. Seansa başlamadan mezura ile vücut ölçülerinin alınmasını hayretle karşılıyor ve bu tür ölçümlerde kesin sonuç almanın oldukça uzak bir olasılık olduğunu vurguluyordu. "Mezurayı sıkışık ölçersem, 10 santimden daha fazla da bir fark elde edebilirim" diyordu Baysan, "Bence bu bir aldatmaca." Öte yandan uzun süre ısıya maruz kalmanın sadece ve sadece terlemeye yol açacağını, bunun ise uzun vadede hiçbir yarar sağlamayacağını öne sürüyor ve ekliyordu: "Eğer terlemeyle vücuttan yağ gitseydi, herkes yaz tatilinden tığ gibi dönerdi. Bodrum'un, Side'nin yaz sıcağını düşünsenize..."

İnsanların kalbi var. Tüm bu tartışmalar bir yana, aslında alan memnun satan memnundu. Güzellik salonu yöneticileri geçici de olsa insanları inceltiyor ve sonuçta para kazanıyor, zayıflamaya gelenlerse binlerce lira sayıp gözle görülür şekilde inceliyorlardı. Kilolar kısa bir süre sonra yeniden alınacak da olsa, anlık mutluluklar ve doyumlar sağlanmıyor değildi doğrusu... Gerçekten de, sorun yalnızca su içildiğinde kilo almak olsaydı, kimsenin çok fazla bir şey söylemeye hakkı olmazdı. Ama iş bununla da bitmiyordu. Kardiyolog Profesör İsfendiyar Candan'ın yöntemi duyduğunda gösterdiği tepkiden de ortaya çıkıyordu konunun önemi. "Belirli derecenin üstündeki ısılara organizmanın tahammülü son derece güç olur. Üstelik, kalp ve damar sorunu olanlar için problem doğması fevkalade mümkündür."

Mucizevi yöntem çok basit! Terleyin ve yağlarınızdan kurtulun. Peki ya bardak bardak su içildikten sonra?

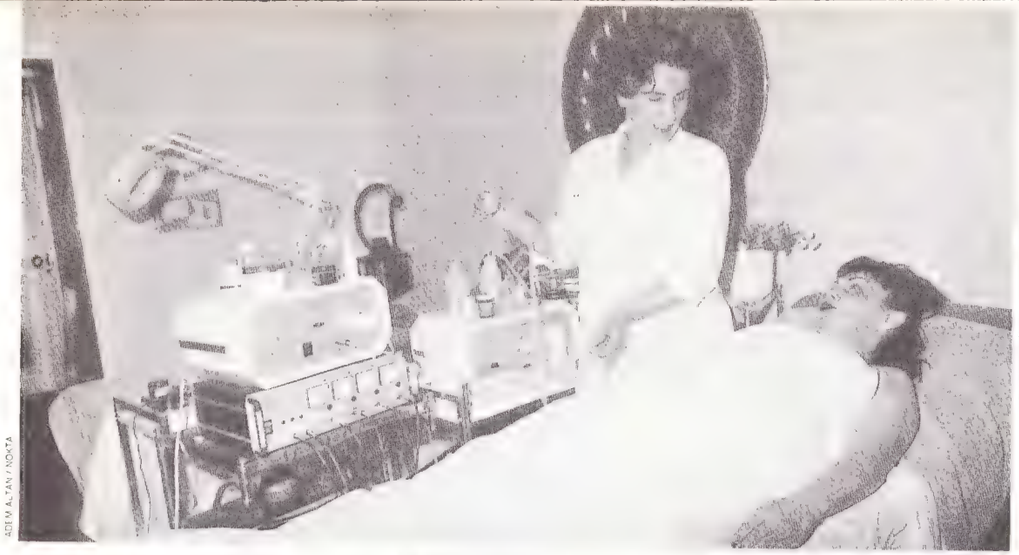

ADİL M. ALTAN / NOKTA

Zayıflama tutkusu kadınlara etmediğini bırakmadı. Kimisi kendini açlığa mahkûm ederken...

İşte, bu gerçek bir sorundu. Çünkü güzellik salonunda alete bağlanmadan önce herhangi bir sağlık kontrolü yapılmıyordu. Oysa bu denli uzun süre elektrik akımından kaynaklanan bir ısıyla karşılaşmak, değil kalp ve damar sorunu olanlar için, sağlıklı bünyeler için bile son derece olumsuz sonuçlar doğurabilirdi. Candan, kalp hastalarının basit bir fizik tedaviye bile son derece sakınmalı sokulduğunu belirterek şunları ekliyordu: "Damarlar sıcakta açılır. Tansiyon düşüverir ve kalp başlar çırpınmaya. Dolayısıyla bu yöntem pek akla yakın değil."

Ayşe Baysan'ın ise tüm bu tartışmalara katacağı önemli bir nokta daha vardı: "Vücudumuzun çalışma şekli 36.5 dereceye göre ayarlanmıştır. Vücudumuzdaki binlerce kimyasal olay bu derecede olur. Sıcaklık çok artarsa bu çalışma düzeni hızla aksayacaktır. Sözgelimi, ateşlenen çocuğu düşünün. Ateşi çok yükselirse havale geçirir. İşte bu denli tehlikeli olabilir dikkatsizce uygulanan yöntemler."

Hayal de üretilir. Hayal üretme merkezleri hayal kurmayı olanaklı kılıyordu. Bir de bu hayaller gerçek olsaydı. İşte güzellik salonu yöneticisi, bilim adamlarının bunca tartışmasına yanıt olarak şunları anlatıyordu: "Bir gün diploma töreni için yaptırdığı elbiseye sığamayan bir müşterimiz geldi. Üstelik elbise de elinde... Balo akşamdı ve bir tek şansımız vardı. Makineyi deneyelim dedik ve onu bir saat boyunca ısıttık. Çıktığında ise artık elbisesine sığıyordu. Öyle sevindi ki kızcağız."

Gül BÜYÜKBEŞE

'İnsanlar paralarını boşa harcıyorlar'

ADİL M. ALTAN / NOKTA

Prof. Ayşe Baysan kimi güzellik salonlarında uygulanan derinlemesine ısı yöntemine ilişkin Nokta'*nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Normal ve zararlı olmayan yöntemlerle insan nasıl zayıflayabilir?

Baysan: Şişmanlığın temel göstergesi enerji harcamasının alınan enerjiden az olmasıdır. Bu bir biyokimsayal olaydır. Durum bu olduğuna göre insan ancak yine biyokimyasal olaylarla kilo verebilir. Tek yapılması gereken şey beden hareketini artırmak suretiyle enerji harcamamızı fazlalaştırmaktır.

Nokta: Terlemeyle kilo vermek mümkün mü?

Baysan: Kısa vadede belki... Ama uzun vadede bu mümkün değil, vücuttan terle atılan su miktarı sıvı alındığında tekrar eskiye döner. Üstelik birdenbire çok terlemek, neden olan ısının yüksekliği de düşünüldüğünde oldukça önemli komplikasyonlar doğurabilir. İnsan çok terlerse baygınlık geçirebilir örneğin. Çünkü vücuttaki su miktarı azalmıştır, hücrenin içindeki su miktarı azalmıştır. İshalden, koleradan nasıl ölünür, su kaybı yüzünden... Gerçi bir saatlik bir seansta bu denli ciddi sonuçlar doğmaz. Ama bu da kaybedilen su kısa sürede geri alınacağı için, uzun vadede yarar sağlamaz.

Nokta: Peki, bu yöntemin yararından çok zararı varsa, belli bir tür kontrol uygulanmıyor mu?

Baysan: Böyle bir durum ABD'de olsa hemen Senato soruşturması açarlardı. Ama Türkiye'de pek bilinmiyor olsa gerek, üstünde fazlasıyla durulmuyor. Ben doğrusu, insanlar nasıl olurda bu tür yerlere para verirler anlamıyorum. Şunu bilir şunu söylerim, kişilerin paralarını lüzumsuz yere harcamalarının hiç yararı yoktur. Üstelik de tehlikeli, kim kalp hastası kim değil bilmiyorsunuz. Şu da kesin, terlemeyle yağ vücuttan atılmaz. Zayıflamanın tek yolu demin de belirttiğim gibi, beden hareketini artırmaktır.

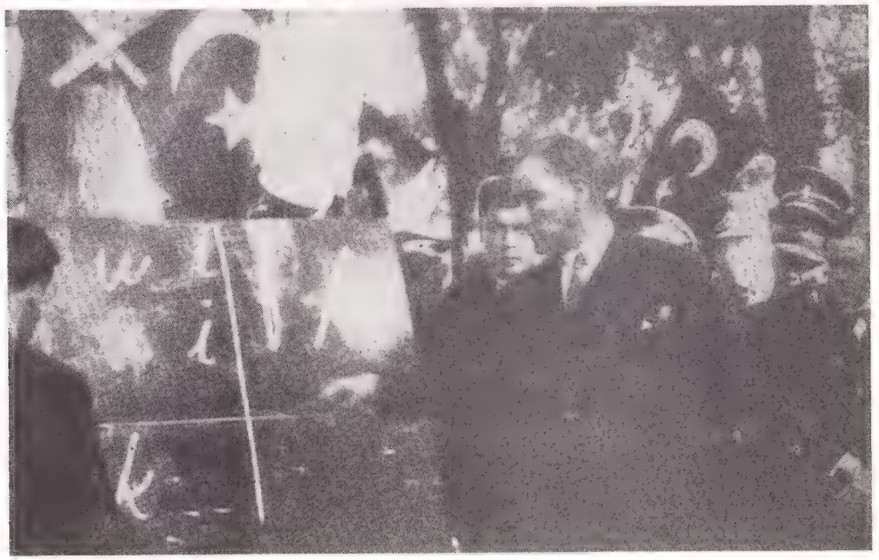

59. YILDÖNÜMÜNDE BİR DEVRİM

Harf Devrimi tartışılıyor

Üzerinden 59 yıl geçmiş olmasına rağmen, Harf Devrimi aydınlar arasında yeniden tartışılmaya başlandı. Çağdaş dünyaya geçişte bu devrimin gerekliliği genellikle kabul edilirken, asıl tartışma geçmiş kültürle bugün arasındaki kopukluktan odaklanıyor.

"Cumhurbaşkanı Kenan Evren bile özel notları için çocukken öğrendiği kullanımı kolay Arap harflerini tercih ediyorsa, 'Latin alfabesi daha kolay' iddiası da yersiz demektir " görüşünü savunuyor ve ekliyordu Zaman gazetesi Genel Yayın Müdürü Fehmi Koru: "Harf Devrimi'yle okuma yazma bilen bir aydın nesil bir gecede cahil hale getirildi. O bocalama neslinden sonra gelenler ise, hafızası olmayan insanlar gibi yerlerini el yordamıyla bulmaya çabaladılar."

Çok başka bir kanattan, Gergedan dergisi editörlerinden Enis Batur da benzer şeyler söylüyordu: "Bir harften diğerine geçip ötekini bırakmak yanlış bir çözüm, kesin gözüyle bakıyorum yanlışlığa. Ama olmuş bir kere, geri dönülmesi de yanlış gözüküyor bana bugün."

Biz devrimi çok sevmiştik. 1928 yılı 8 Ağustos gecesi Marmara'nın yakamozlu sularına, Sarayburnu Parkı'ndan yükselen kahkahalar ve çalgı sesleri dökülüyordu. CHP'nin düzenlediği eğlence, gecenin ilerleyen saatlerinde kıvamını bulmuş, Mısırlı şarkıcı Müniretü'l-Mehdiye de programını yeni bitirmişti. Birden Gazi Paşa Hazretleri'nin geceyi şereflendirdiği haberi duyuldu. Ortalığı önce bir uğultu, ardından derin bir sessizlik kapladı ve Paşa Hazretleri'nin biraz Rumeli şivesine çalan tok sesi geceyi doldurdu:

"Bizim ahenktar, zengin lisanımız yeni Türk harfleriyle kendini gösterecektir. Asırlardan beri kafalarımızı demir çerçeve içinde bulunduran, anlaşılmayan ve anlayamadığımız işaretlerden kendimizi kurtarmak, yeni Türk harflerini anlamak mecburiyetindeyiz. (...) Bir milletin, bir heyet-i içtimaiyenin yüzde onu okuma yazma bilir, yüzde sekseni bilmez nevidendir. Bundan insan olanlar utanmak lazımdır."

Mustafa Kemal'in sözünü ettiği "yeni Türk harfleri" Latin harfleriydi ve Paşa, uzun süredir oluşturulan düşünceyi kendi ağzından ilk kez halka açıklıyordu. Böylece, Tanzimat'tan beri sürdürülen Arap harflerinin ıslahı mı, yoksa tamamen değiştirilmesi mi gerektiği tartışmaları da son buluyor ve 1 Kasım 1928 tarihinde TBMM'ne sunulan kanun teklifinin kabulüyle, sorun gayet radikal bir biçimde çözümleniyordu. Genç Türkiye Cumhuriyeti Latin harflerini benimsemişti.

Aysberg gibi bir toplum. Enis Batur'a göre Harf Devrimi, "Üstü gözüken, altı gözükmeyen bir toplum ortaya çıkarmıştı. Çok somut bir biçimde Türkiye'de düşünce tarihini, edebiyat tarihini sıfır noktasına getirip tekrar başlamak gibi abes bir şeyin içine girilmişti."

Ancak, Harf Devrimi'nin ilk yıllarındaki ufak tefek kıpırdanmaların dışında "muhalif" bir ses duyulmuyordu. Çünkü, başta devrimi yapanlar olmak üzere aydın-bürokrat kesim eski yazıyı biliyor, dolayısıyla pek bir sorun çıkmıyordu. Ama aradan yıllar geçip eski yazı bilmeyen kuşaklar yetiştikçe ve özellikle 60'lı yıllardan sonra, "resmi" veriler sorgulanmaya başlanıyor ve gündeme ilgi çekici sorular geliyordu: 50 yıllık tarihi olan bir toplumun mu ürünleriydik? Düşünce dünyamızın 1920'lerden öncesi yok muydu? Edebiyatımız, mesela bir Reşat Nuri ile mi başlıyor-

Enis Batur: "Harf Devrimi yanlış bir çözümdü."

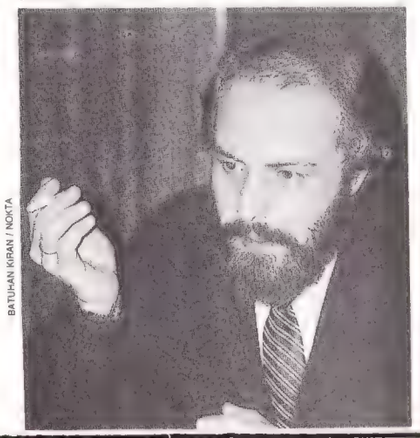

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Füsun Akatlı: "Bütün bilincimle destekliyorum."

Tahsin Yücel: "Cesur ve yerinde bir karar..."

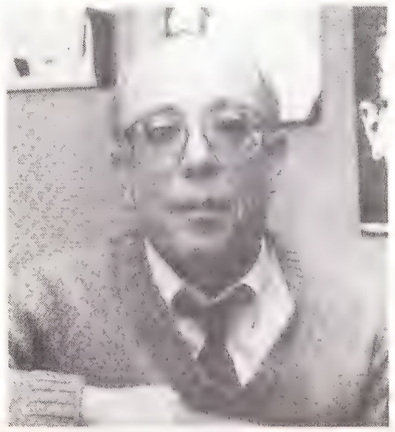

"Harf Devrimi bir hataydı"

Çeşitli konuşmalarında Harf Devrimi'nin yanlış olduğunu savunan eski milletvekili ve Ebuzziya Tevfik'in torunu Ziyad Ebuzziya, konuya ilişkin olarak* Nokta*'nın sorularını cevapladı.

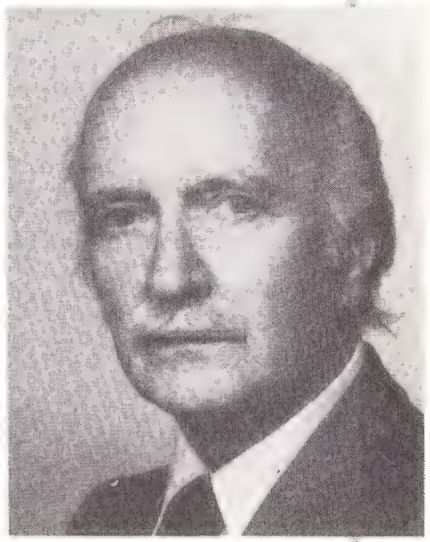

Nokta:Harf Devrimi'nin yapıldığı yılı hatırlıyor musunuz?

Ebuzziya: Harf Devrimi'nin yapıldığı günlerde biz Galatasaray'ın sekizinci sınıfında talebeydik. Bu işte en az sıkıntıyı biz Galatasaraylılar çektik. Çünkü Fransızca okuyorduk. Ama düşünün ki, bir günde bütün bir memleket okuryazarlıktan çıktı ve ümmi oldu. Halbuki Atatürk bu kararı alırken, memleketteki okuryazar sayısını artırmak düşüncesinden yola çıkmıştı. Benim kanaatimce bu yanlış bir düşünceydi. Çünkü eski yazıyı da, yeni yazıyı da aynı sürede öğretmek mümkündür. Bu, bir metot meselesidir.

Nokta: Yönünü Batı'ya çeviren Türkiye Cumhuriyeti'nin Latin harflerine geçmesi zorunlu değil miydi?

Ebuzziya: Kesinlikle değildi. Bir ecnebi, Türkçe bilmedikten sonra benim Latin harfleriyle yazdığım yazıyı okumuş neye yarar. Siz Latin harflerini biliyorsunuz, ecnebi dillerinden birini okuyunca anlıyor musunuz? Demek ki, Batılılaşmakla harfi değiştirmenin bir ilgisi yok. Nitekim bir Japonya örneği var ortada. Japonlar dünyanın en güç alfabesine sahip. Ama değiştirmemişler ve üstelik dünyanın en ileri ülkelerinden biri haline gelebilmişler.

Nokta: Sizce Harf Devrimi'nin ne gibi sakıncaları oldu?

Ebuzziya: Evvela, atalarımızın bütün mazisiyle bize bıraktığı kültürel değerlere sırt çevirmiş olduk. Artık o kültüre gidilemiyor. Benim yaşım 77, ben bile mesela bir Kanuni devrine ait elyazmalarını sökemiyorum. Bu ayıptır. Ayrıca bugün arşivlerde bir araştırma yapmak mümkün değil.

Nokta: Harf Devrimi'nden dönüş olamayacağına göre, bu sakıncaları ortadan kaldırmak için neler yapılabilir?

Ebuzziya: Aradan bu kadar sene geçti. Bundan sonra eski yazıya dönmek diye bir şey kimsenin aklından geçemez. Böyle bir münasebetsizlik yapmaya kalkanın karşısına evvela ben çıkarım. Çünkü bu hata bir defa yapıldı. Bunun için ben diyorum ki, Atatürk de sağ olsaydı eski yazıyı mecburi ders diye mekteplere koyardı.

Nokta: Mevcut eğitim sistemi yabancı dili bırakın,Türkçeyi bile doğru dürüst öğretemiyor. Eski yazıyı nasıl öğretecek?

Ebuzziya: Ecnebi dilini öğretmek zordur ama Türkçe öğretilebilir. Çünkü eski yazı zaten Türkçe. Haftada bir saat ders verdiğiniz zaman bir süre sonra, eski metinler gayet rahat okunabilir.

Nokta: Eski yazıyı okullarda kimlerin öğreteceğini düşünüyorsunuz?

Ebuzziya: Gayet kolay. Bir kurs açılır. Az da olsa, eski yazıyı mükemmel bilen insanlar var. Bunlar kurslarda pekâlâ talebeleri yetiştirebilirler. Tabii başlangıçta bir miktar sıkıntı çekilecektir ama önemli olan başlamaktır.

du? Amerikan toplumu kadar olsun bir geçmişe sahip değil miydik?

Sorular birbirini kovalıyordu. Fehmi Koru'ya göre kimlik bunalımının en önemli sebeplerinden biri Harf Devrimi'ydi. "Latin harflerinin kabulü kütüphanelerin ve arşivlerin kapısına kilit vurmuştu. Belki 'on yılda on beş milyon genç yaratılamamıştı her yaştan' ama 50 yılda belleksiz, tarihsiz, yüzeysel bir toplum oluşturulduğu kesindi." Bu durum ister istemez Harf Devrimi doğru muydu, yanlış mıydı tartışmalarını da gündeme getiriyordu.

Doğru mu, yanlış mı? Eleştirmen Füsun Akatlı'ya göre Latin harflerine geçilmesi son derece doğruydu. Akatlı şöyle diyordu: "Çünkü, dünya değiştiriyorduk, çağdaş dünyaya doğru bir adım atmıştık. Çağdaş dünyanın içerisinde yer almaktan yana bir kişi olarak, o zamanki Dil Devrimi'ni bütün yüreğimle, bütün bilincimle destekliyorum."

Ancak, bir dönem Milli Eğitim Bakanlığı da yapmış bulunan dil bilgini ve eski CHP milletvekili Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu farklı şeyler düşünüyordu. Harf Devrimi'nin gerçekleştiği yılları gayet yakından bilen Prof. Banguoğlu şunları anlatıyordu:

"Devrimler, Atatürk'ün dediği gibi çok defa ani ve mecburi olur. Ama her devrimin götürdüğü kayıplar vardır ki, onlar da o nispette anidir. Biz Latin harflerine geçtiğimiz zaman bin yıllık bir kültür birikimine sahiptik. Üstelik bu yazı Müslüman bir kültür çevresinin yazısıydı. Arşivlerin, kütüphanelerin yazısını kısa sürede değiştirmek mümkün olmadığına göre, büyük bir kopukluğun ortaya çıkması kaçınılmazdı."

Prof. Tahsin Yücel ise Harf Devrimi'ni "cesur ve yerinde bir karar" olarak nitelendiriyor ve destekliyordu. Prof. Yücel'e göre, "yeni alfabe benimsendikten sonra Türkçe kökenli sözcüklerin Türkçeliği, yabancı kökenli sözcüklerin de yabancılığı daha belirgin olmuştu. Üstelik yeni yazı, Dil Devrimi'ni de kolaylaştırmış ve gerekliliğini ortaya koymuştu."

Dilde gam var şimdilik. İş elbette Latin harflerinin kabul edildiğini bildiren yasanın Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla bitmiyordu. Başta CHP'nin ileri gelenleri olmak üzere, Latin harflerini bilen bütün üniversite hocaları seferber oluyor ve yurt düzeyinde kurslar açılıyordu. Amaç, kısa sürede yeni harfleri öğretmek ve bilhassa devlet dairelerinde aksayan işleri yoluna koymaktı. Bu arada kimi ilginç durumlar da yaşanmıyor değildi. Sözgelişi gazetelerin tirajı birdenbire üç yüzlere-beş yüzlere düşmüştü ve hükümet çare olarak resmi ilan desteğini gündeme getirmişti. Öte yandan on beş günlük kurslarda başarılı olamayan devlet memurlarının işlerine son verildiği de görülüyordu.

Fehmi Koru: "Kenan Evren bile eski yazıyla not tutuyor."

Enis Batur bütün bunları, toplumu besleyen ana kaynaklardan birinin kopmasının doğal sonuçları olarak değerlendiriyordu. Batur'a göre, "hem birikimden, hem de kültürel donanımdan önemli bir damar kopartılmıştı. Oysa, yazı değişikliğine gerek olmadan da dil değişikliği yaşanabilirdi."

Prof. Tahsin Yücel de eski harflerle yazılmış metinlere ulaşmanın zorlaştığını kabul ediyordu ama bunun sebebi harflerin değiştirilmesi değildi. Eski metinler Osmanlıca'yla yazılmıştı ve bu dili gayet küçük bir azınlık biliyordu. Dolayısıyla, harf değişikliğinin büyük bir kültürel kopukluğa neden olduğu savunulamazdı.

Dil yaresine çare. Herkesin bildiği bir gerçek vardı. Artık Harf Devrimi'nden geri dönülmesi söz konusu bile edilemezdi. 40'lı yıllarda Milli Eğitim Bakanı iken Talim-Terbiye'ye liselerde Osmanlıca'nın seçmeli ders olarak konulması teklifini götüren ve büyük tepkilerle karşılaşan Prof. Tahsin Banguoğlu şöyle diyordu:

"Kabul ettiğimiz yazı elbette hoştur, iyidir, güzeldir, kolaydır, ama en azından aydınlarımızın kütüphanelere, arşivlere gitmek için eski yazıyı öğrenmeleri lazımdır."

Enis Batur ile Fehmi Koru da, eski yazının okullarda ders olarak okutulması gerektiğini savunuyorlar ve bu arada, eski döneme ait eserlerin ehil bir kadro tarafından yeni dile aktarılmasının gereğine işaret ediyorlardı.

Prof. Tahsin Yücel ile Füsun Akatlı ise bu konuda tamamen farklı düşünüyorlardı. Okullarda eski yazı öğretmekle, hatta Arapça öğretmekle Osmanlı kültüründen kalma eserler anlaşılamazdı. Üstelik bu, öğrencilerin edinmesi gereken çağdaş bilgilerin de zararınaydı. Konuyla ilgilenmek isteyen uzmanlar ise, eski yazıyı rahatça öğrenebilirlerdi. Bunun okullara ders olarak konulması, birtakım başka ideolojik hesapların gündeme getirdiği bir konuydu.

Tahsin Banguoğlu: "Yeni harfler iyiydi, güzeldi ama..."

Devrimleri tartışmak. "Aydın yanları olan insanlarsak, tartışılamayacak herhangi bir şey düşünemiyorum." diyordu Enis Batur ve şöyle devam ediyordu: "Atatürk devrimleri doğru mudur, eğri midir diye adam gibi tartışılabilmeli. Çünkü tartışılamadığı sürece, karşı taraftan bir kişi 'sen konuşuyorsun, ben konuşamıyorum' gibi bir şantaj getiriyor. Bu, kendi payıma son derece rahatsız ediyor beni." Prof. Tahsin Yücel de tartışmaktan yanaydı ama tartışma adına Atatürkçülüğün yozlaştırıldığını düşünüyordu.

Evet, 1 Kasım 1928'de yapılan Harf Devrimi'nin üzerinden tam elli dokuz yıl geçmiş, bu arada Türkiye değişmiş ve devrimler tartışılmaya başlanmıştı.Kimbilir belki de bu, bir özgürlükler bütünü ve tartışma zemini olan demokrasinin yerleşip kökleşmesine doğru atılmış önemli bir adımdı. Enis Batur'un şu sözleri ise oldukça dikkat çekiyordu: "Bunlar bugüne kadar tartışılmadıysa abilerimiz adına üzgünüm, bugün tartışılamıyorsa kendimiz adına üzgünüm..."

Sefa KAPLAN

"Latin harfleri yararlı olmuştur"

Murat Belge, Latin harflerinin kabulü ile birlikte meydana gelen durumla ilgili olarak* Nokta'*nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Yeni bir medeniyete geçerken harflerin değişmesi zorunlu muydu?

Belge: Zorunlu olmayabilirdi sanıyorum. Eski alfabeyle yeni kültür mümkün olabilirdi. Ama bu yeni kültüre geçişte, alfabeyi değiştirmenin de belli bir kolaylık getirdiği kanısındayım. Ama ille Latin alfabesi mi, başka türlü bir alfabe olamaz mıydı? Belki doğrudan Göktürk alfabesi geliştirilseydi çok daha yatkın olabilirdi. Ama Latin harflerinin, okuma-yazma alışkanlığının yaygınlaşmasına belli bir ölçüde katkısı olduğunu düşünüyorum. Yani, alfabe değişikliği yararlı mı oldu, zararlı mı şeklinde bakıldığında ben yararlı olduğu kanısındayım.

Nokta: Bu değişiklik yapılırken kültürel kopukluğa meydan vermeyecek önlemler alınmamasının sonuçları neler olmuştur?

Belge: Bunun dolaysız sonucu, eski harflerle yazılmış pek çok metnin eski harflerde kalmasıdır. Daha sonra gelen kuşaklar eski harfleri bilmeden yetiştiği için, bu metinler bir çeşit mahzene kapatıldı ve kapısı kilitlendi gibi bir durum var ortada.

DENİZ DOĞAN / NOKTA

Nokta: Bu durum toplumda bir sıkıntı doğurmuş mudur sizce?

Belge: Şimdi, tarihini çok iyi bilen bir toplum olduğu söylenemez Türkiye'nin. Dünya kadar eski yazı belge, özel bir beceri edinmemiş insanların ulaşamayacağı bir noktada. Bu büyük bir sıkıntı veriyor. Aslında toplumun bilincinde olduğu bir sıkıntı değil bu ama dünyada ne oluyor, ne olmalıdır diye bakıldığında bir sıkıntı potansiyeli görünüyor. Ancak bu telafi edilebilir bir şeydir. Alfabenin değişmesine çokfazla olumsuz değer yüklemiyorum ama işin geri kalan kısmının bu şekilde yürütülmesinin, mesela yeni icat bir Türk tarihinin, gerçek Türk tarihinin yerine oturtulması çabaları gibi birtakım girişimlerin, sonuçta Türkiye için zararlı olduğu kanısındayım. Çünkü bugün tarihinden büyük ölçüde kopmuş bir toplum halinde yaşıyoruz. Oysa, hem alfabeyi değiştirebilir, hem de bu kopukluğu yaratmayabilirdik.

Nokta: Nasıl olabilirdi bu?

Belge: İnsanları o şekilde eğiterek. Türkiye'de büyük ölçüde tarihine düşman bir toplum ortaya çıktı. Dolayısıyla, bir yandan muhafazakâr olduklarını söylüyorlar, bir yandan da Cağaloğlu'ndaki sarnıcı yıkıyorlar, Samatya'daki Sinan Hamamı'nı özel mülk olarak kullanabiliyorlar. Dil meselesinde de böyle bu. Bir Ahmet Mithat'ı bugün hâlâ bütün eserleriyle göremiyoruz yeni Türkçe'de. Birçok önemli yazarın eseri henüz çevrilmiş değil. Üstelik bunlar son dönem yazarları, Osmanlı tarihinin adı bilinmedik divan şairi değil. Dolayısıyla, bu meseleye daha bilinçli bir şekilde yaklaşmak gerekiyor. Buna enerji ve para harcamak gerekiyor. Ama asıl tarihten biraz daha az korkmak gerekiyor.

Nokta:Harf Devrimi'nden geriye dönüş mümkün olmadığına göre, aradaki kopukluğun giderilmesi için neler yapılabilir?

Belge: Okullara en azından seçmeli ders olarak konulabilir. Konmasında yarar var bence. Edebiyat, tarih üzerine yoğunlaşan bütün kurumlarda daha sistematik ve daha bilinçli hale getirmek lazım. Yine özellikle Türkoloji, tarih bölümlerine eski eserleri bugünkü dile titiz bir biçimde çevirmek gibi görevler düşüyor.

Tabii sadece alfabe meselesi değil eski dili bilmek. Şimdi, yeni Türkçe konuşmak bir meziyet, peki bunu kabul edelim, "ihtiyaç" demek ayıp biraz. Entelektüel olmak istiyorsan "gereksinme" diyorsun ve şık oluyor, hoş oluyor. Peki bunu da kabul edelim ama bir insan "ihtiyaç" demeyi unuttuğu zaman, "ihtiyaç" kelimesini duyunca Fiji dilinde bir şey duymuş gibi tepki gösterdiği zaman daha mı olumlu bir toplum olacağız? Bu konuda ciddi bir karar vermek gerekiyor. Tabii bunun karşıtı da söz konusu. Mesela adam kalkıp "olanak" dediği zaman "vatan haini" ve "komünist"mi ilan etmek gerekiyor? Tarihe şöyle bakabiliriz, böyle bakabiliriz, bu ayrı bir şey ama bu veriler içinde yaşayacağız. Bu veriler içinde de bir şeyi silemeyiz. Çünkü tarihte bir şey silindiği zaman, onun ilerde ne şekilde karşımıza çıkıp, ne şekilde şamar atacağını bilemeyiz. Dolayısıyla, dil konusundaki tavrımızda da, alfabe konusundaki tavrımızda da kendi tarihimizden korkmama kararını vermek ama bunu da genel olarak bilgilenme denilen olayla kurulacak sağlıklı bir ilişki içerisinde bir yere yerleştirmek durumundayız.

Ayın sarışın yüzü

Yeni dönemde TV'nin en sevilen dizilerinden "Mavi Ay"ın yıldızı, Hollywood'da az rastlanan bir özelliğe sahip. Ün savaşını Cybill Shepherd önce kaybetti sonra kazandı.

"Ölü bir sıçan ne kadar yetenekliyse o kadar yetenekli, üstelik diş macunu reklamı gibi sırıtıyor." Hollywood'un dedikodu yazarlarından biri 10 yıl önce böyle yazıyordu Cybill Shepherd için. Oysa TRT televizyonunun yeni dönemde ekrana getirdiği iki dizi, "Cehennem Sıcağında" ve "Mavi Ay"ın yıldızı Shepherd'tan bugünlerde "yeni Carole Lombard" diye söz ediliyor.

Aslında tipik taşralı bir havası var Shepherd'ın. 1970'lerin başında New York'a Memphis teen-age güzeli olarak gelmişti. Bu Amerikalı "Kezban" görüntüsündeki saflık ona genç kızların moda dergisi Glamour'un kapak kızlığını getirmişti. Ama dikkat! Gözlerine bakılırsa kendine güvenen az çok hesaplı, biraz kibirli, biraz da muzip bir kadını fark etmemek olanaksız. Bir Amerikalı erkeğin sokakta bol bol karşılaştığı, karşı dairenin kapısını çaldığında karşısına çıkıveren dilberlere çok benziyor. Sarı saç, mavi gözler, beyaz ten, kemikli bir beden ve uzun boy. Onu ayıran ne? Bir senarist şöyle diyor:

"Tam bir komşu kızı. Ama ancak iki blok ötede otururşa kendinizi güvenlikte hissedebileceğiniz bir komşu kızı..."

Glamour'un kapak kızlığından şöhrete ulaştı

Her gidişin bir dönüşü var mı? "Şöhret komik bir şey" diyor Shepherd, "Bir fitilin yanması gibi. Birden parlayıp şöhret oluveriyorsunuz. Sonra da fitil sönüyor. "Anlatmak istediği uzun bir öykü Shepherd'ın. Robert de Niro ve Jodie Foster'ı ünlendiren "Taksi Şoförü" (1976) filminden Shepherd'ı hatırlayanların merak edecekleri bir öykü... Sarışın oyuncuyu keşfedip sinemaya getiren yönetmen Peter Bogdanovich, ısrarla hem arkadaşlarının filmlerinde, hem de kendi filmlerinde ona çeşitli roller bulmasına karşın bir türlü Hollywood'a kabul ettirememişti. "Taksi Şoförü"ndeki politikacının beyaz giysili, soğuk sekreteri rolündeki başarısı bile göz ardı edilmişti. Neden mi? Filmlere bakılırsa dünya, sevenleri seviyordu? Ama... Hollywood pek sıcak yaklaşmamıştı Bogdanovich-Shepherd aşkına. Ünlü yönetmenin herkesçe sevilen bir karısı ve iki çocuğu vardı, bu taşralı kız da nereden çıkmıştı? Sonunda Bogdanovich'e "ayağı sürçmüş" gibi bakıp, olur böyle şeyler diyen sinema dünyası, Cybill Shepherd'a "düşmüş bir kadın" olarak davranmıştı. Oysa başka yönetmenler de önem vermişlerdi genç kadındaki farklı yönlere. Sözgelimi Bob Rafelson "gözleri çok başka, sanki bir güneş gözlüğünün ardından bakar gibi bakıyor insana" diyordu. Birçoklarına göre ondaki "dişi Clint Eastwood" edasından sinema yararlanabilirdi.

Ama kırgın Cybill Shepherd bavulunu toplayıp memleketi Memphis'e, annesinin yanına geri döndü. Bir barmenle evlendi, bir kızı oldu. Artık sinema serüveni kapandı diye düşünenleri yanıltmak için ise çok zaman geçmedi. Önce 1983'te "Sarı Gül" dizisinde oynadı ve ardından son yılların en renkli ve sevilen komedi dizilerinden sayılan "Mavi Ay"ın yıldızı oldu. ABC televizyonu, önceleri yapımcının Shepherd'a "Mavi Ay"da yer vermek önerisine karşı çıkmıştı. Buz gibi görüntüsünün sorun çıkartacağını düşünmüşlerdi. Yapımcı Glenn Caron ise ısrar etti: "Bu soğukluk seyirci tarafından algılanırsa dizinin işine yarar. Gırgır olaylar ve bu olaylara mesafeyle bakmaya çalışan ama tam ortasına düşen bir fıstık."

"Mavi Ay"da rol arkadaşı Bruce Willis'le şirin bir ikili oluşturuyorlar.

37 yaşında bir güzel. "Orta yaşlıyım ve bir masal gibi geliyor bu bana. Yirmi yaşından beri sahnedeyim. Ve ne yapmam gerektiğini şimdi şimdi öğreniyorum. Yaşamdan zevk almayı artık biliyorum. Kısacası yaşamımın ortasında bir yerde olmak bana çok hoş geliyor." Gerçekte "Mavi Ay"da olduğundan daha genç görünüşlü olduğunu düşünen Rolling Stones dergisinin muhabirine bunları söylüyor Shepherd. Tek katlı küçük bir Hollywood evinde, 7 yaşındaki kızı Clementine'le birlikte oturuyor. Evin oturma odası geniş kanapeler ve kocaman bir siyah piyanoyla tıka basa dolu. Küçük kitaplıkta "18. Yüzyıl İngiliz Şiiri" adlı bir kitap dikkati çekiyor. Pahalı ama kötü zevklere iyi bir örnek sayılabilecek kadife kaplı duvarda, 1985 yılı en iyi yapılı saç ödülünün plaketi asılı. Formika mutfak masasının üzerinde ise ürkütücü bir yazı var: "Sigara içene ölüm cezası".

Son yıllarda bir sinema yıldızıyla yapılan röportajlarda vazgeçilmez olan kimi şeyler Cybill Shepherd için geçerli değil. Yani "bütün amacım Woody Allen'ın bir filminde oynamak" türünden "itiraf"larda bulunmuyor. "Asıl tutkum oyunculuk değil yazmak, resim yapmak" gibi gösterişli kalıplara da başvurmuyor. Sakin biçimde kadınların elinden çıkmış erotik edebiyata çok düşkün olduğunu belirtiyor sadece. Ya pornografi? "Bir kadın olarak aşağılandığımı hissediyorum ve iğrenç buluyorum" diyor pornografi için. Filmlerdeki aşırı çıplaklığa da karşı. Çıplaklık kötü bir şey olduğundan değil, oyuncuları o klasik "güç ve gizemlilik"lerinden uzaklaştırdığı için. Ayrıca filmlerdeki soyunma işinde başka bir yanlışlık olduğuna da inanıyor: "Hep kadınların soyunup dökünmeleri bekleniyor" diyor Shepherd, "Oysa kendi deneyimlerime bakarsam, erkekler hep benden daha hızlı elbiselerini çıkarttılar. Filmlerdeyse tam tersi oluyor."

Buzdaki ateşe inanmayanlar Cybill Shepherd'ı hiç görmemişler demektir.

BÜTÜN dünyada seçkin erkekler yeni bir güne Gillette GII ile başlar.

Onlar, Gillette GII'nin sadece Gillette teknolojisine özgü uluslararası kalitesini, benzersiz tıraş konforunu tanırlar.

Gillette GII ile tıraş, onu bir kez deneyenler için vazgeçilemeyecek seçkin bir alışkanlıktır.

Siz de her sabah sıra dışı bir günün muhteşem başlangıcını seçenler arasına katılın.

Gillette GII "tıraş sistemi" sürekli kullanabileceğiniz bir gövde ile, değişebilir iki bıçaklı kartuşlardan oluşuyor. Gövdeyi bir kez alıp yıllarca kullanacaksınız. İki bıçaklı kartuşları ise defalarca mükemmel tıraştan sonra değiştirebilirsiniz...

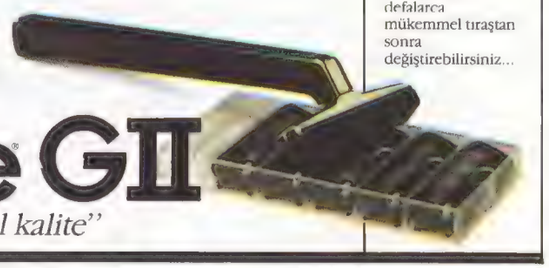

Gillette GII

"Tıraşta evrensel kalite"

SÖYLEŞİ / YUSUF ATILGAN

Yazarı Zebercet'i anlatıyor...

Kasaba ve kent insanının iç dünyasını, bilinçdışının karanlıkta kalan yanlarını sergileyen, çevresiyle uyuşamayan yalnız kahramanlarıyla yalın, iç içe çağrışımlarla yürüyen bir anlatımın öne çıktığı, iki önemli romanla edebiyatımıza damgasını vuran Yusuf Atılgan, kendi deyişiyle "65'inden sonra şöhrete kavuştu." Bu "şöhretin" nedeni, büyük ölçüde halen sinemalarda gösterilen Anayurt Oteli filmi. Ömer Kavur'un, son Venedik Film Festivali'nde bazı Yeşilçam çevrelerinin dudak bükmesine karşın, Uluslararası Sinema Yazarları Federasyonu'nun (FIPRESCI) ödülü gibi son derece önemli bir ödülü kazanan filmine kaynaklık eden romanın yazarı, edebiyat çevrelerinin dışında çok tanınmıyor. Sinemamızın son dönemdeki belki de bu en olgun filminin uyarlandığı romanın, konuşmayı pek sevmeyen yazarıyla* Nokta *adına Sungu Çapan söyleşti.

Nokta: Edebiyatımızın benzersiz romanlarından birinin uyarlaması, sinemamızın son yıllardaki en umulmadık başarılarından birine dönüştü. Zebercet'in özel dünyasını günümüze getirerek perdede kuran Ömer Kavur'un filmini, romanın yazarı olarak siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yusuf Atılgan: Roman başka, film başka tabii. Kanımca, Ömer Kavur romanın havasını, Zebercet kişiliğini çok iyi vermiş, iyi bir film olmuş Anayurt Oteli.

Nokta: Zebercet adının bir anlamı var mı? Bu pek rastlanmayan adı nasıl seçtiniz?

Y. Atılgan: Vaktiyle Manisa'daki "Anavatan Oteli"nin baba-oğul sahipleri olan Zebercet ile Ahmet Efendi'yi tanımıştım çocukluğumda, bu ad oradan geliyor. Zebercet, zümrütten daha açık yeşil ama zümrüt kadar değerli olmayan bir süs taşı demek. Romanımın başlarında Zebercet'i doğurtan ebe, bebeğin ufak tefekliği nedeniyle "Pamuğa sarıp inci kutusuna yatırılır bu; Zebercet koyun adını" der babasına.

Nokta: 1970-71'lerde yazdığınızı bildiğimiz Anayurt Oteli romanında 12 Mart döneminin bir etkisinden söz edilebilir mi, bir baskı ve yılgı süreciyle bağlantı kurulabilir mi? Keza Aylak Adam da aydınlar üzerindeki DP baskısının epeyi yoğunlaştığı bir dönemin ardından gün ışığına çıkmıştı.

Y. Atılgan: 1970'in Ekimi'nde başladığım Anayurt Oteli'ni hiç unutmam, 1971'in, Kafka'nın ölüm günü olan 3 Haziranı'nda bitirmiştim. Bu romanda Zebercet'in emirerliğiyle ilgili bölümünde askerliğe biraz değinmiştim, tabuların elverdiği ölçüde. Kendimi biraz ister istemez sansür ettiğim bu bölümün dışında, romanda kesinlikle 12 Mart etkisi yok. Çünkü yazar olarak benim sorunum, anlattığım kişilerle ilgili, yoksa birtakım dokundurmaların dışında belirli dö-

"Bunalımlı dünyası içinde, kendine göre bir mantık izleyen" Zebercet'in yazarı Yusuf Atılgan

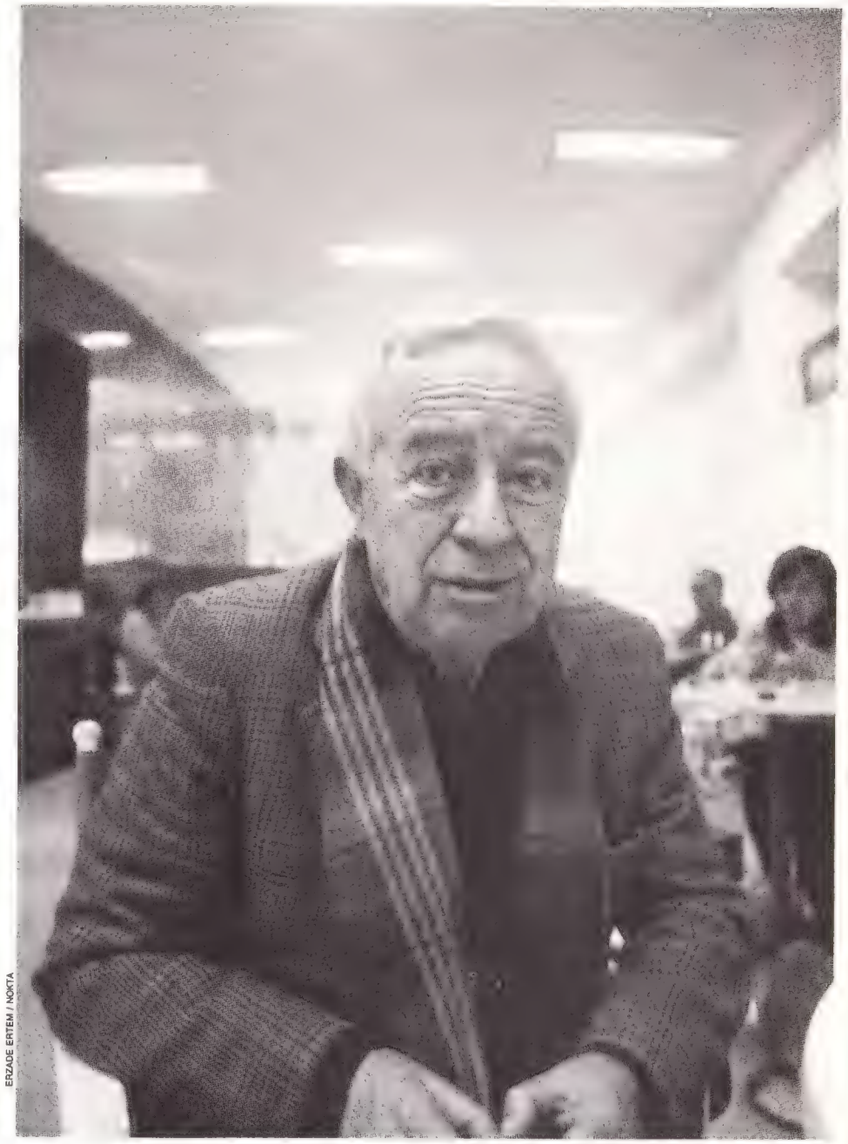

ERZADE ERTEM / NOKTA

nemlerin sosyolojik araştırmasını yapmak değil. Ben "metnin" tutarlı olmasına, kronolojik sıraya filan çok dikkat ederim. Sanıyorum "Anayurt Oteli" yazdığım en iyi metindir.

Nokta: "Anayurt Oteli" adı nereden geliyor?

Y. Atılgan: Roman büyük ölçüde benim yaşadığım bir bunalım döneminden kaynaklanıyor, otobiyografik özellikler içeriyor. Çocukluğumdan kalan anılar arasında "Anavatan Oteli"nin yeri önemlidir benim için. Ancak daha sonra kitabı yazarken o dönemin simgesi otelin isminde oynayarak Anayurt yaptım.

Nokta: Gerçek Zebercet'i tanımıştınız herhalde...

Y. Atılgan: Evet. Doğrusu filmdeki Macit-Zebercet, gerçeğinin yanında oldukça yakışıklı sayılır. Bu kişiliğe gerçek Zebercet'ten başka, ayrıca kendimden çok şeyler, derinlemesine yaşadığım bir bunalım döneminin kimi özelliklerini de yüklediğimi ekleyebilirim. "Metin"lerimi sanki mektup yazarmışçasına yazarım, daha çok kendime yöneliktir bu çabam ve eleştirilerden de fazla alınmam, yüksünmem.

Nokta: Ömer Kavur'un filmde romandaki süreci günümüze, 80'li yılların Türkiye'si için alegorik anlamlar içerecek ölçüde canlı bir biçimde taşımasını nasıl karşılıyorsunuz?

Y. Atılgan: Filmin olayı başarıyla günümüze getirdiği kanısındayım, sözgelimi Zebercet'in doğumu 1930'lardan 1950'lere aktarılmış. İyi de edilmiş.

Nokta: Doyurulmamış cinsellik bunalımlarıyla saçma bir cinayete ve giderek intihara sürüklenen Zebercet kişiliğine, günümüz Türk erkeğinin simgesi denebilir mi? Aynı benzetmeyi daha da genişletirsek, filmdeki otel-konağın da günümüzün Türkiye'sini simgelediği ileri sürülebilir mi?

Y. Atılgan: Filmi değerlendiren eleştirmenlerin böyle bir yorumu olabilir ama romanda benim böyle bir amacım yoktu.

Nokta: Türk sinemasını izliyor musunuz?

Y. Atılgan: Kendimi bildim bileli sıkı bir "sinema kuşu"yumdur. Gençliğimde, İstanbul'daki fakülte yıllarımda, tüm Beyoğlu sinemalarının "müdavimiydim." Hatta okulu asıp üst üste, farklı filmlere gittiğim çok olmuştur. Hacırahmanlı'da yaşarken nerdeyse her gün bir film izlerdim, bir yazlık bir kışlık sinema vardı Hacırahmanlı'da, "La Dolce Vita", "Samuray", "Vanishing Point" gibi nitelikli yabancı filmler kışlıkta, yerli filmler ise yazlıkta gösterilirdi. O yıllarda bazı dayanılmaz Yeşilçam filmlerinde sık sık kendimi tutamaz, hiç olmayacak türden kimi sahnelerde perdeye laf atar, kasabalı yerli film seyircilerinin "konsantrasyon"unu çeşitli muzırlıklarla bozardım. Ve tabii ki tepkisini çekerdim herkesin. 1976'da, İstanbul'a yerleştikten sonra da yeni yönetmenlerimizin hemen hemen bütün filmlerini izledim.

Nokta: Seyirci olmaktan öteye sinemayla ilişkileriniz nasıl? Örneğin senaryo yazmayı düşünüyor musunuz?

Y. Atılgan: Ben sinema salonunda film izlemeyi seviyorum. Zaten çok yazan biri değilim, senaryo yazımının inceliklerini de bilmem. Günün birinde senaryo yazacağımı hiç sanmıyorum kısacası.

Nokta: Filmin oyuncuları romanınızın kahramanlarına denk düşmüş mü sizce?

Y. Atılgan: Evet. Macit Koper çok iyi oynuyor ama ben gerçek Zebercet'i tanıdığım için olsa gerek, fizik olarak biraz yadırgadım ilk başta. Ama Serra Yılmaz'la Orhan Çağman rollerine cuk oturmuşlardı doğrusu.

Nokta: Sevdiğiniz yönetmenler? Anayurt Oteli'ni kimin çekmesini isterdiniz örneğin?

Y. Atılgan: Sydney Pollack, Luchino Visconti, Federico Fellini, J. P. Melville ve bizden Ömer Kavur'la Şerif Gören. Sorunuzun ikinci şıkkına gelince, doğrusu Anayurt Oteli'nin filme çekilebileceğini bile hiç düşünememiştim.

Nokta: Kendinize yakın bulduğunuz, sevdiğiniz ve etkilendiğiniz yazarlar kimler?

Y. Atılgan: Şurası gerçek ki yazdığımdan çok daha fazla okurum. "Yazarlarım"a gelince, başta Çehov'la Kafka olmak üzere Faulkner, Joyce, Onat Kutlar, Oğuz Atay ve Nezihe Meriç'i sayabilirim●

"Anayurt Oteli"nin başarılı oyuncusu Macit Koper, romanın yazarı Yusuf Atılgan'ın deyişiyle gerçek Zebercet'in yanında "oldukça yakışıklı" kaçıyor...

İSTANBUL BELEDİYESİ
ŞEHİR TİYATROLARI

4 KASIM ÇARŞAMBADAN BAŞLAYARAK

HARBİYE M.ERTUĞRUL TİYATROSU'nda

Müzikal Komedi

HALDUN TANER - YALÇIN TURA

KEŞANLI ALİ DESTANI

Yöneten:

Ferhan ŞENSOY

Engin ALKAN - Hakan ARLI - Mehmet **ASA** - Uğurtan **ATAKAN** - Şevket **AVŞAR** - İsmet **AY** - Süleyman **BALÇIN** - Murat BAVLİ - Zeliha **BERKSOY** - Mehmet BULDUK - Dinçer **ÇEKMEZ** - Metin **ÇELİKER** - Figen ÇİFTÇİ - Metin **ÇOBAN** - Savaş **DİNÇEL** - Can DOĞAN - Ekrem **DÜMER** - Şule ERDAL - Ünal **GÜREL** - Hümaşah **HİÇAN** - Ani **İPEKKAYA** - Cengiz **KESKİNKILIÇ** - Fahri KINCIR - Uğur **KIVILCIM** - Ece ÖRGE E- Oya PALAY - Suna **PEKUYSAL** - Funda **POSTACI** - Yavuz **ŞEKER** - Tahir TAHİROĞLU - Ayça TANVERDİ - Tanju **TUNCEL** - Vildan TÜRKBAŞ - Şükrü TÜREN - Necdet **YAKIN** - Erhan **YAZICIOĞLU**

Oyun günleri:
Çarşamba: 15.00-20.30 / Perşembe: 20.30
Cuma 20.30 / C.tesi: 15.00-20.30 / Pazar: 15.00-18.30

ÖZER BAL

YAĞMURDA YÜRÜMEK GÜZELDİR

LİMAN YAPIMEVİ

TÜYAP KİTAP FUARI'nda LİMAN YAPIMEVİ Standında

Proktologie (Hemoroid, Fistül)
VARİSLERİN
İNFRAROD, İĞNE İLE
TEDAVİSİ

OPR. DR.
HAYATİ F.KOÇAL

Rumeli Cad. Ogan Apt. No.16 Kat.2
Nişantaşı/İstanbul **Tel: 141 35 89**

Tatile
Öylesine
Çıkmayın...

turke turizm

Merkez:
Halaskargazi Cad.183/13 Pangaltı-Istanbul
Tel: 141 13 18 - 141 78 72 - 141 09 95
Telex: 26694-URKE TR.
Şube:
Fener Cad. 35/1 Antalya Tel: 29 378

Dilhayat

Restaurant & Bar

DİLHAYAT, ULUSLARARASI MUTFAĞI, AMERİKAN BARI, BAHÇESİ VE SEÇKİN PERSONELİ İLE SICAK, HUZURLU, KALİTELİ ORTAMINDA HER MEVSİM, HER GÜN 12⁰⁰-24⁰⁰ ARASI HİZMETİNİZDEDİR.

DİLHAYAT SOKAK 7 80630 ETİLER İSTANBUL 165 15 96 165 51 86

ŞAİR BRODSKY OLAYI

Türkiş raki şiş kebab veri gud mu?

1987 Nobel Edebiyat Ödülü'nü şair Joseph Brodsky aldı, alınca da adamın "Türk düşmanlığı" gündeme geldi, tartışılır oldu...

Demek bizim buralarda bıyıktan başka hiçbir şey büyümüyor, öyle mi Brodsky'ciğim?

Küt! Seferberlik günleri... İstanbul süpürge otundan kara ekmek, beygir fışkısından aşure arpası yemektedir. Aksaray-Laleli yangın yerinde akpak tazeler elli kuruşla yetmiş kuruş arası değişmekte, Sultanahmet kuytuluklarında sekiz-on yaşlarında erkek çocukları sekiz kuruşa kadar düşmüş... Artık bilmem Gazze üzerinden Bir-üs Sebi'ye yürüyen Allenby ordusunun ileri karakollarından birinde midir, bilmem Kut-ül Amare'yi geri alan Maude ordusunun bir konak yerinde midir, Binbaşı Armstrong, yanı başında dikilen Albay Lawrence'a yorgun bir sesle dönüyor: "Poor animals...", zavallı hayvancıklar...

Lawrence, şu ünlü casus. Armstrong, sonradan şu ünlü "Grey Wolf"u, hani yurda girmesi yasaklanan, çat pat İngilizce bilen her aydın vatandaşımızın da tezgâh altında okumadan etmediği "Bozkurt"u yazacak olan adam. Önleri sıra bölük bölük Türk esirleri geçiyor, paçavraya dönmüş Anadolu köylüleri bunlar, gaddar bir kumarda kaybedilmişler, ayakları şahrem şahrem yara, iki haftadır yarım tayınla içi kolera mikrobu kaynayan ekşi sudan başka kursaklarına bir şey girmemiş, yırtık, yol yol kan lekeli üniformalarının altından fırlak kemikleri sayılan Türk

Elin Nobelli gâvuru bizim insan gerçeğimize bakmış... O kadar da haksız mı acaba?

MADE IN AMIGA

AMIGA ve yaratıcılığına sınır tanımayanlar: ÇETİN ALTAN

Gazeteci, Yazar

Çetin Altan, yeni kuşak bilgisayarlara olan merakını Amiga'yla tanışarak giderdi. İnsan beyninin fonksiyonlarına en büyük yardım aracı olarak nitelendirdiği Amiga'yla doyasıya çalıştı. "Bir Yaşamlık Öykü" yü bize sözcükler yerine görüntülerle anlatmayı tercih etti.

Teleteknik
ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Teleteknik bir Kavala Grubu kuruluşudur

YA SADECE BİLGİSAYAR YA AMIGA

Amiga, Commodore-Amiga Inc.'in tescilli markasıdır.

Bilgisayar Danışma Merkezi: Silahhane Cad. Balli Apt. 59
80200 Teşvikiye, İstanbul. Tel. 1-131 15 50

REKLAMCILIK

askerleri... İçeri kaçmış gözlerinde sessiz bir öfke, güngörmüş bir bezginlikle uygun adım gidiyorlar.

Albay Lawrence, Armstrong'un görüşünde değildir. Hemen düzeltiyor: "Poor vegetables...", zavallı bitkiler... Zerzevat takımı, ot, sebze, sebze!

Armstrong bir başka kitabında, "İstanbul'u kötü gördüm" de diyecektir. İstanbul bana, kapanma saati yaklaşmış büyük ve çirkin bir kumarhane gibi göründü. Fişler, zarlar, oyun kâğıtları,içki şişeleri, kokain kutuları birbirine karışmıştı. Cihar atılıyor, şeş oynanıyordu bu kumarhanede. Krupiyeler hırsız, oyuncular çılgın, güvenlik görevlileri ahlaksız, müdür can derdinde. İstanbul'da yeni ve umut verici hiçbir şey yok. İstanbul'un ne başında hayır var, ne sonu hayıra çıkar... Umut Ankara taraflarında.

Tozlu kitapların sararmış yapraklarından eski defterleri açmak niye? Asıl adı Yosip, döndürüp Joseph yapmış Brodsky şair, Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. Ödülü biraz İsveç Akademisi'nin bezirgân eyyamcılığına, biraz Sovyet düşmanlığına, biraz Gorbaçov'un "glasnost" açılımına borçlu ya, iyi şair diyorlar, henüz yolunu bulup okuyamadık. Alınca da Brodsky'nin vakt-i zamanında, hadi zaman ve zemin belirtelim, 28 Ekim 1985 tarihli "The New Yorker" dergisinde yayınlamış olduğu uzun ve şenlikli bir yazı Türkiye'de hemen hatırlandı... "Flight from Byzantium", Bizans'tan Kaçış başlıklı yazı üzerine Talat Halman üstadımız Varlık dergisinin Şubat 1986 sayısında veryansın etmiş, bu da hatırlatıldı. Yazıda kullandığı üslup ve benzetmeler Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Türkler arasında "infial" uyandırıyor, Milliyet gazetesi işin peşini bırakmayacaktır, "Türk düşmanı Brodsky'ye Nobel Ödülü" diye feryat ediyor, Hasan Pulur Baba bile dayanamadı köşesinden bir güzel döşendi, abartmayın ve de saçmalamayın diyesi, çağrışımdan çağrışıma sıçrayan zihinlere hemen "Geceyarısı Ekspresi" filminden sekanslar üşüşüyor, tabii videosunda korsan kasetten izleyebilenlere, ya da yurtdışında görebilenlere: Sağmalcılar olduğu ileri sürülen bir cehennem parçasında avluya gerilmiş ıslak ipler, hükümlüler arası horoz ve çamur dövüşleri, karanlık kuytu hücrelerde esrar çeken mazlum Amerikan tıfılları, oğlancı gardiyanlar, taze Amerikan delikanlısı etine düşkün şişman ve çok bıyıklı polis memurları, yağlı parmakları, lahmacun göbekleri, yıvışık suratları... Nereden nereye, ASALA sermayesiyle üretilen bir Alan Parker rezilliğinden Brodsky'ye..

Şair bu, yazmış işte. Aldanma ki şair sözü elbette yalandır deyip geçelim mi, Brodsky'nin yazısından birkaç satır okuyalım mı: Doğu'nun hezeyanı ve dehşeti... Asya'nın toz kaplı felaketi... Üstüne sidik dökülerek söndürülmüş ateşlerin korları... O koku! Murdar tütün, tere bulaşmış sabun, sarık gibi bele sarılmış iç çamaşırı karışımı... Halk, salt uyuşukluk içinde, vaktini berbat büfelerde, kahvehanelerde geçiriyor, kafalar, namaz kılarken olduğunun aksine, televizyon ekranına çevrilmiş, o ekranda, birisi durmadan başka birisini dövüyor...

Allah Allah, Juan Goytisolo tam tersini söylemiyor muydu? Goytisolo canım, hani şu vaktinin büyük kısmını oturup efendi gibi kitabını yazmak yerine yok Üçüncü Dünya Yazarları Kongresi, yok Pen Kulüp kokteyli, yok bilmemne vakfı gezisinde geçiren hokkabaz sanatçılardan. Le Monde'un 22 Haziran 1980 tarihli sayısında hazret İstanbul'da akıl almaz bir hayvani enerji, vahşi bir canlılık, her şeyi yalayıp yutan, kabına sığamayıp taşan bir karmaşa, bilinmeyen bir yazgıya koşan bir karınca yuvası hareketliliği "müşahade" buyurmuş. Şimdi, hangisine inanalım? Goytisolo'ya göre saat başı haşlanmış mısır ve kaşarlı tost tüketen bir yayalar ordusu İstanbul sokaklarından taşıp Kadıköy vapurlarına koşuyor, birbirine omuz ata ata kendine yol açan kara bıyıklı kara kalabalık üyeleri, hayatta kalabilmek için olağanüstü çaba gücüyle donanmış, altı milyonun her bireyi her bireyine düşman, kasket, kaset, mendil, piyango bileti, hayatımıza kırmızı saplı bir bıçak gibi giren ve bir daha da çıkmayan Marlboro paketleri satıcıları, ve köşe kapmaca oynayan işportacılarla belediye zabıtası arasında inanılmaz derecede kırışık yüzleri, Anadolu toprağının boz çizgileri ve çarşı hamamında birbirinin erkekliğini kuşkulu ve tedirgin gözlerle çaktırmadan irdeleyip bundan kendi hesabına olumlu ya da olumsuz sonuçlar çıkaran güdük insanlar

ERZADE EFEM - NOKTA

(itiraf ederim ki Goytisolo'nun beceremediği bazı süslemeler bu fakirindir!)... 1980 yılında İstanbul, üstada, sokaklarda bebelere başlık çığırtısı altında son derece iri sutyenler satan esnafıyla, çorap ve pantolon kemeri sunan kavruk çocuklarıyla, kamyon, minibüs, otobüs ve otomobil selleri arasında sırtında beş yüz kilogram yüküyle hoplaya sıçraya kendine yol açmaya çalışan hamallarıyla, akıldışı, gerçekdışı, histerik, dayanılmaz, hayvansı görünmüş...

1922 sonbaharında Ernest Hemingway'e tozlu, pis, karmaşık ve sevimsiz göründüğü gibi. Hazret o sıralar Tepebaşı'nda Büyük Britanya Oteli'nde kalıyor, Sirkeci garında Orient Express'ten inerken daktilosunu düşürüp kırmış, oralarda yaşlı bir Ermeni'ye tamire vermiş, Galatasaray Postanesi'nden Toronto Daily Star gazetesine telgraf çekiyor.

Hemingway o sıralar daha yazar gibi yazarlığa soyunmamış, istikbal vaat eden genç bir muhabir, gördüğünü bildiriyor, tarihe bulaşmamış. Oysa Brodsky padişah sıralıyor: Ah, bütün bu sayısız Osman'lar, Mehmet'ler, Murat'lar, İbrahim'ler, Selim'ler, Süleyman'lar, aynanın karşısında tıraş olan bir adamın alışkanlığıyla seleflerini, rakiplerini, erkek kardeşlerini, ana babalarını, çocuklarını kesmişler, öldürmüşler... İkinci Murat ya da Üçüncü Murat, ne fark eder? Cana kıyarım, öyleyse varım! Occido, ergo sum! (Latincesi bizden...)

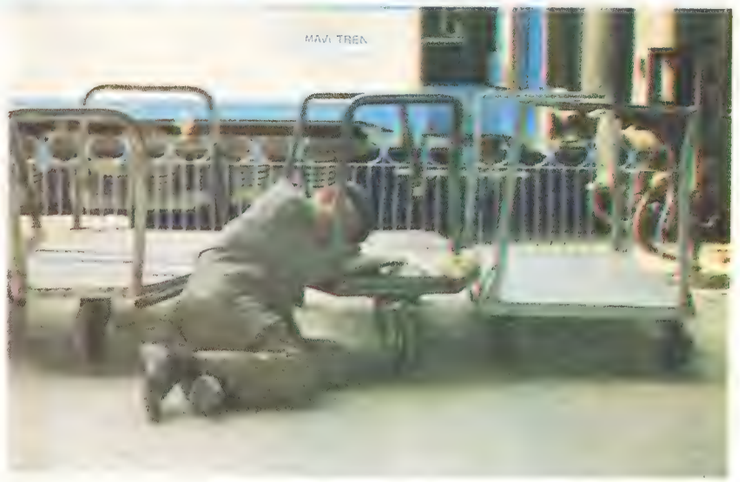

Dedeleri pek öyle demiyorlardı. Daha dün tweed ceketi, kızıl kaşları, inanılmaz derecede hüzünlü yazgısıyla sevgili hocam Hilary, şu çılgın ihtiyar Sumner-Boyd, ve nedense Hilary'yi taklit eder gibi campus ortasında mor pantolonuyla salına salına gezinen ve bizi de fizikten gözümüzün yaşına bakmadan paldır güldür çaktıran koca John Freely, İstanbul sokaklarında olgun bir sevecenlik, anlayışlı bir gülümseme, meraklı bir güngörmüşlükle gezinmiyorlar, bize bizi tanıtmıyorlar mıydı? Hey gidi günler hey, şu Yedikule duvarlarına bıçağıyla tarih ve imza düşüren tutuklu gezginler, şu Heybeli'de gömülü Sir Edward Barton cenapları, şu majesteleri Elizabeth'in elçisi Sir Henry Lello, hani şu Tophane'de ev kiralayan ve semt sakinlerinin şarap içer, çalgı çalar, eve fahişe getirir, huzurumuz kalmadı, Müslüman mahallesinde bu ne rezilliktir diye padişaha şikâyet ettiği serkeş İngiliz canım, şu Genç Osman'ın sıska bir sütçü beygiri sırtında binbir hakaretle, baldırları sıkılarak ve olmadık aşağılamalar ve pisliklerle Süleymaniye'den Yedikule'ye götürülüşünü Paris'e yana yıkıla rapor eden Philippe de Harley, Comte de Césy... İstanbul'a böyle bakmıyorlardı. İşte Felemenk Sefiri Cornelius Haga, işte Polonya elçilik kâtibi Pan Twardowski, işte bütün o Tavernier'ler, Thévenot'lar, Busbecq'ler, Montague'ler.. Tatavla sokaklarından Mevlanakapı surlarına asıl kendini arayan Edmondo de Amicis, iç sıkıntısını İstanbul'a getirip oradan da Chatelet'de bir havagazı fenerine asıp bırakacak Gérard de Nerval, Pera sosyetesinin güllerinden Madame la Baronne Durand de Fontmagne... Tepeden değildi bakışları, anlamaya çalışıyorlardı, kendilerininkinden çok başka, çok farklı, belki gerilemiş, belki artık bitmiş, ama çok büyük bir uygarlıkla tanıştıklarının farkındaydılar.

Duvar diplerinde şişeden çekenler... Park iskemlelerinde, yük vagonetlerinde sabahlayanlar... Ve de Kadıköy vapurundan iskele verilmeden atlayan uyanıklar... Yahu, bu Brodsky o kadar da "Türk düşmanı"mı dersiniz? Biz daha ağırını yazınca oluyor da herifçioğlu saptayınca mı kötü kişi?

Bu Brodsky şair adam, Sovyetler tu kaka edince Batı elinden tutuyor, göklere çıkarıyorlar, babalarının hayrına değil elbette ama şimdi yüzbinlerce doları da cebine yerleştirdi, şu İstanbul makalesi de önde eserlerinden biri sayılıyor, hayli uzun, birkaç dile de çevrilmiş şimdiden. Şair olmasına, şair de, mimariden anlamıyor galiba, camiler donmuş taştan kocaman kurbağalar, çökmüşler yere kıpırdayamıyorlar demiş çıkmış... İnsanı tehdit eden bir görünüşleri varmış, dışa kapalı, sanki kabukmuş bunlar. Ve İstanbul'un binalarının çoğu gibi pis bir gri renge bürünmüşler... Şimdi halt ettin Brodsky'ciğim, sen Süleymaniye ile Hocapaşa Vergi Dairesi'ni karıştırıyorsun galiba.

Ama bazı saptamaları var ki, dehşet! Ben İstanbul'a geleceğe değil, geçmişe bakmaya geldim, burada gelecek yok ki, burada sadece halkın hiç de imrenilmeyecek, üçüncü sınıf değerdeki bugünü var diyor... Olmaz Brodsky, olmaz Yosip kardeşim, bunu biz söylersek olur da sen söylersen hiç olmaz, öyle ya, ne güzel tarihi ve turistik yerlerimiz var değil mi efendim, elin gâvuru gidip ille de ya burnunu karıştıran şambaba tatlıcısını, ya sur dibinde hasta eşek kesen Çingene'yi, ya da sırık hamalını çekecek...

Yahu, bütün bütüne de haksız mı herifçioğlu?

Engin ARDIÇ

TEKVANDO /
TENNUR YERLİSU

İlk altın kız

"Babam gençliğinde Uzakdoğu sporları yapmış. Ailemize ve bizim yaşantımıza daha uygun olduğundan benim de tekvando yapmamı istedi. Ve beni iki kardeşimle Köln şehrinde tekvando yapmak için bir spor salonuna yazdırdı."

İspanya'da düzenlenen Dünya Tekvando Şampiyonası'nda 51 kiloda Dünya Şampiyonu olan Tennur Yerlisu bu sporla ilk tanışmasını böyle anlatıyordu. Bir "Alamancı" Türk ailesinin en büyük çocuğu olan Tennur, Almanya'da 3 senede katıldığı şampiyonalarda bir birincilik bir de ikincilik kazanarak ailesi ile birlikte Türkiye'ye dönüyordu. Türkiye'de de tekvandoyu sürdüren Tennur, kilosunda 1982 ve 1984'te Avrupa'nın 1987'de de dünyanın en büyüğü olduğunu kanıtlayacaktır. Küçük Tennur artık Türkiye'nin ilk dünya şampiyonu bayan sporcusudur... 1988 Seul Olimpiyat Oyunları'nın programına alınan tekvando, belki de Tennur ve arkadaşları sayesinde Türkiye'ye özlediği madalyaları kazandıracak. Tennur Yerlisu Nokta'nın sorularını cevapladı.

BATUHAN KİRAN / NOKTA

"Başarı için ahlak kurallarına uymamız ve inançlı olmamız lazım"

Nokta: Teknik direktörünüz İsmet Iraz tekvandoyu Türkiye'de ilk tanıtan kişi. Ancak ilk önceleri bir gösteri ve şov sporu olarak tanıtıyordu. TV'de tuğla, mermer ve kiremit kırıyordu ve izleyiciler bu sporu sadece vurma, kırma sporu olarak tanıdı, müsabaka yönünü geç öğrendi. Tekvandonun gösteri yönü nasıldır?

Yerlisu: Tekvando sadece müsabaka ve maç değildir. Pumse dediğimiz temel hareketleri, vuruş-kırışın olduğu gösteri bölümü ve müsabaka bölümü vardır. Bir tekvandocunun bunların hepsini bilmesi gerekir.

Nokta: Hangi bölümü daha çok seviliyor?

Yerlisu: Tabii ki müsabaka bölümü. Çünkü bir rekabet ortamı doğuyor ve herkes vatanını daha iyi temsil etmek istiyor. Mesela temel hareketlerde ve kırma dalında yarışma yapılmıyor.

Nokta: Uzakdoğu sporlarının çoğu belli bir felsefeye dayanır. Tekvandonun felsefesi nedir?

Yerlisu: Tekvandonun "Do" dediğimiz bir felsefesi vardır. Bu felsefeye göre sporcu tüm kötülüklerden arınıp gerçek "kendini" bulmalıdır. Bu sporu yapan kişi dışarıdaki kötülüklerden kendini uzak tutar, kendi içindeki iyilikleri bulur, huzura kavuşur. Yaptığı antrenmanlarla üstündeki yorgunluğu atar, stresten arınır, kişiliğini bulur. Saflık, temizlik, kişilik sahibi olmak, ahlaklı olmak, bunların hepsi Do'nun prensipleridir.

Nokta: Anne ve babanız bu spora başladıktan sonra sizi nasıl desteklediler? Başarılarınızda onların payı ne?

Yerlisu: Babam madden ve manevi olarak her yönüyle beni ve kardeşlerimi destekliyor. Uzakdoğu sporları malzemeleri satan bir spor mağazası açtı, arkasında sadece benim ve kardeşlerimin antrenman yaptığımız küçük bir spor salonu kurdu. Avrupa'dan bize gıda getirtiyor. Protein tozları, vitaminler getirtiyor. Antrenmanlarımızı izler, videoya alır. Hatalarımızı söyler. Bizimle antrenman yapar ve bizi çalıştırır. Annem ise bir beslenme uzmanı gibi gıdamızla ilgilenir ve bize perhiz uygulatır.

Nokta: Babanızın sizinle antrenör gibi ilgilenmesinin başka nedenleri var mı?

Yerlisu: Herkes bazı başarılara sahip çıkmak istiyor. Benim babam da onu engellemeye çalışıyor. Başarımızda katkısı olmayanların kendileri bir şey yaptığını sanmasın ve başarımızı sahiplenmesin diye bizimle çok ilgileniyor.

Nokta: Bir tekvandocunun günlük hayatta uyması gereken kurallar varmı?

Yerlisu: Düzenli bir hayat yaşamalıyız. Uyku saatlerimize dikkat etmemiz lazım. Belli ahlak kurallarına uymamız ve inançlı olmamız lazım.

Nokta: Tekvandoda başarıyla inancın ilgisi nedir?

Yerlisu: Allah insana kısmet etmedikten sonra o iş olmaz. Tekvandocuya düşen görev, antrenmanını yapacaksın, düzenli hayatını süreceksin, duanı edeceksin, sonrası Allah'ın takdiri. Ben istediğim kadar çalışayım Allah kısmet etmedikten sonra olmaz. Biz "çalışmak bizden takdir Allah'tan" diyoruz. İnancı olmayan bir insan belli bir yerden ileri gidemez.

Nokta: Erkek arkadaşınızın olması veya evlenmeniz sporcu yaşantınızı nasıl etkiler?

Yerlisu: Şu anda öyle bir şey yok ve düşünmüyorum.

Hakan AKÇAOĞLU

Tekvando kuralları:

8×8 metrekarelik bir sahada yapılır. Bir orta, dört de köşe hakemi bulunur. Sporcular yelek, kask, el, ayak ve kasık koruyucuları takmak zorundadır. Maçlar 3'er dakikalık 3 raunt üzerinden yapılır. Bedenin belden boğaza kadar olan bölümüne yani yelek üzerine önden yapılan el ve ayak vuruşları geçerlidir. Sporcular başa ise sadece ayak ile vurabilirler. El ve ayak ile yapılan faulsüz bütün stilde vuruşlardan rakibi düşüren ve sarsanlar puan olarak değerlendirilir. Boksta bulunan kurallardan nakavt, hakem kararı, abandone, sayma, diskalifiye, tekvandoda da bulunmaktadır. Puansız biten karşılaşmalarda ise, hakemler daha atak, sert, çevik ve daha çok vuruş yapan sporcuyu üstünlükle galip ilan edebilirler.

Devlete saygı!.

Hürriyet'te Erol Yaşar'ın haberini tüylerimiz ürpererek okuduk.. Sonra günlerce bekledik ki, biri çıksın, tekzip etsin.. En azından açıklama göndersin.. Tek satır yok.. Haber doğru.. Doğru ise tüyler ürpertici.. Bekledik ki, Hürriyet'in kendisi dahil, bu korkunç olay üzerinde Bab-ı Ali kalemleri sütunlar dolusu dursunlar.. Makale üstüne makale yazsınlar..

Hayır.. Bab-ı Ali de suskunluk içinde.. Konu, Galatasaray olsa, taş üzerinde taş bırakmayacak o tarafsız (!) Bab-ı Ali, Hürriyet'e manşet olan rezillik üzerine tek sözcük etmiyor.. Sonra gene biz yazıyoruz.. Azılı Fenerbahçe düşmanı, fanatik Galatasaraylıyız ya..

★ ★ ★

Erol Yaşar, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürü'nün odasına teyp koymuş üslubu ile, nokta virgül konuşmaları aktarıyor.. Biz de aynen ondan aktarıyoruz:

"Kamiloğlu-Sayın Başkan (Halim Çorbalı'ya hitap ediyor), Fenerbahçe-Sarıyer maçında bazı seyirciler tribünleri yaktı. 1 milyon liralık hasar meydana getirdi. Sizinle daha önce konuştuk. Neden ceza vermediniz?

Çorbalı-Efendim, arkadaşlar büyük maçın arifesinde, Fenerbahçe'nin moralini bozmak istemediler. Ayrıca maçı izleyen kurul üyeleri, stat yakma olayının uydurma olduğunu beyan ettiler. Gözlemci de raporuna fazla bir şey yazmamış.

Kamiloğlu-Halim Bey gazetelerdeki fotoğrafları da görmediniz mi? Bunlar fotomontaj mıydı? Teknik adamların raporlarını da mı okumadınız? Stadı ben mi yaktım?

Çorbalı-Efendim cezacı bir federasyon olmak istemiyoruz.

Kamiloğlu-Öyleyse Gaziantep'e neden 2 maç ceza verdiniz. Öyle şey olmaz ki.. Antep olunca ceza, Fener olunca kaza mı yani?.

Çorbalı-Hayır efendim. Ben çok ısrar ettim, ama kuruldaki Fenerbahçeliler ağır bastı."

Okurken, hukuk, hak, adalet adına tüyleriniz ürpermedi mi?.

Ne demek büyük maç arifesinde Fenerbahçe'nin moralini bozmamak.. Bugün, Didier Six'in belgesinin de, teşkilatın eline çok önce geçtiği, ama Fenerbahçe maçından önce lisans vermemek için, yazının sümen altında saklandığı iddiası var. O da mı doğru yoksa.. Geçen yıl Lukovcan'ın lisansı için cumartesi günü devlet dairesini açık bırakanlar, bu yıl, Six'i bilerek mi geciktirdiler?.

Ne demek, federasyondaki Fenerbahçeli üyelerin ağır basması?. Kimin federasyonu bu.. Peki Ali Uras'ın günahı neydi söyler misiniz?.

Adalet mülkün temelidir, diye yazar, bütün mahkemelerde.. Mülk.. Yani devlet.. Adalet şaştı mı, devletin saygınlığı biter..

Antep'e cezayı bas.. Fenerbahçe'nin moralini, Fenerli üyeler düşünsün.. Bu mu devletin saygınlığı?..

Ya sen, ey tarafsız Bab-ı Ali?..

Stadı yakan Galatasaray taraftarları, bu kararı alan Uras federasyonu ve "Ne yapalım, Galatasaraylı üyeleri ikna edemedim" diyen Ali Uras olsaydı, böyle üzerine ölü toprağı serpilmiş gibi sus pus olur muydun?..

Fenerbahçe, piyangosunu üç kez ertelerken, çekilen kurada bir tek, topu topu bir tek ikramiye vatandaşa çıkarken, Galatasaray'a neredeyse dolandırıcı diye saldıran Bab-ı Ali, düşünmez miydi hiç, Galatasaray da piyangosunu üç kez ertelese, hem bir milyar liralık fazla bilet satar, hem de tüm daireleri bitirecek zamanı kazanırdı. Galatasaray'ın suçu, söz verdiği gün sözünü tutmak mı?.. Fenerbahçe piyangosu için tek satır yazmayan kalemler ve gazetelerin Galatasaray'a nasıl saldırdığını birlikte görmedik mi?..

Sonra, Bab-ı Ali tarafsız.. Hıncal Uluç fanatik.. Hıncal Uluç Fenerbahçe düşmanı.. Eskiler dinsizin hakkından imansız gelir demişler.. Biz imansızlık da etmiyor, hep, hakkın, hukukun yolundan gidiyoruz.. Ona bile tahammülleri yok.. Kamuoyu babalarının çiftliği.. Geçmişte olduğu gibi, bugün de bildikleri gibi at oynatacaklar.. Arada biri "Ne oluyor" dedi mi de, tüm güçleri ile bu sesi bastırmaya çalışacaklar.. ★ ★ ★

Şimdi tüm bu hafta boyu Kemal Kamiloğlu'nu izleyeceğiz. Görev bilinci içindeki kişi, ya bu haberi tekzip etmeli, ya da federasyon hakkında soruşturma açtırmalıdır. İkisini de yapmazsa, o zaman bileceğiz ki, eyyamcının ta kendisi, bizzat Kemal Kamiloğlu'dur.

Adalet, devletin temeli ise, bu ulus, Fener ile Antep'in eşit olduğunu görmelidir.

Hıncal ULUÇ

"Bir adım geri paşam"

Genelkurmay'da yapılması düşünülen yeni düzenlemelerle ilgili haber son derece ilgi çekiciydi. Gerçekten de, sivil toplumun yerleşiklik ve demokrasinin süreklilik kazanması için, bütün Batılı ülkelerde olduğu gibi Genelkurmay'ın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanması gereklidir. Özal hükümeti, bunu gerçekleştirmeye başladığında arkasında geniş bir kamuoyu desteği bulacak ve sivilleşme yolunda olumlu bir puan daha kazanacaktır.

Hüseyin Altıok-İSTANBUL

"Zeytinyağlı Yiyemem Aman..."

"Hafif müzik, hafif Yunanlı" başlıklı yazınızı okudum. Doğrusu beni pek şaşırtmadı. Yunanistan'a gittiğim zaman "Mavi Mavi, Zeytinyağlı Yiyemem Aman" gibi parçaların Yunancalarını çok dinledim. Kimsenin parçaların Türkçe asıllı olduğunu bildiği yok. Her zaman Avrupalı ve sarışın (!) olmakla -inatla- övünen komşumuzun oryantalliği sayesinde, Yunanistan'da pek yabancılık çekmedim. Galiba kimin nesi, kimin fesi pek belli değil, o yüzden 'no problem...'

Canan Özenç-İSTANBUL

Alexiou'da arabeskçi

Darüşşafaka'nın hali

"Darüşşafaka'da Huzursuzluk" başlıklı yazınızı okurken adeta lise yıllarımı yeniden yaşadım.

Ben, ortaokul ve liseyi İzmir'de özel bir kolejin yatılı bölümünde okudum. Darüşşafaka'da yaşanan olayların aynısını yaşadığımı söyleyebilirim. Günümüzün vazgeçilmez rahatlık öğesi pantolonun giyilmesi, saçlarımızı toplamadan etüde girmemiz, hafta sonları dışarı çıkmamız nedeniyle saçımıza biçim verme çabamız, hepsi yasaktı. Beş dakikalık gecikmelerden disiplin cezaları almamızın yanı sıra asabi ve kompleksli öğretmenlerimizin onur kırıcı davranışlarını da unutamıyorum. Bizse o zamanlar bütün bunları okulun özel olmasına bağlıyorduk. Darüşşafaka gibi bir okulda bunların olması ise esef verici.

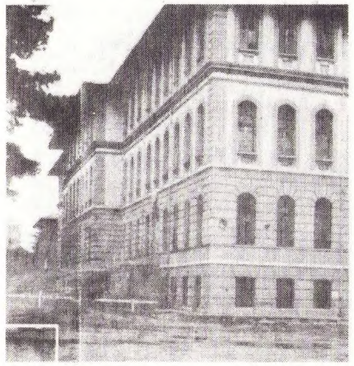

Darüşşafaka Lisesi

Meliha ŞEN—İZMİR

TRT çağ atlıyor!..

29 Ekim Cumhuriyet bayramı törenleri dönüşünde oğlumla birlikte TV'nin karşısına geçtiğimizde gözlerimize inanamadık. 'Estergon Kalesi' diye bir film vardı ve filmde Türk olduğu belirtilen kişiler saniyede dokuz 'kâfir kellesi' koparark, AET'ye girme çabalarımızı kan-revan içinde 'yürekten' destekliyorlardı...

Hem böyle filmleri göstereceğiz, hem de Batı'daki 'barbar' imajını sileceğiz öyle mi? Hele bu tür filmleri çocukların seyretmek zorunda olması insanı çileden çıkarıyor. Tarih deyince aklımıza neden hep savaş, kan ve barut geliyor?

Özal belki de haklı, Türkiye değil ama TRT bu tür filmlerle AET'ye doğru çağ atlıyor... Hem de kılıç kalkanla...

Nur Suna Memecan-İSTANBUL

"Hıristiyan bir genç olarak..."

"25 asırlık Süryanilere Müslümanlık dersi" başlıklı yazınızı okuyunca şunları düşündüm: İncil, Sultan IV. Mehmet'in başçevirmeni tarafından Türkçeye aktarılıyor. Türkiye artık sultanlığı geride bırakmış, yerine cumhuriyet ve demokrasiyi yerleştirmiştir. Ama öyle görülüyor ki, son yıllarda sultanların hoşgörüsünü arar olduk. Yok Hıristiyanlara Müslümanlık dersiymiş, yok askerlikte ayrım yapmakmış. Bunun neresi demokrasi?

Hıristiyan bir genç olarak şunu söylemek isterim: Tarih boyunca Hıristiyanlığı yok etmeye çalışan nice krallıklar ve imparatorluklar olmuştur. Bugün onlar yok ama Hıristiyanlık hâlâ yaşıyor.

İsa Karataş-İSTANBUL

GELİŞİM SABAH YAYINCILIK A.Ş. İÇİN
GRAFİKER ARANIYOR
ADAYLARIN:
— Tercihan ajans deneyimli,
— Yaratıcı,
— Askerliğini yapmış olmaları gerekmektedir.
İlgilenenlerin 169 66 80 (20 hat) no.lu telefondan Bahar Çavaş'ı arayarak randevu almaları rica olunur.

TKP'li Maksut Hoca

"67 yıllık bir efsane" başlıklı yazınızı bütünleyen söyleşide Attila İlhan'ın, yeni kitabından bir pasaj da yer alıyor ve bu pasajda Oflu Maksut diye birisinin adı geçiyor. Sözü edilen Maksut, aslında Of'lu değil, Sürmenelidir ve bugün Sürmene'de Maksut'un akrabaları bulunmaktadır. Maksut'un TKP'nin önderleriyle birlikte katledilme olayını yaşayan insanlar halen hayattadır.

Attila İlhan TKP'nin tarihini yazarken bu yörede bir araştırma yapması, sanıyorum gerekirdi. Tarihe ışık tutma çabasında olanların, en küçük bir ayrıntıyı gözardı etmemesi gerektiği inancıyla saygılar sunarım.

Enbiya Kırali-TRABZON

Bu nasıl 2000 yılı?

Ben 18 yaşında, üniversite birinci sınıfta okuyan bir gencim. Derginizin "2000 Yılında Türkiye" başlıklı yazısını ilgiyle ve büyük bir hayal kırıklığıyla okudum. Büyüklerimizin 2000 yılı hakkında bu kadar umutsuz konuşması beni çok üzdü. Oysa ben bu yazıyı okumadan önce 2000 yılında şöyle bir Türkiye düşünüyordum:

Beşinci Boğaz köprüsü yapılmış, Asya ile Avrupa denizin altından da birbirine bağlanmış, Doğu Anadolu'nun sosyal yapısında büyük değişiklik olmuş ve yüzyılların feodal yapısı yıkılıp halk bilinçlenmiş. Ve kişi başına milli gelir 5 000 dolar olmuş ve demokrasi hiç kesintiye uğramamış...

Yılmaz Yıldız-ANKARA

Bu görüntü gerçekleşecek mi?

Alevilik hakkında

Alevilerin her Ramazan ayında ne kadar ezildiğini ancak yaşayanlar bilir. Sanki Türkiye'de sadece Sünniler yaşıyormuş gibi bir hava esiyor. Oysa yıllar boyunca karşılıklı kız alıp vermişiz. Şimdi ise Alevileri ortadan kaldırmak için çalışıyoruz. *Nihat GÜNEY/ÇORUM*

Açıklama

Derginizin 43. sayısında yer alan "Köy korucuları - Zoraki uygulamalar ve Süper Üsteğmen" başlıklı yazı incelenmiş, ve yazıda Bölge Vali Yardımcısı Aydın Arslan'a aitmiş gibi gösterilen beyanların doğru olmadığı, bu yazıda yer alan beyanların Diyarbakır Milletvekili Şehmus Bahçeci'ye ait olduğu mahalli gazetelerde yer alan haberlerden anlaşılmıştır.

Konunun bu şekilde düzeltilerek kamuoyunda yanlış anlamalara sebep olabilecek haberin açıklığa kavuşturulmasını rica ederim.

Hayri Kozakçıoğlu
Olağanüstü Hal Bölge Valisi

İstanbul'dan sonra, şimdi ANKARA'da da!

YKKORMA
Kültür Matineleri
Kasım Programı

Her çarşamba ve özel günlerde, saat 17:00'de!

İSTANBUL

2 Kasım Pazartesi
Müzik
ARBAN
Nefesli Sazlar Grubu

4 Kasım Çarşamba
Söyleşi-Arkeoloji
NEZİH BAŞGELEN
"Nemrut Dağı"

18 Kasım Çarşamba
Müzik - Gitar
GÜLBENİZ ŞENTAY
"Şarkılarla Yaşamak"

25 Kasım Çarşamba
PANEL
"Şehir-Vatandaş İlişkileri"
Prof. Kemal Ahmet Aru/Doç. Dr. Aykut Karaman/Erhan İşözcan (İstanbul Anakent Belediyesi)/Duygu Asena Ayşe Üçok/Y. Mimar Cengiz Bektaş/Prof. Asaf Savaş Akat Faruk Emcioğlu

ANKARA

9 Kasım Pazartesi
Söyleşi
EMİN ÇÖLAŞAN
"Gazetecilik"

11 Kasım Çarşamba
Müzik
GRUP TINI
"Country Music"

18 Kasım Çarşamba
Söyleşi
SİNAN SİNANOĞLU
"TV Haber Kameramanlığı"

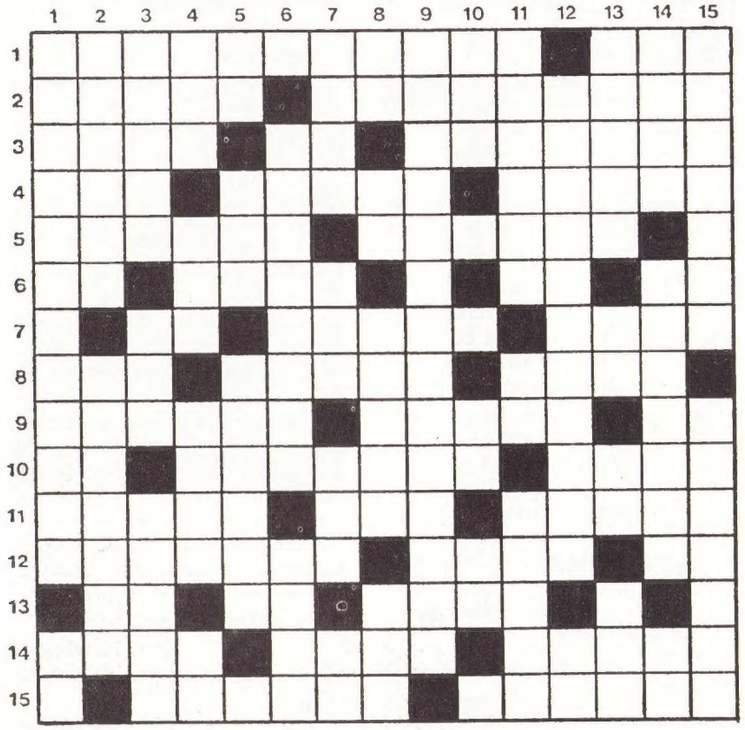

SOLDAN SAĞA: 1- 1932 yılında doğmuş, ilk yapıtlarındaki usçu, katı tutum zamanla yerini daha rastlantısal uygulamalara ve sezgiye bırakmış, giderek soyut öğelerin ağır bastığı gerçeküstücü bir anlayışa yönelmiş günümüz Türk ressamı - Osmanlılarda gümrük vergisi. **2-** Geçimsizlik, anlaşmazlık - Yalnızlık korkusu. **3-** Türk müziğinde bir makam - İlave - Yürek vuruşu. **4-** Sahip - Bir çeşit yumurtalı süt tatlısı - **Denizayısı** da denilen bir fok türü. **5-** Su kanalı - Üstten sağa doğru eğik olan basım harfi. **6-** Argoda esrar - Eski Mısırlıların kutsal saydıkları öküz - Bir sayı - Peru'nun plaka işareti. **7-** Manganezin simgesi - Çoğunlukla tek direkli ve ince gövdeli yelkenli tekne - Güzellik, gösteriş. **8-** Dinsel inançları olmayan - Arkadan gelenler, ardıllar - Kardeş çocuklarının birbirlerine göre her biri. **9-** Gözün ağtabakası - İskambildeki işaretlerden biri - Yapısına girdiği sözcüğe olumsuz anlam katan bir önek. **10-** Akıl - Kâr getiren, verimli - Yüz kalıbı. **11-** Negatif bir sayı üzerinde alınan ve ikinci kuvvetten bir kök taşıyan cebirsel anlatım - Vücutta biriken azotlu madde - Bir cisim düz olarak kesildiğinde ortaya çıkan düzlemin biçimi. **12-** Kendi kendine cinsel doyum sağlama - Asal gazlar sınıfından bir element - Matematikte kullanılan bir sayı. **13-** Ses - Güney Afrika Cumhuriyeti'nin plaka işareti - **Tac Mahal'**in bulunduğu kent. **14-** Sinema ya da müzik yıldızı - Düğüne çağrılanlara düğün sahibince verilen armağan - 1893-1950 yılları arasında yaşamış, Fabian Society'nin ve İşçi Partisi'nin en ileri gelen üyesi olup yazdığı yapıtlarla İngiltere'de sosyalist düşünceyi derinden etkilemiş İngiliz siyaset adamı. **15-** Eskiden Balıkesir ve yöresine verilen ad - Kahramanlık ya da din konularında yazılıp bestelenen şiir.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- 1873 -1921 yılları arasında yaşamış, olağanüstü güzel sesiyle, çok değişik rolleri başarıyla yorumlamasıyla ve yapmacıksız oyun tarzıyla büyük ün kazanmış İtalyan tenor - Sovyetler Birliği'nin plaka işareti. **2-** Uyma, boyun eğme - Dayanışma. **3-** Bir baskı yöntemi - Gel git olayında denizin kabarması - Hindistan'da oldukça yaygın olan **Sih** dininin, XVI. yüzyılda yaşamış kurucusu. **4-** İsam'dan önce Kâbe'de duran üç puttan biri - Yurdumuzda bir göl - Asya'da bir ülke - Radyumun simgesi. **5-** Bir renk - Sipersiz şapka - Çözümleme. **6-** Eski Türklerde yeraltı tanrısı - Oğul. **7-** Kayıkta dümeni kullanmak için baş tarafına takılan kol - Peru'nun para birimi - Bir şeyin tamamı - Bir görevin yürütülebilmesi için merkez olarak seçilen yer. **8-** Utanma - Bir nota - Plan - Kuzey Hindistan'da yaşamış çok eski bir ırk. **9-** 1900-1953 yılları arasında yaşamış, Mısır sinemasının kurucusu olarak sinema tarihine geçmiş, çevirdiği bol gözyaşlı ve şarkılı filmleriyle Türk ve Mısır sinemasına uzun yıllar egemen olan melodram türünün öncüsü olmuş Türk yönetmeni ve oyuncusu. **10-** Gözleri görmeyen - Hollanda'nın plaka işareti - Yiğit. **11-** Eşcinsel ilişkide edilgin erkek - Berilyum elementinin simgesi - **Keseliayı** da denilen ve Avustralya'da yaşayan tırmanıcı bir hayvan. **12-** 1877-1955 yılları arasında yaşamış, yurdumuzda ilk gözlemevini kurmuş ve uzun yıllar buranın müdürlüğünü yapmış ünlü Türk gökbilimcisi - İki tarla arasındaki sınır. **13-** Polonya'dan Orta Asya'ya kadar olan bölgelerde yaşayan, eti ve postu için avlanan sincapgiller familyasından bir hayvan - Toprağın nemi - İskambilde bir kâğıt - Rütbe ya da kıdemce küçük olan asker. **14-** Eski dilde hesap defteri - İlke - Akım şiddeti birimi kiloamperin simgesi. **15-** Yankısının çokluğundan sesin iyi anlaşılmadığı yer - Doğal ya da yapay radyoaktif elementlere verilen ortak ad.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	E	B	Ü	Z	Z	İ	Y	A	T	E	V	F	İ	K	■
2	C	A	N	İ	■	R	O	K	E	T	■	A	B	A	K
3	E	R	■	G	R	İ	■	S	R	İ	L	A	N	K	A
4	A	K	A	G	Ü	N	D	Ü	Z	■	A	L	İ	■	R
5	Y	A	T	U	K	■	İ	L	İ	K	■	İ	M	H	A
6	H	■	A	R	U	Z	■	Ü	■	E	V	Y	E	■	V
7	A	Y	Ç	A	■	İ	K	M	A	L	■	E	Y	R	A
8	N	E	■	T	A	N	R	E	K	■	E	T	M	E	N
9	■	N	O	■	M	A	U	N	■	E	N	■	Ü	T	A
10	S	İ	T	K	A	■	V	■	O	R	D	İ	N	O	■
11	A	D	A	R	■	P	A	R	T	N	E	R	■	R	E
12	P	A	R	A	F	A	Z	İ	■	İ	R	İ	T	İ	S
13	■	L	İ	K	A	■	E	B	İ	S	U	■	Ö	K	E
14	A	G	■	E	N	E	■	A	S	■	N	A	R	■	M
15	F	A	H	R	İ	Y	E	■	A	Ş	■	Ç	E	Ç	E

Haberkondu asparagas

Anibale Capelo'nun elleri kesildi, dili koparıldı. Gazetelerin babası sayılan "LAKIRTI" adlı haber mektuplarını izinsiz basıp yaydığı için Roma prenslerini rahatsız etmişti de ondan. O gün bugün, kaynağı gizlilik olan iktidar kapısı, açık edilmiş haberden hazzetmezdi ve her fırsatta üzerine gölge örtmeye çalışırdı. Gazeteci çoğu kez Don Kişot gibi çarpa çarpışa gitti gölge oyununun üzerine. Her mevsim bütün gün de koyu gölgeler altındaki arenasında ter dökerek çalışıyor durmadan, yasallaştırılmış yasak gölgesinin, silah gölgesinin, ceza gölgesinin, başarısızlık gölgesinin ve kendinden menkul otosansür gölgesinin altında. Bakalım gazeteciler hiç edebildi mi bu cangılı viran, buyur edelim sizleri bu haftaki basın testimize heman...

1 İlk Türkçe gazete Takvim-i Vekayi, ikincisi ise Ceride-i Havadis idi. 1840 yılında neşrolunmaya başlanan Ceride-i Havadis'in sahibi William Churchill'e bu imtiyaz nasıl sağlanmıştı ki?

a) Churchill Kadıköy'de avlanırken bir çocuğu vurdu ve hapse atıldı. İşe İngiltere karıştı ve Osmanlı İmparatorluğu'na baskı yaptı. Adam hem hapisten kurtuldu hem de sus payı olarak gazete çıkarma hakkı verildi
b) İbrahim Müteferrika'nın damadı olduğu için kayırdılar
c) Gazete için açılan beynelmilel ihaleyi tezgâhladı
d) Müslüman olmayı ve sünnet edilmeyi kabul etti

2 1841 yılında Times gazetesi dünyanın en önemli gazetecilik olaylarından birini başarıyor ve bütün Avrupa'yı kasıp kavurmuş büyük bir kalpazan şebekesini ortaya çıkarıyordu. Başarısı ise ilginç bir biçimde ödüllendiriliyordu. Nasıl?

a) Gazetenin baş editörü Avustralya'ya sürülmüştü
b) Patrona "sir" unvanı verilmişti
c) Okuyucular gazetenin masrafına katkıda bulunabilmek için aralarında 5 000 sterlin toplamışlardı
d) Gazeteye özel Scotland Yard HMQ ödülü verildi

3 "Haber yoksa uydurmak zorundasınız" dediği ve bunu çok başarılı örneklerle kanıtladığı için asparagasın kralı sayılan Amerikalı William Randolph Hearst'ün ihtiraslı hayatı çok çok ünlü bir filme de konu olmuştu. Anımsayabilecek misiniz?

a) Rüzgâr Gibi Geçti
b) Uygunsuzlar
c) Arka Pencere
d) Yurttaş Kane

4 1987 Ağustos ayında Türkiye habersizlikten kıvrım kıvrım kıvranıyordu. Bütün gazeteler birbirini kollar duruma gelmişti. Derken TAN gazetesi bir asparagas patlattı. Çok yakın, anımsarsınız.

a) PAAAAT
b) Sakallı Bebeğin Esrarı
c) Türk penisinin ortalama uzunluğunun 20 cm. olduğu saptanmıştı
d) Neil Armstrong, Nuh'un gemisini bu kez kesin olarak bulmuştu

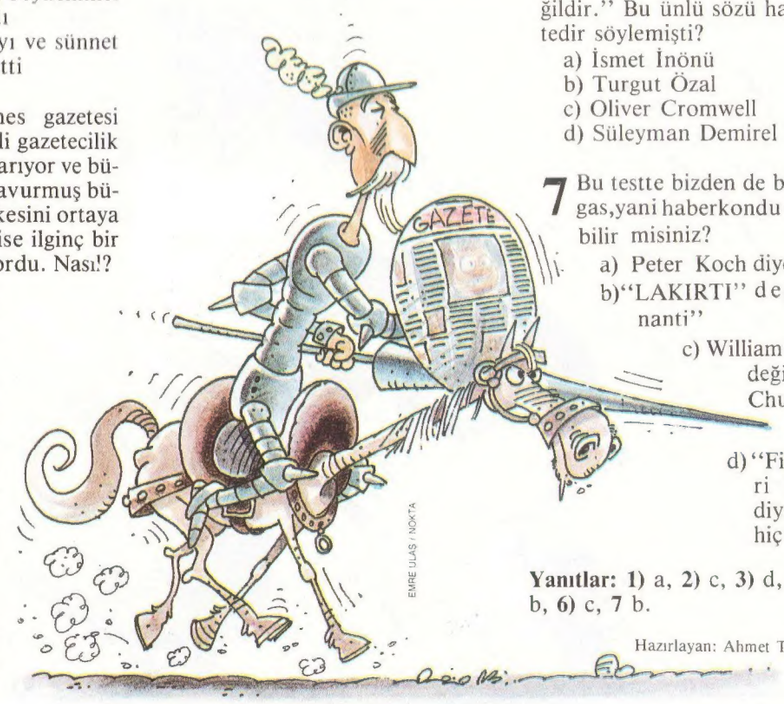

5 27 Mayıs Devrimi'nden sonra "Fikir İşçileri Yasası" çıkartılınca Akşam, Cumhuriyet, Dünya, Hürriyet, Milliyet, Tercüman, Vatan, Yeni İstanbul ve Yeni Sabah patronları, gazetecilik mesleğinin profesyonelleştirilmesinde önemli olanaklar sağlayan bu yasayı protesto etmişlerdi. Hem de nasıl?

a) Personellerinin yüzde 50'sini kovmuşlardı
b) Yayınlarına üç gün ara vermişlerdi
c) Yasayı topluca Cemal Aga'ya şikâyet etmişlerdi
d) Personellerine zorla zekâ testi uygulamışlardı.

6 "Hükümetim, gazetelerin tenkitlerine mukavemet kudretine malik değilse, yaşamaya layık değildir." Bu ünlü sözü hangi muktedir söylemişti?

a) İsmet İnönü
b) Turgut Özal
c) Oliver Cromwell
d) Süleyman Demirel

7 Bu testte bizden de bir asparagas, yani haberkondu var. Bulabilir misiniz?

a) Peter Koch diye biri yok
b) "LAKIRTI" değil "menanti"
c) William Churchill değil Winston Churchill
d) "Fikir İşçileri Yasası" diye bir şey hiç olmadı.

Yanıtlar: 1) a, **2)** c, **3)** d, **4)** b, **5)** b, **6)** c, **7** b.

Hazırlayan: Ahmet Turhan Altıner

KUTU / Salih MEMECAN

Rothmans

KING SIZE

PARANIN
SATIN ALABİLDİĞİ
EN İYİ TÜTÜN

1979 yılı icra pl. 467. tedbir uyarınca sigara sağlığa zararlıdır